

СТРАТЕГИЯ

ЗА

ЕФЕКТИВНО МЕСТНО РАЗВИТИЕ ЧРЕЗ АКТИВИЗИРАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ РЕСУРСИ В ПАРТНЬОРСТВО С МЕСТНАТА ОБЩНОСТ, ГРАЖДАНСКИ СТРУКТУРИ И БИЗНЕС (2021 – 2027 г.)

НА

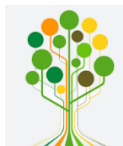
ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ

Приета с Решение № 328/28.10.2021 г. на Общински съвет - Лясковец

Георги Петров

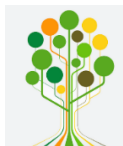
Председател на Общински съвет - Лясковец

2021 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение.....	4
1. Част I. Анализ на социално-икономическото състояние, нуждите и потенциалите за развитие ...	6
1.1. Обща характеристика на територията	6
1.2. Състояние на местната икономика	7
1.3. Развитие на човешките ресурси и социалната сфера.....	14
1.4. Културно-историческо наследство	20
1.5. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	21
1.6. Околна среда, влияние на глобалните климатични промени.....	27
1.7. Резултати от теренни проучвания.....	29
1.8. SWOT-анализ и оценка на ресурсния потенциал.....	31
2. Част II. Цели и приоритети за развитие на ключовия потенциал за периода 2021 – 2027 г.	34
2.1. Първа стратегическа цел: Стимулиране на местната икономика чрез подкрепа на конкурентен местен потенциал.....	36
2.2. Втора стратегическа цел: Съхранение и развитие на човешкия потенциал	43
2.3. Трета стратегическа цел: Свързаност и достъпност, устойчиво развитие, обновяване на селищната среда	46
3. Част III: План за действие.....	50
3.1. Плана за изпълнение на дейностите	51
3.2. Прогнозен финансов план към Плана за изпълнение на дейностите	59
4. Част IV: Индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението.....	76
4.1. Система за наблюдение и оценка на изпълнението	76
4.2. Конкретни индикатори за наблюдение и оценка на стратегическите цели, приоритетите и дейностите (мерките/проектите).....	79
5. Част V: Бизнес план за реализация на представената от общината идейна концепция	85
5.1. Резюме	85
5.2. Описание на идеята	87
5.3. Анализ на средата/пазара.....	95
5.4. Маркетингов план	97
5.5. Институционална рамка и план за управление	98
5.6. Финансов план.....	99
5.7. Генерирана заетост.....	106
5.8. Оценка на риска и планиране на случайни събития	106
5.8.1. Рискове, свързани с изпълнението на бизнес плана.....	106
6. Източници на информация	110
7. Приложения	110

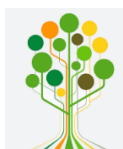

Съдържание на таблиците

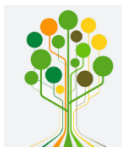
Таблица 1. Разходи за придобиване на ДМА в нефинансовите предприятия по икономически дейности, хил.лв.	9
Таблица 2. Основни икономически показатели за развитие на сектор „Селско, горско и рибно стопанство” за периода 2015-2019 г.	10
Таблица 3. Основни икономически показатели за развитие на сектор „Преработваща промишленост” за периода 2015-2019 г.	12
Таблица 4. Община Лясковец - Средства за подслон и места за настаняване.....	13
Таблица 5. Характеристика на пътната мрежа в община Лясковец 2020 г.	22
Таблица 6. Относителен дял на населението с бърз и свръх бърз широколентов достъп и в бели и сиви зони 2019 г (%).....	24
Таблица 7. Характеристика на водопроводните услуги в община Лясковец-2019 г.	25
Таблица 8. Изградени мощности по видове ВИ към 31.12.2020 г.	26
Таблица 9. SWOT анализ на община Лясковец.....	31
Таблица 10. План за действие	51
Таблица 11. Индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението.....	80
Таблица 12. План за управление на риска	108

Съдържание на фигурите

Фигура 1. Брой предприятия в нефинансовия сектор.....	7
Фигура 2. Дял на предприятията по иконом. дейности	7
Фигура 3. Основни икономически показатели на отчетените нефинансовите предприятия, хил. лв	8
Фигура 4. Земеделски територии (дка).....	10
Фигура 5. Горски територии (дка)	11
Фигура 6. Брой на населението в община Лясковец за периода 2011 – 2020 г.	14
Фигура 7. Естествен прираст на населението в община Лясковец (2015-2020 г.), %	15
Фигура 8. Механичен прираст на населението в община Лясковец (2015-2020 г.), %.....	15
Фигура 9. Структура на населението по основни възрастови групи – 2020 г., %.....	16
Фигура 10. Равнище на безработица в община Лясковец, 2015 – 2020 г., %.....	17
Фигура 11. Схема на TEN-T пътна мрежа в България и Схема на Републиканската пътна мрежа в България	22
Фигура 12. Местоположение на община Лясковец.....	34
Фигура 13. Цели и приоритети за изпълнение на стратегията.....	35
Фигура 14. Коефициент на демографско натоварване, 2020 г., %.....	43
Фигура 15. Коефициент на демографско заместване, 2020 г., %.....	43
Фигура 16. Теоретичен потенциал на слънчевата радиация в България по зони.....	49
Фигура 17. Теоретичен потенциал на слънчевата радиация в България по зони.....	49

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

АУЕР	Агенцията за устойчиво енергийно развитие
БГВ	Битова гореща вода
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВОМР	Водено от общността местно развитие
ДГ	Детска градина
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕЕ	Енергийна ефективност
ЕС	Европейски съюз
ЕСМ	Енергоспестяващи мерки
ЗЗ	Защитена зона
ИТСР	Интегрирана стратегия за териториално развитие
МСП	Малки и средни предприятия
МИГ	Местна инициативна група
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Р.България
ПВУ	План за възстановяване и устойчивост
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПМ	Пункт за мониторинг
ПО	Програма „Образование“ 2021 – 2027 г.
ПОС	Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.
ПРЧР	Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУРБ	План за управление на речен басейн
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РПМ	Републиканска пътна мрежа
СЦР	Северен централен регион
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021 – 2027 г.
ТМП	Транснационални и междурегионални програми
ФМ на ЕИП	Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство 2014 – 2021 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата стратегия за ефективно местно развитие е разработена в рамките на проект №BGLD-1.002-0001 „Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”, финансиран по Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ЕИП) 2014 – 2021 г. Възложител е Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ), бенефициент по проекта. Стратегията беше разработена с активното участие на ръководството и служителите на община Лясковец.

Стратегията е един от стратегическите документи на Община Лясковец, включващи също Плана за интегрирано регионално развитие за периода 2021-2027, стратегии за ВОМР и други секторни и териториални стратегии и планови документи. Демаркацията с останалите стратегически документи се осъществява чрез фокуса на настоящата стратегия върху ефективно оползотворяване на най-силните сравнителни предимства и ресурси на целевата територия. Стратегията и бизнес планът са част от планирането и подготовката на конкретни проекти за последващо финансиране по планирана процедура за финансиране на проекти по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.

Времевият хоризонт на стратегията обхваща периода 2021 – 2027 г., включително, съвпадащ с Многогодишната финансова рамка на Европейския съюз. Териториалният обхват на стратегията покрива територията на община Лясковец.

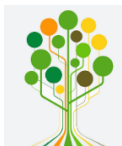
Стратегията съдържа следните основни части:

- Част I: Анализ на социално-икономическото състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната територия
- Част II: Цели и приоритети за развитие за периода 2021 – 2027 г.
- Част III: Дейности. План за изпълнение на дейностите за постигане на целите и приоритетите, в т.ч. финансов план
- Част IV: Индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението Част V: Бизнес план за реализация на предоставената от общината идейна концепция

Документът е подготвен от ДЗЗД „ЕВРО БУЛ ПРО“, съставено от 3 юридически лица: „БулПроКонсултинг“ ЕООД, „Евроконсултантс България С.А.“ АД и „Проинфраконсулт“ ЕООД в периода март – септември 2021 г.

Разработването на стратегията беше базирано на следните основни методически подходи за събиране на информация:

- Извършване на анализ на документи – идейната концепция, представена от община Лясковец, информацията за добри общински практики, свързани с развитието на малките населени места от България и Норвегия, предоставена от НСОБ, Общинския план за развитие (2014 – 2020 г.) и Плана за интегрирано развитие на община Лясковец и др.
- Провеждане на анкетни проучвания в целевата територия на базата на структурирани въпросници, насочени към заинтересованите страни, в т.ч. от публичния, стопанския и неправителствения сектор. Целта беше получаване на допълнителна информация за специфичните характеристики на населените места, чрез което се финализираха данните и се идентифицираха основните процеси, които протичат на територията на община Лясковец и обуславят нейния специфичен потенциал за развитие. Анкетата беше попълнена от 22

представители на заинтересовани страни, в т.ч. представители на бизнеса (33%), културни, образователни и социално ангажирани организации, осъществяващи дейност на територията на община Брезово (50%), представители на местната администрация (11%). Според проведената анкета приоритетните сектори за местно икономическо развитие са: лека промишленост, туризъм, земеделие, отговарящи на съвременните стандарти като технологичност, иновативност, екологосъобразност, които следва да се подкрепят с мерки за повишаване на образователните и квалификационни характеристики на местното население и подобряване на инфраструктурата;

- Провеждане на фокус група и интервюта с представители на местната власт, бизнеса, неправителствени организации (НПО) и гражданското общество в община Лясковец;
- Използване на он-лайн инструментариум за консултиране и получаване на мнение от ангажираните и заинтересовани лица.

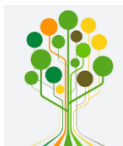
Събраната първична и вторична информация чрез горните методи беше подложена на количествен и качествен анализ.

Крайният вариант на стратегията беше представен по време на партньорска среща, проведена в гр./ Лясковец на 9 септември 2021 г., в която участваха най-широк кръг заинтересовани лица (представители на общинското ръководство, неправителствени организации, бизнес, териториални структури на централната власт, граждани и други). На база на изразените мнения и коментари по време на срещата, стратегията беше финализирана. На срещата бяха определени като много полезни бизнес идеите, представени в Концепцията на общината за създаване на „Зелен и атрактивен градинарски регион” на територията на Лясковец и тяхното финансиране от ФМ на ЕИП, а именно:

1. Създаване на Посетителски център за популяризация на културно и природно наследство на община Лясковец, еко-пътека и панорамна площадка
2. Разнообразяване на туристическия продукт чрез интерактивна интерпретация на музей на гурбетчийското градинарство като жив музей;
3. Обособяване на Общински пазар в с. Джулюница за продажба на местни продукти от територията.

Настоящата стратегия представя план за оползотворяване на потенциала на целевата територия (община Лясковец) – природен, културен, туристически, социален, икономически, географски и наличната техническа инфраструктура, като задачата ѝ е създаването на рамка за преодоляване на социално-икономически предизвикателства и за постигане на икономически растеж чрез подпомагането на местния бизнес и чрез създаването на нови работни места. Логиката на интегрираното планиране и управление на територията се основава, от една страна, на наличния потенциал на територията, а от друга, е в съответствие с очакванията, желанията на местната общност, изразени чрез формулирането и прилагането на стратегическа, планова и управленска рамка, конкретизирана в установяването и експлоатацията на територията. Участието на местната общност, гражданското общество и бизнеса през целия период на работата по подготовката на стратегията позволи изграждането на силни партньорства между общинското ръководство и всички групи заинтересовани страни, което е в основата на успешната последваща реализация на стратегията.

1. ЧАСТ I. АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ

Представеният в настоящата част анализ в синтезиран вид отразява спецификата на съответната територия предвид концепцията ѝ за развитие.

1.1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТЕРИТОРИЯТА

Община Лясковец е една от 10^{-те} общини в област Велико Търново, Северен централен регион. Граничи с общини Велико Търново, Горна Оряховица, Стражица и Златарица. Територията на общината (177 373 дка) съставлява 3.8% от общата територия на областта. Включва 6 населени места - град Лясковец и селата Джулюница, Козаревец, Добри дял, Мерданя и Драгижево. Според категоризацията на общините¹, Община Лясковец е от 4-та категория, а центърът на общината град Лясковец - от 3-та категория.

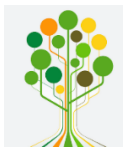

Релефът на територията е преобладаващо хълмисто-равнинен и обхваща части от Дунавската хълмиста равнина и Средния Предбалкан. По североизточното подножие на Търновските височини (Среден Предбалкан), са разположени град Лясковец и населените места - Козаревец, Добри дял и Джулюница, а по югоизточното - Драгижево и Мерданя.

Климатът е умерено-континентален. Богатството на слънчевото греене има съществено значение за развитието на растениевъдството в общината.

Водните ресурси се формират главно от речните води. През територията на общината протича река Янтра, която извира от Стара планина и се влива в река Дунав. Подземните водина територията на общината по тип на геоложкия колектор са карстови. Характерни за карстовите води са големите колебания на водните количества.

¹НСИ, Единен класификатор на Административно-териториалните и териториалните единици (ЕКАТТЕ)

Представени са основно следните **почвени типове**: черноземи, тъмносиви и сиви горски почви, които заедно с климатичните особености и разнообразния релеф са предпоставка за високо естествено плодородие.

На територията на община Лясковец има регистрирано активно *свлачище* южно от село Джулюница през 1975 г. № 52/26.06.1975 г. от „Геозащита Плевен" Към настоящият момент свлачищният масив е в условно стабилизирано състояние, като са възможни периодични активизации.

Добрата транспортна обслуженост на общината се определя от изградената пътна републиканска пътна мрежа - ГП I-4 София - Варна, а тангенциално ГП I-5 Русе - Кърджали и ГП II-53 Велико Търново - Сливен – Ямбол, които осъществяват удобни връзки с всички по-значими обслужващи центрове от по-високо ниво (София, Варна, Русе, Габрово, Стара Загора и др.) и ж. п. транспорт: ж.п. линия София - Горна Оряховица - Варна с две ж.п. гари, разположени в с. Козарево и с. Джулюница, както и близко разположеното товарно летище в гр. Горна Оряховица.

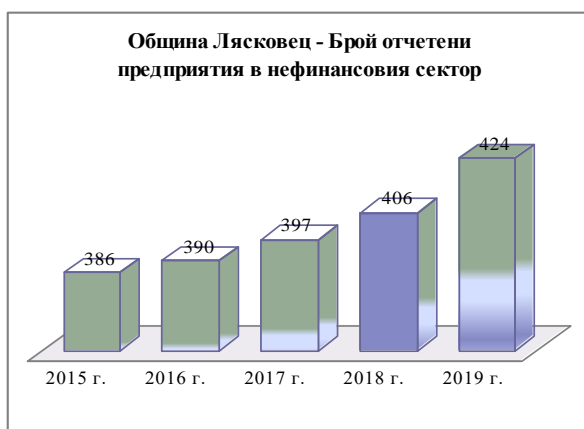
В териториален план община Лясковец е пространствено и функционално обвързана с развити центрове – Велико Търново, Горна Оряховица.

1.2. СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА

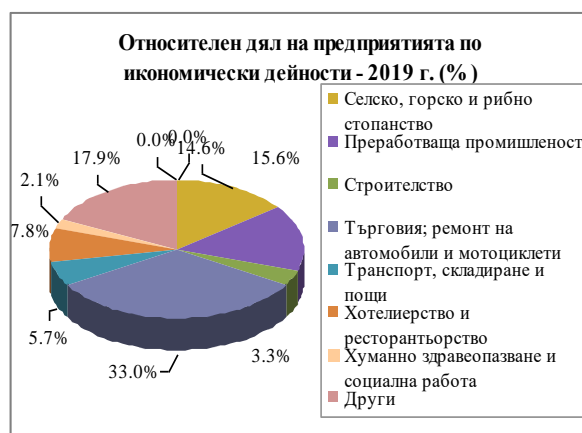
Икономическият профил на община Лясковец се характеризира с развитие на промишленост (машиностроене, хранително-вкусовата промишленост), земеделието (главно зърнени и технически култури и по-малко зеленчукопроизводство, лозарство и овощарство), животновъдство (говеда, овце, птици) и пчеларството,. Туризмът е сравнително слабо развит, въпреки близостта на активни туристически центрове като Елена, Арбанаси и Велико Търново

Броят на предприятията в общината през последните години се е увеличил от 386 през 2015 г. на 424 през 2019 г. (фиг.1). От тях 381 или 90% са микро с до 9 заети лица. Малките предприятия до 49 заети са 29, а средните до 249 заети лица – 11. На територията на общината работят и 3 големи предприятия с персонал над 250 лица.

Фигура 1. Брой предприятия в нефинансовия сектор

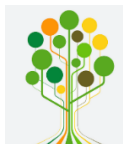

Фигура 2. Дял на предприятията по иконом. дейности

Източник: НСИ

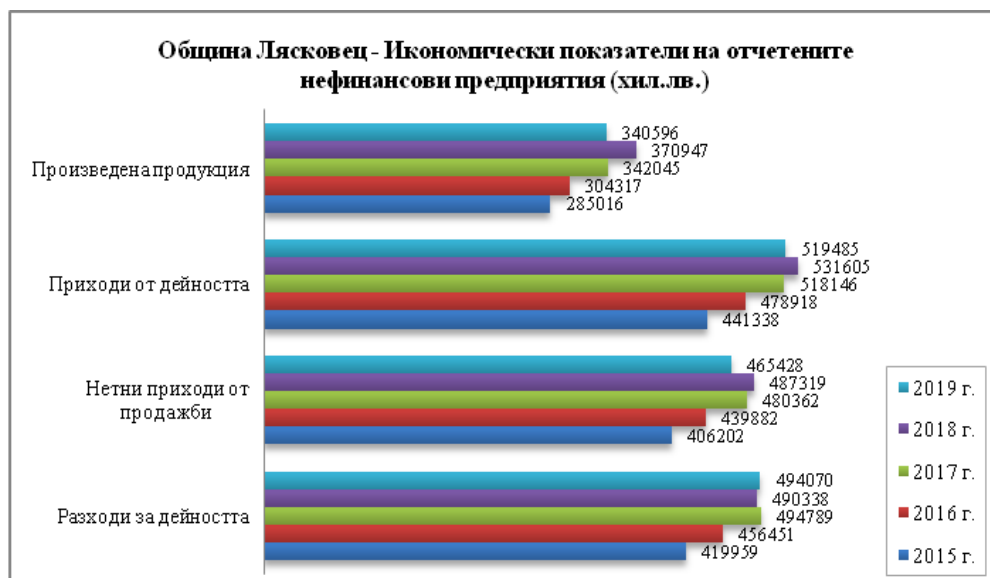

Най-много фирми развиват дейност през 2019 г. в сектора на търговията и услугите (140), следват ги предприятията в сферата на преработващата промишленост (66), селското, горското и рибно стопанство (62), хотелиерство и ресторантьорство (33), транспорт, складиране и пощи (24).

Общият брой на *заетите* в секторите е 5 072 лица (2019 г.). Най-много заети има в преработващата промишленост - 3 392 д., търговията и услугите - 783 д., хотелиерство и ресторантьорство - 325 д., селското, горско и рибно стопанство - 164 д., транспорт, складиране и пощи - 165 д.

Икономическото развитие на община Лясковец в периода 2015-2018 г. се характеризира с положителна динамика (20% ръст по отношение на показателите нетни приходи от продажби и приходи от дейността и 30% на произведената продукция, при 16% нарастване на разходите за дейността, което е свидетелство за нарастване на нейната рентабилност и ефективност).

Фигура 3. Основни икономически показатели на отчетените нефинансовите предприятия, хил. лв.

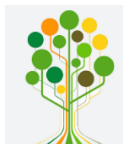

Източник: НСИ

От 2019 г. се наблюдава спад на икономическите показатели, най-силно изразен в показателя произведена продукция (-8.2%), съответно за нетните приходи от продажби -5.5% и за приходите от дейността - 2.3%. Като неблагоприятна за общинската икономика е и 2020 г., поради негативното влияние на кризата COVID-19.

По показател „Произведена продукция“ с най-голям дял се открояват дейностите „Преработваща промишленост“ – около 80%, следвана от „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Селско, горско и рибно стопанство“ по 7%, „Транспорт, складиране и пощи“ (5%) и хотелиерството и ресторантьорство (3%).

Най-големи печалби реализират фирмите в преработващата промишленост, следвани от търговията, услугите и селското стопанство.

Инвестиционната активност в общината показва устойчива тенденция за нарастване в периода 2015-2019 г.(табл.1). Те са насочени предимно в преработващата промишленост (39.2% от всички разходи за ДМА в общината), аграрния сектор (21.1%), търговията, транспорта, хотелиерството и ресторантьорството - 30.6% (табл. 1). **Направените инвестиции обаче все още не водят до икономически растеж.**

Таблица 1. Разходи за придобиване на ДМА в нефинансовите предприятия по икономически дейности, хил.лв.

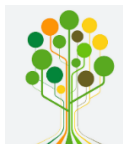
Икономически дейности (A21) по КИД-2008		Разходи за придобиване на ДМА в нефинансовите предприятия				
Код	Наименование	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
1	Общо (всички икономически дейности, с изключение на сектори К, О, Т и У)	18 338	18 229	18 348	27 213	36 621
A	Селско, горско и рибно стопанство	5 683	1 762	4 266	6 940	7 742
C	Преработваща промишленост	6 390	6 165	5 293	11 199	14 366
F	Строителство	142	..	..	368	560
G	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	2 169	2 412	2 531	2 889	3 679
H	Транспорт, складиране и пощи	..	5 025	3 656	4 050	5 784
I	Хотелиерство и ресторантьорство	205	..	965	1 510	1 748

Източник: НСИ

Чуждестранните преки инвестиции за периода варират в границите 2000-3000 хил. евро: 2 947.0 през 2015 г., 2 733.1 – 2016 г., 2 078.1 – 2017 г., 2 523.9 – 2018 г., 2 313.4 – 2019 г.

Община Лясковец показва относително по-добри икономически резултати от средното за област Велико Търново. С население, което е 5,1% от общото за областта, общината ангажира 7% от заетите лица и реализира 9.2% от произведената продукция през 2019 г. в областта, което я нарежда на пето място сред 10-те общини на областта, след общините Велико Търново, Горна Оряховица, Свищов и Павликени. Произведената продукция на човек от населението в общината е 1.8 пъти по-висока от средната за областта.

Благоприятното съчетание на природно-климатичните условия в общината е реална предпоставка за развитие на селското стопанство. Земеделските територии в общината са 128 646 дка, от които 87.5% обработваема земя. Показателят за обработваема земя на човек от населението за общината е 9.5 дка/човек (2020 г.), при средно за областта - 11.4 дка/човек, за страната - 7.2 дка/човек. Най-големи площи земеделски територии, в т.ч. обработваеми земи има в град Лясковец и с. Джулюница, а най-малки - в с. Драгижево и с. Мерданя.

Фигура 4. Земеделски територии (дка)

Източник: НСИ

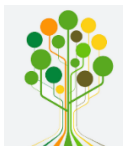
Секторът „Селско, горско и рибно стопанство” е сектор с подчертано възходяща динамика през периода 2015-2019 г. (табл.2). Произведената продукция нараства с 22.6%. Увеличението на произведената продукция на 1 зает – два пъти. Разходите за придобиване на материални активи също се увеличават, което показва, че отрасълът се фондовъоръжава и модернизира.

Таблица 2. Основни икономически показатели за развитие на сектор „Селско, горско и рибно стопанство” за периода 2015-2019 г.

Икономически показатели	2015	2016	2017	2018	2019	Индекс 2019/2018
Произведена продукция, хил.лв.	16215	15088	17223	18076	22168	22.6%
Нетни приходи от продажби, хил.лв.	15082	15084	15671	15588	18212	16.8%
Разходи за дейността, хил.лв.	21665	21296	21423	22794	25950	13.8%
Заети лица, брой	206	191	195	202	164	-18.8%
Произведена продукция на 1 зает, лв.	78714	78995	88323	89485	135171	51.1%
Разходи за придобиване на ДМА, хил.лв.	5 683	1 762	4 266	6 940	7 742	11.6%

Източник: НСИ

Растениевъдство. Традициите и природо-географските ресурси са предпоставка за отглеждането на лозови насаждения. Населението на общината притежава дългогодишен опит в лозарството и винопроизводството. Площи, засети със зеленчуци, са на територията на цялата община, като с. Джулюница се оформя с най-много зеленчукопроизводители. През последните години се наблюдава тенденция към увеличаване производството на зеленчуци. Добре са развива и оранжерийното производство.

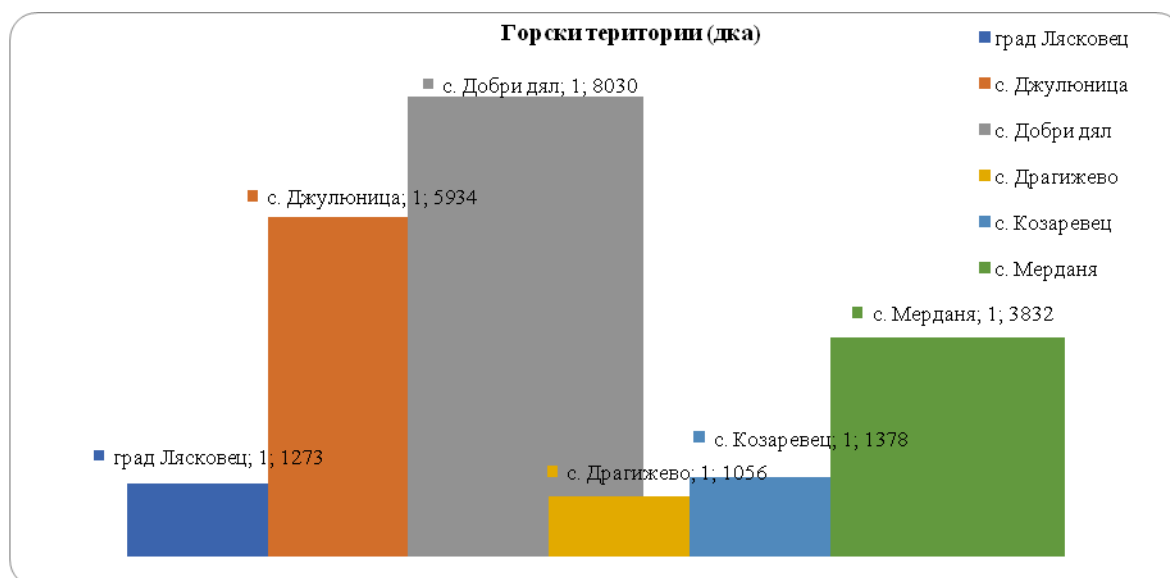
От съществуващата инфраструктура гара с. Джулюница се е оформила като център за извършване на товарни дейности на селскостопанска продукция, поради разположения наблизо консервен завод „Домат”.

Животновъдството е съсредоточено изцяло в частния сектор. Отглеждат се едър (говедовъдство) и дребен рогат добитък (овцевъдство и козевъдство). Развито е също така свиневъдство и птицевъдството. В общината добре се развива и пчеларството. За изследвания период броят на отглежданите овце и свине бележи ръст.

Риборазвъдна дейност се извършва във водоеми в землищата на гр. Лясковец, с. Мерданя, с. Добри дял, с. Драгижево, с. Козаревец.

Горските територии на община Лясковец са разположени предимно в Дунавската хълмиста област. Малка част от горите (южно от селата Джулюница и Кесарево) заемат най-ниските части от северните склонове на Предбалкана. Горите в общината са главно широколистни. Защитните гори са 10.99 ха или 0.38% от общата площ на горските територии в общината, специалните гори са 731.36 ха или 25.36%. С най-висок дял са стопанските гори – 2 141.15 ха или 74.26% от горските територии. По населени места горските територии са представени на фиг. 5.

Фигура 5. Горски територии (дка)

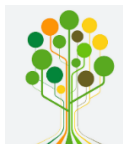

Източник: НСИ

ДГС „Горна Оряховица” стопанисва горски разсадник „Джулюница”, който е включен в списъка на горските разсадници с национално значение.

Горите на територията на общината се използват основно за добив на дърва за огрев (от нискостеблените и издънкови гори), незначителни количества дървесина - за преработка, за билки, диворастващи плодове, за краткотраен отдых, планински и екотуризъм и др., но са предпоставка за развитие на отдых и туризъм.

Преработващата промишленост е водещ отрасъл на общинската икономика с общ брой на предприятията през 2019 г. - 66 и дял на произведената продукция - 76%, нетни приходи от дейността - 60% и заети лица - 67%.

Важната роля на преработващата промишленост като основен източник на заетост и доходи в общината не кореспондира с наблюдавания спад в икономическите показатели на отрасъла с 13%, наблюдаван през 2019 г. и 2020 г. (табл.3), независимо от значителното нарастване на инвестициите с 28%. Заетите лица също намаляват с 10%.

Таблица 3. Основни икономически показатели за развитие на сектор „Преработваща промишленост” за периода 2015-2019 г.

Икономически показатели	2015	2016	2017	2018	2019	Индекс 2019/2018
Произведена продукция, хил.лв.	231062	241845	268637	296028	256453	-13.4%
Нетни приходи от продажби, хил.лв.	270408	280917	318543	317222	275073	-13.3%
Разходи за дейността, хил.лв.	274867	290719	330011	314681	292598	-7.0%
Заети лица, брой	3695	3774	3886	3788	3392	-10.5%
Произведена продукция на 1 зает, лв.	73182	64082	69129	78149	75605	-3.3%
Разходи за придобиване на ДМА, хил.лв.	6 390	6 165	5 293	11 199	14 366	28.3%

Източник: НСИ

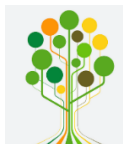
Основни структуроопределящи производства на територията на община Лясковец са в сферата на преработващата промишленост (производство на: машини и оборудване с общо и специално предназначение; основни метали; метални изделия без машини и оборудване; хранителни продукти и напитки; текстилни изделия; облекло; мебели).

Община Лясковец има потенциал за развитие на различни видове **туризъм**. Запазената природа, археологическите, културно-историческите и религиозни паметници предоставят възможност за развитие на устойчив алтернативен туризъм, разнообразяване на туристическите дейности - екотуризъм, културно-познавателен, поклоннически, селски, винен, спортен риболов.

Голяма част от антропогенен ресурс е развита на юг от гр. Лясковец. В защитената местност „Лесопарка” край град Лясковец са изградени и функционират: водно-увеселителен комплекс „Водопада”; ловна хижа със заведения за хранене и настаняване; комплекс Лесопарка, включващ ресторант-бар, хотелска част и почивна станция, и ваканционно селище „Манастира”, като по нататък се достига до манастирски комплекс „Св. Св. Петър и Павел”, разположен в защитена местност „Лесопарка”. Климатът, орографията, растителността и транспортната достъпност на района са условия за развитие на ежедневен отдих от населението на града и туристите. В защитената местност са запазени части от естествени смесени широколистни гори от космат дъб, полски бряст, турска леска, клен и др., сред които голям брой вековни дървета. Недалече е разположен и архитектурно-етнографският комплекс с. Арбанаси.

Регистрирани и категоризирани обекти за настаняване на територията на град Лясковец са 3 бр. хотели, 2 бр. семейни хотели, 2 къщи за гости.

Реализираните нощувки, приходите от тях и използваемостта на базата през последните години бележат нарастване до 2018 г. През 2019 г. се наблюдава редуциране на дейността на местата за настаняване (табл.4). Един от най-сериозно засегнатите отрасли през 2020 и 2021 г. от пандемията Ковид-19 е туризмът.

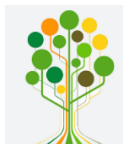
Таблица 4.Община Лясковец - Средства за подслон и места за настаняване

Показатели	Мерна единица	2015	2016	2017	2018	2019
Средства за подслон и места за настаняване ¹	брой	3	3	3	3	3
Стаи	брой	69	69	69	69	69
Легла	брой	126	126	126	126	126
Легладенонощия	брой	45 990	45 816	45 290	45 290	45 290
Реализирани нощувки - общо	брой	5 626	9 564	9 009	9 868	6 098
Пренощували лица - общо	брой	2 363	2 901	2 996	3 943	2 756
Приходи от нощувки - общо	хил.лв.	177 911	233 811	269 060	303 682	222 522
Използваемост на леглоденонощията						
община Лясковец	%	12.2	20.9	19.9	21.8	13.5
област Велико Търново	%	15.8	17.9	19.7	20.7	22.0
България	%	34.3	38.6	39.2	39.3	39.2

¹ Източник: НСИ Включват се само категоризирани средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година.

Най-притегателен туристически обект на територията на Лясковец е манастир „Свети свети Петър и Павел“. Посещаемостта на обекта е 3-4 автобуса и около 20-30 автомобила дневно с профил на посетителите-поклонници и местни жители, ученически екскурзии, болни от различни болести, еко-туристи и туристи, любители на културния туризъм. Туристическият интерес към манастира засега не се разпростира към останалите туристически забележителности на общината, което налага предприемането на мерки за насочване на туристически потоци към град Лясковец и цялата община.

Въпреки близостта на Лясковец до изявени туристически центрове като Велико Търново и архитектурния резерват Арбанаси (на 6 км), налице е недостатъчно оползотворяване на туристическия поток спрямо местни продукти и атракции. Възможности за туристическо развитие съществуват, основани на съхранената природа, липсата на големи замърсители на околната среда и традициите в областта на фолклора, обичаите, вярвания, ритуали, ценности. Изградените екопътеки, спортни комплекси и места за спортен туризъм не са обединени в единен туристически продукт и нямат общ маркетинг и предлагане.

1.3. РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И СОЦИАЛНАТА СФЕРА

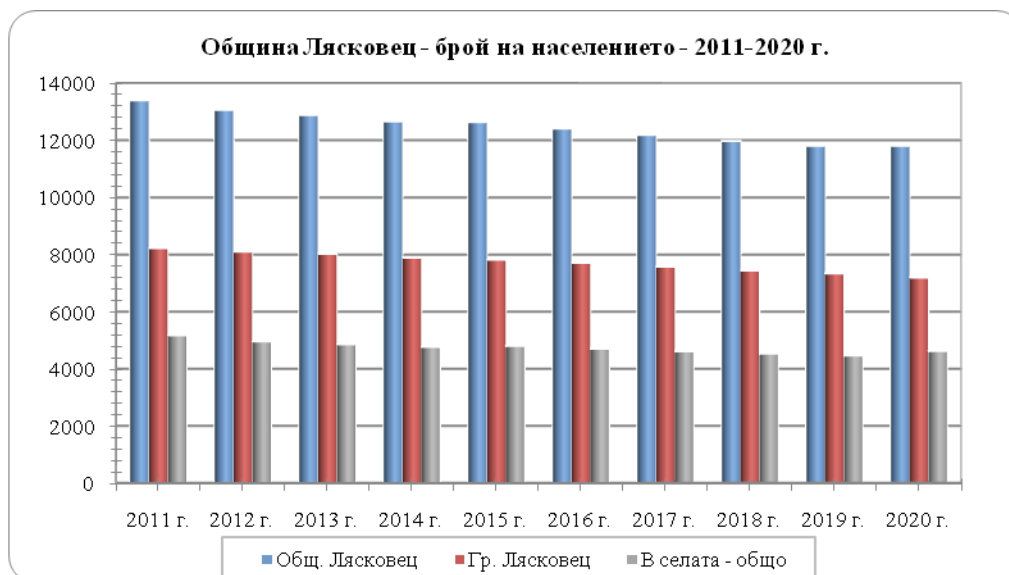
1.3.1 Човешки ресурси

Населението на община Лясковец към 31.12.2020 г. по данни на НСИ е 11 811 души – 5.14% от общото население на област Велико Търново. Средната гъстота на населението е 66.6 души/кв.км (за областта – 49.3 д./кв.км и страната – 62.3 д./кв.км). През 2020 г. в общината 47% от населението е мъже и 53% жени.

В центъра на общината - град Лясковец е съсредоточено 61% (7 192 души) от общото население. Към средните села (с население 1000-2000 д.) се отнася Джулюница (1 544 д., 2020 г.). Населението на останалите 4 села (с население 250-1000 д.) е, както следва: Драгижево – 856 д., Добри дял – 847 д., Козаревец – 827 д., Мерданя – 545 д.

За последните 10 години продължава тенденцията на намаление на населението на община Лясковец. За периода 2011-2020 г. по данни на НСИ броят на населението на общината намалява с по-високи темпове от средните за областта и страната (-1.3% средногодишен темп на намаление).

Фигура 6. Брой на населението в община Лясковец за периода 2011 – 2020 г.

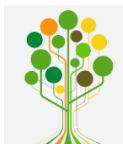

Източник: НСИ

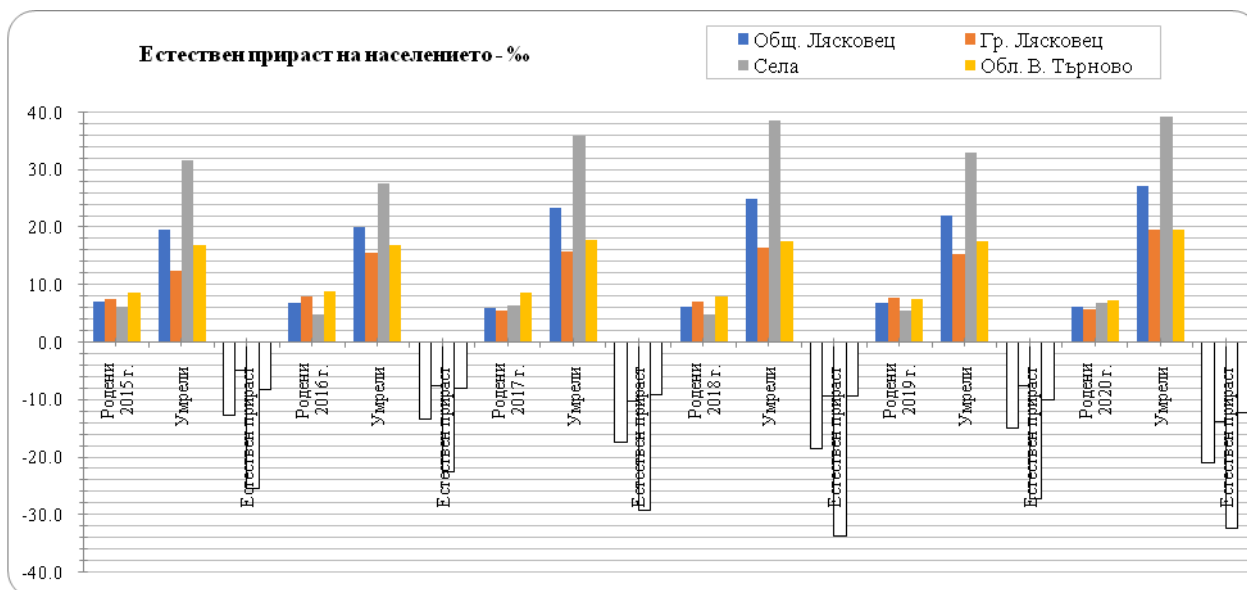
Намалява както градското, така и населението на селата, с изкл. на с. Драгижево, което през последните години нараства в резултат на положителна нето-миграция.

По данни на ГД „ГРАО” населението на община Лясковец към края на 2020 г. е 13 097 души по постоянен адрес и 13 088 души – по настоящ адрес. Различията с данните на НСИ се дължат на методическия подход при регистрирането на населението и главно на временно отсъстващите лица.

Естественят прираст на населението на общината е отрицателен, като достига до -21% през 2020 г., в т.ч. за град Лясковец -13.9%, за селата -32.3%. (фиг.7).

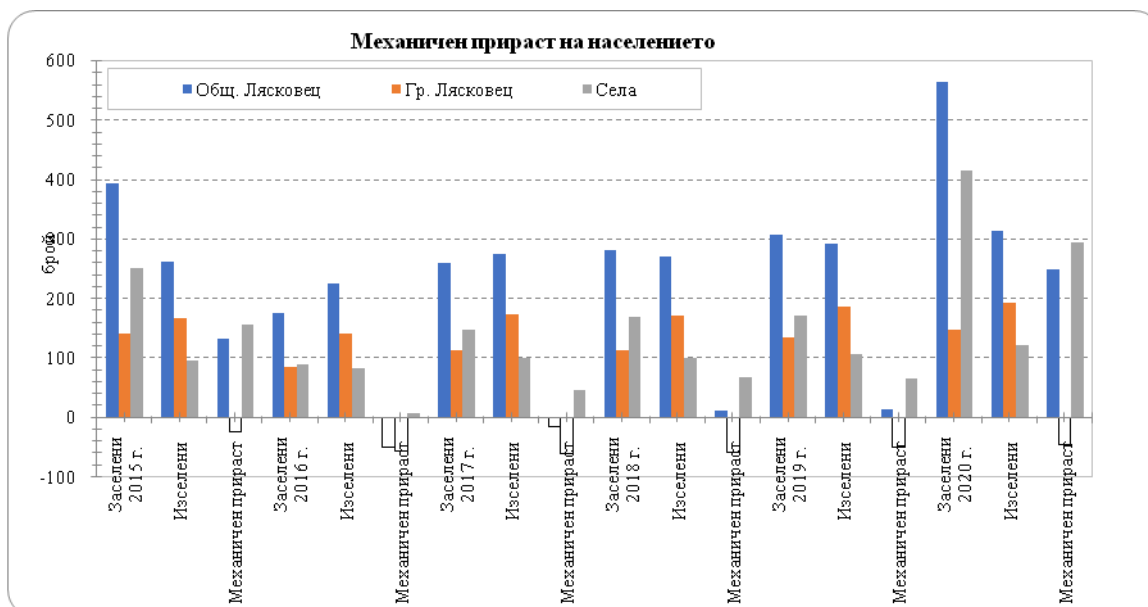
Фигура 7. Естествен прираст на населението в община Лясковец (2015-2020 г.), %

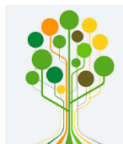
Източник: НСИ

Тенденцията за периода е към постепенно преминаване към *положителен механичен прираст*, особено при селското население, което вероятно се дължи на ремиграция (фиг.8). През 2020 г. в общината са се заселили 563 души, а изселените са 314. Това формира положителен механичен прираст от 249 д. По населени места се наблюдават различия, като най-голям механичен прираст е регистриран в с. Драгижево. В останалите села механичният прираст също е положителен.

Фигура 8. Механичен прираст на населението в община Лясковец (2015-2020 г.), %

Източник: НСИ

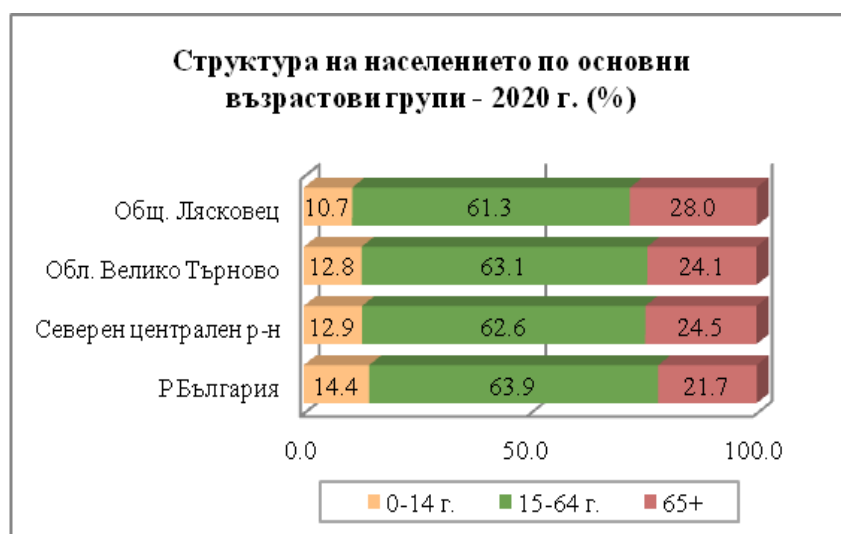

За периода 2015-2020 г. настъпват изменения във *възрастовата структура* на населението на общината (фиг. 9). Налице е процес на демографско остаряване:

- През 2015 г. под 15-годишна възраст са били 1 399 д. – 11.1% от населението на общината. През 2020 г. техният брой намалява на 1 262 д. – 10.7%.
- Намалява населението във възрастовата група 15-64 години от 7 974 д. (63.1%) през 2015 г. на 7 245 д. през 2020 г. (61.3%).
- Населението над 65 години нараства от 3 263 д. (25.8%) през 2015 г. на 3 304 д. (28.0%) през 2020 г.

Със сравнително по-благоприятна възрастова структура е общинският център – град Лясковец, а от населените места - с. Добри дял.

Фигура 9. Структура на населението по основни възрастови групи – 2020 г., %

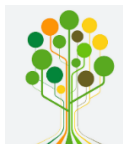
Източник: НСИ

Контингентите от предучилищна и училищна възраст, за периода бележат намаление, което дава отражение на мрежата от образователни заведения.

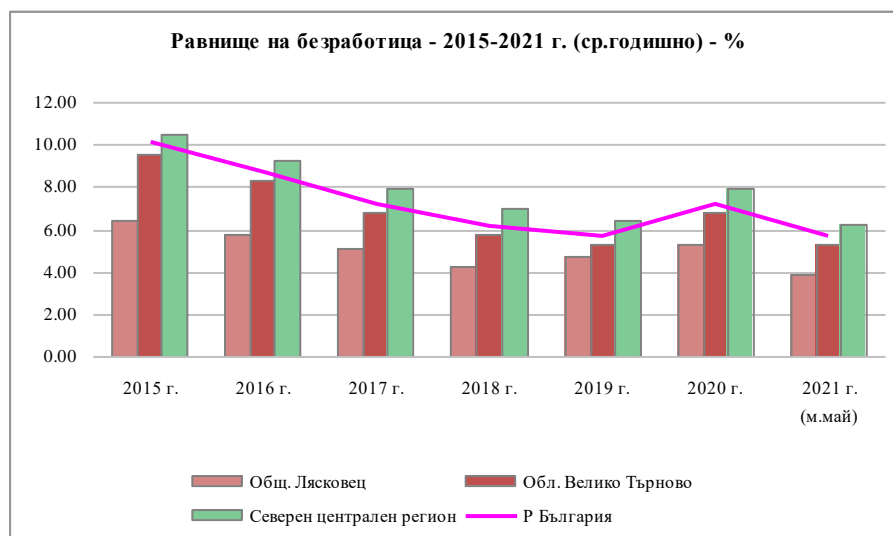
Общият *коэффициент на демографско натоварване* за община Лясковец е 63.0%, тоест на 100 лица във възрастовата група 15-64 навършени години се падат 63 лица под 15 и на 65 и повече години. Това съотношение е по-неблагоприятно от средното за областта (58.6%), СЦР (59.9%) и за страната (56.7%).

Икономически активното население определя параметрите на работната сила. Общият брой на икономически активните лица в общината във възрастовата група над 15 г. е 5 943 д. (50.3% от населението в същата възрастова група), Стойностите на показателя са съответно 47.5% (икономически активни лица от населението на 15 и повече години) и 52.5% (икономически неактивни лица), за област Велико Търново – 47.2% и 52.8%.

По отношение на *коэффициента на регистрираната безработица* към 2020 г. (5.27% средногодишно равнище на безработица), община Лясковец е в по-благоприятна ситуация от средното равнище за област Велико Търново (6.80%) и за страната (7.20%).

Фигура 10. Равнище на безработица в община Лясковец, 2015 – 2020 г., %

Източник: Агенция по Заетостта

Наблюдаваната тенденция на намаление на нивото на безработица в община Лясковец е прекъсната от пандемията от COVID-19, но се запазва по-ниското ниво на безработица в сравнение със средното за областта, СЦР и страната.

Предучилищното образование е представено е от шест детски градини - три ДГ в гр. Лясковец и по една в с. Джулюница, с. Козаревец и с. Драгижево с общо 484 места през учебната 2020/2021 година. Извън град Лясковец, детските градините в селата имат необходимост от рехабилитация и въвеждане на енергийна ефективност, като само в ДГ „Сладкопойна чучулига” - с. Джулюница е извършен основен ремонт (през 2008-2009 г.). Прилежащите дворни пространства към детските градини се нуждаят от осъвременяване, обновяване и изграждане на зони за спорт и отдиш.

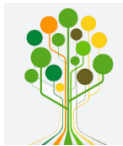
Общото образование на територията на община Лясковец се осъществява в три учебни заведения - едно средно, едно начално и едно обединено училище. През учебната 2020/2021 г. по данни на НСИ броят на учащите в общообразователните училища (I – XII клас) е 688. Броят на напусналите (поради различни причини) през отделните учебни години е в диапазона 30-40 (4-6%).

Извън град Лясковец изграденото и действащо обединено училище „П. Р. Славейков” в с. Джулюница (I-X клас) е в списъка на иновативните училища за въвеждане на иновация „Включващо интеркултурно училище”.

На територията на общината няма професионална гимназия, професионалното обучение се осъществява чрез профилирани паралелки към Средното училище „Максим Райкович” в град Лясковец в следните направления: професия „моделер - технолог на облекло”; професия „техник - технолог в хранително-вкусовата промишленост” (защитена професия).

Общинският център гр. Лясковец **не разполага с болнични здравни заведения** поради близостта до областният център гр. Велико Търново и до гр. Горна Оряховица, където са съсредоточени голяма част от услугите в областта. Болничната

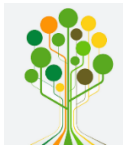

помощ на населението на общината се осигурява от МБАЛ „Св. Иван Рилски”, Горна Оряховица, която обслужва общини Горна Оряховица, Лясковец и Стражица. Населението на община Лясковец е осигурено с медицинска помощ от областния център, както и за ползване на услугите на МБАЛ „Д-р Стефан Черкезов”, Велико Търново. Спешната медицинска помощ в община Лясковец се осъществява от филиал на Центъра за спешна медицинска помощ - Велико Търново и Горна Оряховица, а неотложната помощ - от дежурен кабинет към Диагностично консултативен център - гр. Лясковец.

В общината функционира детска ясла „Мир”, като за отглеждането и възпитанието на 48 деца се грижат 14 квалифицирани медицински педагогически кадри и помощен персонал.

Основни уязвими групи на територията на община Лясковец са:

- Деца и семейства в неравностойно социално положение – непълни семейства /разведени родители, самотни майки, родители в чужбина/, многодетни семейства, социално слаби семейства, трайно безработни родители, с ниски доходи, попадащи във висока степен на бедност. Основните фактори, които поставят в риск децата и семействата от тази група, са: нисък социален статус, неграмотност сред родителите, продължителна безработица, утвърден маргинален начин на живот и етнически традиции. За да се прекъсне този кръг на бедност е необходимо развитие на умения за активно включване на трудовия пазар.
- Друга рискова група са хора с увреждания. В групата на хората с увреждания могат да се обособят специфични групи, които имат нужда от диференцирана подкрепа. Основен проблем на хората с увреждания е липсата на възможности за заетост и активно социално включване. Необходимо е да се насърчи създаването на нови работни места в сектора на занаятите, като голяма част от хората с увреждания ще могат да се включат в надомна и гъвкава заетост.
- Третата рискова група на територията на Лясковец са трайно безработни лица, които са загубили умения за адаптиране на трудовия пазар. Структурата на тази целева група от безработни лица включва неактивни и/или безработни лица с по-ниска конкурентоспособност лица над 54-годишна възраст, които са продължително безработни, неактивни лица, извън образование и обучение и безработни лица с основно или по-ниско образование и без професионална квалификация. Нуждите на безработните лица са основно свързани с липсата на подходящи възможности за заетост, произтичащи от нежеланието на работодателите да наемат лица на такава възраст. Те също имат нужда от подкрепяща работна среда, където чрез подкрепа ефективно да се адаптират в работна среда. Голяма част от работоспособното население на територията на община Лясковец е обвързано с временна заетост, която периодично осигурява доходи. В тази периодичност липсва сигурността на постоянната трудова заетост, респективно с постоянните доходи генерирани от тази дейност, като спада и мотивацията на целевата група за качествено извършване на трудовата дейност. Това води до намаляване на мотивацията и увеличаване на лицата в

риск от бедност, загуба на трудови навици, което ги прави уязвими от гледна точка на реалния пазар на труда.

Общинските дейности, свързани със **социалните услуги**, обхващат уязвимите общности, различни възрастови групи и всички населени места на територията на общината. Въз основа на потребностите на територията на община Лясковец се предоставят различни социални услуги:

- Социални услуги за възрастни хора.
- Център за обществена подкрепа (ЦОП)
- Домашен социален патронаж (ДСП)
- Лична помощ/Личен асистент – с общ брой ползватели 36 души;
- Домашен помощник, по НП „Предоставяне на грижи в домашна среда”, със 7 ползватели на услугата и др.

В общината има изградени структури за предоставяне на социални услуги, но е необходимо: поддържане и реновиране на материално-техническата база; подобряване на услугите и разширението им, в т.ч. предоставяне на мобилни услуги, усъвършенстване и развитие уменията на персонала, разширяване на достъпа до тях и за населението извън градския център.

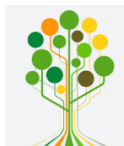
На територията на общината функционират 11 **спортни клуба**. Спортната инфраструктура включва:

- Спортен комплекс в град Лясковец „Михаил Алексиев”, включващ футболен стадион с лекоатлетическа писта, две спортни площадки и тенис корт;
- Спортна комплексна площадка, оборудвана с модерно игрище за футбол, баскетбол, хандбал и тенис на маса в кв. № 5 - „Черникова бара”;
- Писта за маунтинбайк - предназначена за спортно колхозене и скейтборд зона - намиращи се в Централен градски парк;
- Четири стадиона в селата Джулюница, Добри дял, Мерданя и Козаревец;
- Комплексен център за културни и спортни дейности на открито - с. Мерданя;
- Многофункционални спортни площадки, спортни игрища и др.

Потенциал за развитие на масов спорт са също така спортните площадки на открито, както и изграждането на велоалеи и други спортни съоръжения. Част от спортните съоръжения имат необходимост от ремонт и реновиране.

Допълнителни възможности за спорт и отдих се предлагат във водно-увеселителния комплекс „Светицата” с два басейна и ваканционно селище „Манастира”, подходящо за организирането на зелени училища и лагери.

Културният календар на общината е богат на събития от традиционния български календар и събития, празници и чествания с национално значение. Част от тях са значими туристически атракции и генерират устойчив туристически поток към региона, като Национален Петропавловски събор на народното творчество (най-мощното фолклорно събитие в Северна България. провежда се на всеки две години), Национален събор на овцевъдите, Национален Кулинарен събор „Пъстра трапеца”, фестивал „Хайдушка песен” и други. Освен традиционните празници, във всяко от

селата на общината се чества празник на селото, честват се годишнини на исторически личности, празници на читалищата и др.

На територията на община Лясковец функционират 6 читалища - във всяко едно от населените места. Всички читалища разполагат с библиотеки и компютърна техника, а в част от тях (в гр. Лясковец, с. Козаревец и с. Джулюница) по спечелен проект по програма „Глобални библиотеки” са обособени и функционират компютърни зали. Към всички читалища развиват дейност самодейни фолклорни групи и танцови състави. Ежегодно във всяко от селата на общината традиционно се провежда музикален, песенен или кулинарен фестивал.

В град Лясковец се намира и единствен в страната **Музей на градинарството и лозарството**, създаден през 1976 г. Музеят обхваща площ от 500 кв. м, която включва две зали, сайвант и архитектурния паметник - Хаджиниковата къща (от 1862 г.). Пресъздадени са традиционните дейности за района, има музейна сбирка с 600 оригинални предмета, подредени в експозиционните зали, атракционно - дегустационен център. Музеят е оборудван със семинарна зала с 50 места, в която се организират различни изложби, представления и други културни и образователни мероприятия. Данните за периода 2014-2019 г. като цяло, отчитат ръст на посещенията с 31%, но обектът все още не е добре познат в страната.

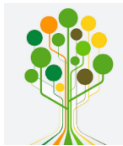
1.4 КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Общият брой паметници в община Лясковец е 217, като на територията на гр. Лясковец има регистрирани 120 сгради - паметници на културата, предимно възрожденски, свързани с местната история и култура, групирани в четири ансамбли.

На 3 км от гр. Лясковец изграден *манастирът „Свети Свети Петър и Павел“* (Петропавловският манастир) - на Арбанашкото плато,. Манастирът е основан по времето на Втората българска държава от братята Петър и Асен. Той е един от 14-те манастира, изградени около Велико Търново по времето на Втората българска държава. Манастирът е постоянно действащ девически манастир и представлява комплекс от църква, жилищни и стопански сгради. В манастира, освен главната църква „Св. Св. Петър и Павел”, има и два параклиса - „Покров Богородичен” и „Света Троица”. През 1874 г. тук е открито първото богословско училище в България, което след Освобождението прераства в духовна семинария до 1886 г. Реставриран и възстановен като цялостен архитектурен комплекс, днес Петропавловският манастир е не само действаща обител, но и ценен културно-исторически обект. Понастоящем той представлява голям интерес за туристи и посетители от цялата страна и чужбина.

Петропавловският манастир предлага възможности за масови туристически посещения, има достъпност за коли и автобуси, има паркинг, маршрутите за пешеходен достъп са обозначени, от Шереметя и откъм Лясковец, има живописна екопътека свързваща музея с манастира; има пейки, информационни табели; изградена е масивна концертна сцена, която се използва за фестивали и събори на открито.

Манастирът „Св. 40 мъченици”, с. Мерданя е разположен близо до село Мерданя, на 10 км южно от гр. Лясковец. Манастирът е девически и датира от 13 в. и

според легендата е издигнат на мястото, където търновският патриарх Йоаникий II посреща тържествено цар Иван Асен II след победата му при Клокотница.

Друг недостатъчно използван местен ресурс са *църквите* в град Лясковец:

- „Св. Атанас”. Най-старата известна църква на това място е била изгорена от кърджалиите към края на XVIII век. Вероятно след това тя е възстановена, тъй като съществуват данни за нея от 1823 г.
- „Св. Васил”, построена през 1866 г. До тогава махала Св. Васил е била част от махалата Св. Атанас.
- „Св. Георги”, намираща се в махалата Чертовец, която до Освобождението се е водила за отделно село. Старата църква била построена през 1847 г., по-късно съборена.
- „Св. Димитър”. Старата църква „Св. Димитър” е съборена на 17 юни 1856 г. и на нейно място на 21 април 1857 г. е започнат строежа на новата.
- „Св. Никола”. Настоящата сграда е третата църква построена на това място. Първата, за която съществуват данни се е намирала в двора на сегашната и е била построена през 1808 година. Църквата „Св. Никола” се счита за съборна в Лясковец.

На територията на общината, в голямата си част, културно-историческите обекти не са проучени или са слабо експонирани., като напр.:

- с. Джулюница - селищна могила от неолита, византийско селище, римска цитадела, по-късно превърната в крепост по време на Второто българско царство;
- с. Добри дял - късноантична крепост на възвишението „Михнева могила”;
- с. Драгижево - селища от късно-римска епоха и Втората българска държава;
- с. Мерданя - през землището е преминавал римският път от юг на север ViaVita (Пътя на живота), римска наблюдателна кула, пътна станция и др.

Тези обекти имат предимно местно значение.

Съчетанието на материалното и нематериалното културно наследство и привлекателната, достъпна и интересна природна среда са предимство на общината спрямо други територии. Близостта до развити туристически дестинации като Елена и Арбанаси, е допълнителна предпоставка за използването на местните ресурси.

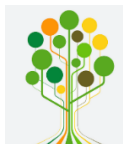
1.5 . ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

• Транспортна инфраструктура и пътна мрежа

Пътна мрежа

Близостта на община Лясковец до градовете Горна Оряховица и Велико Търново в Централна Северна България определя нейната много добра транспортна свързаност и достъпност. Краткото разстояние от 10 км на общинския център Лясковец до областния център В. Търново фактически „включва“ общината в TEN-T мрежата на ЕС на територията на страната, свързваща основните урбанизационни центрове. Тук се

пресичат 2 от направленията от основната TEN-T мрежа София-В. Търново-Русе-Букурещ и Русе-Велико Търново-Стара Загора-Димитровград-АМ “Марица”.

Фигура 11. Схема на TEN-T пътна мрежа в България и Схема на Републиканската пътна мрежа в България

Основният обслужващ път за общината - **Първокласен път I-4 София/Ботевград–Севлиево–Велико Търново-Шумен/Варна (Е-772)** в участъка до В. Търново е част от основната TEN-T мрежа на територията на страната, а в участъка до Шумен/Варна -от разширената TEN-T мрежа. Пресичайки надлъжно територията на общината, пътят **I-4** дава лесен достъп на общинския център Лясковец до областния център В. Търново и националната пътна мрежа и осигурява връзките на селата Козаревец, Добри дол и Джулюница с гр. Лясковец и съседните общини.

Другият път от републиканската пътна мрежа - **Второкласен път II-53 (Полски Тръмбеш-В. Търново)Поликрайце -Горна Оряховица - оп Лясковец –Елена -Стара река –Бяла-оп Сливен-оп Ямбол** минава през югозападната територия на общината като осигурява бърза транспортна връзка на общинския център Лясковец и селата Драгижево и Мерданя с важния транспортно-комуникационен възел Г. Оряховица и направление от TEN-T мрежата Русе-Велико Търново-Стара Загора-Димитровград-АМ “Марица”.

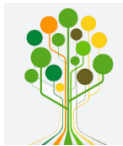
Третокласните пътища **III-4004 /I-4/ – Джулюница-Златарица-II-53/и III-5301Мерданя-Златарица** допълват транспортното обслужване на общината.

Таблица 5.Характеристика на пътната мрежа в община Лясковец 2020 г.

Териториална единица	Дължина РПМ	Отн дял АМ	Отн дял I клас	Отн дял II клас	Отн дял III клас	Гъстота РПМ
мярка	км	%	%	%	%	км/1000 км ²
Р България	19917	4.0%	14.5%	20.2%	61.3%	179.4
СЦ район	2975	0.0%	15.5%	21.3%	63.2%	198.7
Област В. Търново	937	0.0%	16.3%	15.0%	68.7%	201.0
Община Лясковец	45.6	0.0%	47.6%	28.5%	23.9%	388.1

Източник: АПИ, ИТСП СЦР, собствени изчисления

Дължината на републиканската пътна мрежа на територията на община Лясковец е 45.6 км, с гъстота 388.1 км/1000 км² (два пъти по-голяма от средната гъстота за страната и областта), което дава възможност на общината за бързи и качествени транспортни комуникации в национален и регионален план. По-голямата част от РПМ - 56%, е в добро състояние (среден показател за страната 40%).

Пространствената организация на РПМ дава изтъкнатите до тук предимства, преобладаващо за центъра на общината и югозападната ѝ част, докато за вътрешнообщинските транспортни комуникации се разчита преди всичко на общинската пътна мрежа.

На територията на община Лясковец са изградени общински пътища от първа и втора категория, обслужващи съставните населени места и достъпа до изявени туристически и/или обекти от друг характер, важни за развитието на общината, както и връзки със съседните общини В. Търново, Златарица и Стражица:

VTR1014 /III-514, Г. Оряховица-В. Търново/- Арбанаси-Шереметья-общ. (В. Търново/Лясковец) - Драгижево - II-53/

VTR1181 /III-514, Долна Оряховица-Г. Оряховица/- Козаревец - I-4/

VTR1182 /II-53/- Лясковец - VTR1181/

VTR1183 /II-53, Г. Оряховица-о.п. Лясковец/- Лясковец - II-53/

VTR1185 /VTR1183/- Лясковец - Петропавловски манастир - гр.

общ. (Лясковец/В. Търново) - VTR1014/

VTR1286 /III-4082, Кесарево-жп гара Кесарево/- гр. общ. (Стражица/Лясковец)-

Джулюница - I-4/

VTR2180 /I-4, В. Търново- Антоново/- Добри дял - гр. общ. (Лясковец/Златарица) - Родина - III-4004/

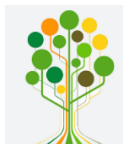
VTR2184 /II-53, Лясковец-Мерданя/- Драгижево - гр. общ. (Лясковец/В. Търново) - Церова кория - III-5302/

VTR2287 /III-407, Стражица-Царски извор/ - Бреговица - гр. общ. (Стражица/Лясковец) - жп гара Джулюница - I-4/

Дължината на общинската пътна мрежа е 43.5 км, с гъстота 370 км/1000 км², два пъти по-висока от средната за страната (154 км/1000 км²). Пътищата от първа категория преобладаващо са в добро състояние, но тези от втора са с влошено състояние. Близо ¼ от общинските пътища са в лошотехническо състояние.

Община Лясковец се обслужва и с **ж.п. транспорт** с една от основните жп линии в страната *София – Мездра – Горна Оряховица – Каспичан – Синдел – Варна*, включена в ТЕН-Т мрежата на ЕС на територията на страната. Второкласният път **II-53** дава бърза връзка на общинския център и селата Драгижево и Мерданя с основния в Северна България ж.п. възел Г. Оряховица и националната ж.п. мрежа, а останалите населени места се обслужват от ж.п. гарите „Козаревец“ и „Джулюница“.

Летище „Горна Оряховица“ е в непосредствена близост до град Лясковец и общината, но полети по редовни линии не се изпълняват. Изграденият пътнически терминал е оборудван само за вътрешни полети, а чартърни полети се изпълняват при необходимост. Летището се използва и за тренировъчни полети на частни авиокомпании, има и товарна дейност.

- **Телекомуникации**

На територията на община Лясковец покритие имат и трите мобилни оператора Виваком, Теленор и А1. Мобилните оператори и доставчици на цифрова телевизия предлагат и комбинирани услуги – интернет, телевизия и телефония. Опериращите интернет доставчици предоставят относително бърз и надежден достъп на граждани и фирми от гр.Лясковец и селата на общината.

Широколентовият достъп като-важен фактор конкурентоспособността на предприятията, социалното приобщаване и развитието и използването на услугите на електронното управление в община Лясковец има много добри показатели (табл. 6).

Таблица 6. Относителен дял на населението с бърз и свръх бърз широколентов достъп и в бели и сиви зони 2019 г (%)

Териториална единица	Високоскоростен ШЛИ 30 ⁺ mbps	Свръхвисокоскоростен ШЛИ 100 ⁺ mbps	Бяла зона	Сива зона
България	97.42%	97.97%	1.59%	2.30%
СЦ район	99.24%	98.71%	0.77%	1.45%
Област В. Търново	99.44%	99.06%	0.56%	0.75%
Община Лясковец	100.00%	100.00%	0.00%	0.00%

Източник: ИТСП на СЦР

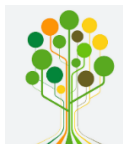
Въпреки добрата инфраструктурна обезпеченост, ползваемостта на интернет от домакинствата в област В. Търново (63.1%) е по-ниска от средната за страната (66.8). Ограничеността в ползваемостта на интернет би могла да се обясни с много ниския относителен дял на лицата в България с основни или над основните цифрови умения (два пъти по-нисък от средния за ЕС), както и с финансови причини в определени случаи. В община Лясковец 58% от домакинствата имат абонамент за интернет, което се доближава до средния показател за страната (61).

Изграждането на безплатен високоскоростен безжичен Интернет достъп на обществени места WiFi4EU за град Лясковец включва:

- Детските площадки и горната част на Голям градски парк;
- Малък градски парк;
- Пространството около Музей на гурбетчийското градинарство;
- Спортната площадка към стадион „Михаил Алексиев”;
- Спортната площадка на Квартал 5 /Черникова бара/;
- Пространството около откритата сцена в околностите на манастира „Св. Св.Петър и Павел”.

Зони със свободен достъп до интернет са изградени и в две от съставните села на общината:

- Пространството около читалище „Земеделец-1899” в с. Козаревец;
- Парка на село Мерданя.

▪ Водостопанска инфраструктура

Водоснабдяване

Всички населени места от общината са свързани към ВС „Йовковци“, намиращ се на територията на община Елена, част от водоснабдителната система „Йовковци“. Изградена е и пречиствателна станция за питейна вода (ПСПВ) „Йовковци“. Населението е 100% водоснабдено при 99.4% средно за страната; няма режим на водоснабдяване, качеството на подаваната питейна вода е добро. По-големите предприятия ползват вода за промишлени нужди от собствени водоизточници.

Общата дължина на водопроводната мрежа в Община Лясковец е приблизително 120 км. Загубите на вода се движат между 58-60%, малко над средните стойности за страната (57%). Основната причина за високите загуби е амортизираната водопроводна мрежа, предимно по отсеките, изградени от азбестоциментови и стоманени тръби.

Таблица 7. Характеристика на водопроводните услуги в община Лясковец-2019 г

Териториална единица	Население, свързано водоснабдяване%	Население средно на водоснабдяване%	Население, свързано канализация %	Население, свързано СПСОВ%	Загубина вода%
България	99.4	6.0	76.4	64.6	57.3
СЦ район	99.8	4.9	65.0	60.4	55.7
Област В. Търново	99.8	3.3	69.4	62.3	58.5
Община Лясковец	100.0	0.0	62.2	62.2	59.0

Източник: НСИ, ИТСП на СЦ район

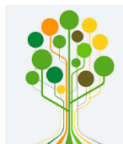
Отвеждане и пречистване на отпадъчните води

Град Лясковец има почти напълно изградена канализационна мрежа. Канализационната система е смесена, за отпадъчни и дъждовни води. Отпадъчните води на гр. Лясковец се пречистват в районната пречиствателна станция за отпадъчни води (РПСОВ) на градовете Горна Оряховица, Долна Оряховица и Лясковец.

В село Джулюница е построена канализационна мрежа, имаща покритие над 60%, като е оразмерявана само за дъждовни води. В останалите населени места канализационната мрежа има покритие около 30% и само в село Мерданя е над 50%. Канализационните системи работят като смесени и заустват в съществуващите водоприемници–дерета, без необходимото пречистване.

Електроснабдяване

Електроразпределителната мрежа средно напрежение (СН) е в добро състояние и в последните години към нея се присъединяват нови трафопостове и захранващи изводи към нови консуматори. Същинската захранваща мрежа ниско напрежение (НН) в населените места е въздушна, на места морално и физически остаряла и изисква значителни инвестиции за реконструкции, подмяна и рехабилитация.

Газоснабдяване

Газопреносната и газоразпределителни мрежи, захранващи Велико Търново, Горна Оряховица и Лясковец, са изградени през 2004 г. Газоразпределителната мрежа в гр. Лясковец в края на 2019 г. е 18,5 километра и захранва битови, общински и промишлени обекти. Повече от 200 домакинства ползват природния газ като по-екологично гориво.

Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност

Природните условия в Северен централен регион най-малко благоприятстват използването на ВЕИ и изградените на територията му мощности са най-малко от всички райони в страната. Плътността на изградените мощности (МВт/ 1000км²) е 7.9 при средна стойност за страната 37.9.

По-голямата част от ВЕИ, поради по-малките мощности отдават енергията си в електроразпределителната мрежа и община Лясковец. На територията ѝ функционират 2 фотоволтаични централи с обща мощност 0.113 МВт и една централа на биомаса. За захранването ѝ се използва газ от пречиствателни инсталации за отпадъчни води.

Общата мощност на централите на ВЕИ в общината е 0.398 МВт, с незначителен дял от мощностите в областта и СЦР, което личи и от ниската плътност на изградените мощности-3.4 МВт/ 1000км² при средна стойност за областта 14.9.

Освен за производство на електроенергия, в общината функционират и соларни инсталации за БГВ в няколко детски градини, както и биомаса за отопление.

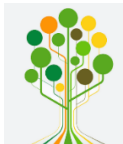
Таблица 8. Изградени мощности по видове ВИ към 31.12.2020 г.

Териториална единица	Водоелектроенергия	Слънчева енергия	Вятърна енергия	Биомаса	Общо ВЕИ
мярка	Брой / МВт	Брой / МВт	Брой / МВт	Брой / МВт	Брой / МВт
България	273 / 2372.3	2668 / 1113.7	191 / 704.2	34 / 44.9	3168 / 4253.1
Област В. Търново	7 / 12.4	42 / 56.8	0.00	1 / 0.29	50 / 69.5
Община Лясковец	0.00	2 / 0.11	0.00	1 / 0.29	3 / 0.4

Източник : АУЕР

Краткосрочната програма на община Лясковец за насърчаване използването на енергия от **възобновяеми източници и биогорива** 2020-2023 г. отбелязва, че изграждането на фотоволтаични и соларни инсталации за БГВ е икономически ефективно и е напълно постижимо за реализиране, независимо че община Лясковец не попада териториално в най-благоприятната зона на слънчево греене. Соларните инсталации са много добра алтернатива при подмяна на улично, парково и фасадно осветление, както и подходяща алтернатива за бизнеса.

Община Лясковец разполага с определен опит в областта на изпълнението на проекти за **енергийна ефективност** в сградите. В по-голямата част от сградите, стопанисвани от общината, вече са внедрени мерки за ЕЕ. В процеса на разработване на Програмата за ЕЕ е създадена единна база данни, включваща данни за архитектурно-строителните характеристики на сградите и енергийното потребление за период от пет

последователни години, което е отлична предпоставка за доброто планиране и за ефективното управление на общинския сграден фонд в плановия период.

В случая на община Лясковец е много показателно използването на най-големи количества природен газ за отопление. От една страна това е възможно, тъй като районът на общината има добре развита газоснабдителна мрежа, от друга, тъй като се явява сред евтините енергоносители за отопление (0,09 лв/ kWh за 2018 г.) и е екологично чист при конверсия в сравнение с промишления газьол и въглищата.

- **Сметосъбиране – относителен дял на населението, обслужено от интегрирана система за управление на отпадъците**

Във всички населени места от община Лясковец е въведено 100% организирано сметосъбиране и сметоизвозване. В общината е въведена и система за събиране на биоразградими отпадъци от населението, чрез разположени зелени контейнери тип „Бобър“, които се транспортират до инсталацията за компостиране на Регионалното депо за отпадъци в с. Шереметя. По данни на общината, през 2019 г. в системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки освен гр.Лясковец, са обхванати и с. Джулюница и с. Добри дял. Съдовете за разделно събиране са предоставени от „ЕКОПАК България” АД.

1.6. ОКОЛНА СРЕДА, ВЛИЯНИЕ НА ГЛОБАЛНИТЕ КЛИМАТИЧНИ ПРОМЕНИ

Качество на атмосферния въздух

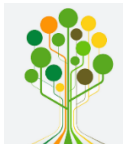
Измерените стойности на концентрацията на замърсяващите вещества на територията на община Лясковец са многократно по-ниски от пределно допустимите концентрации. Изключение са зимните периоди в резултат на използване на твърди горива за битовото отопление. Основните източници на вредни емисии са преминаващите през града МПС, битовото отопление на частни и обществени сгради (предимно през зимния сезон).

Състояние на водите

Потенциалните източници на замърсяване на водите в община Лясковец са от антропогенен характер. Повърхностните водни тела се замърсяват основно с отпадъчни непречистени води от населението в малките населени места и промишлените предприятия, но повърхностните води на територията на общината Лясковец не се използват за водоснабдяване с питейна вода и вода за технически нужди. През 2019 г. е констатиран проблем със заустване на производствени отпадъчни води над определените емисионни ограничения в „Аркус“ АД, гр. Лясковец. Обектът е оценен като високорисков и е поставен под засилен контрол.

Няма регистрирани замърсявания на питейни водоизточници с изпускани отпадъчни води. След въвеждане в експлоатация на обект РПСОВ за градовете „Горна Оряховица, Лясковец и Долна Оряховица” е предотвратено замърсяването на р.Янтра с отпадъчните води – битови, производствени и дъждовни.

Състояние на почвите

Почвите на територията на община Лясковец потенциално са застрашени от замърсяване най-вече от промишлени и селскостопански дейности (използване на пестициди в земеделието и оборски тор). Животновъдните ферми и нерегламентираното складиране и съхранение на оборски тор и неговото последващо използване е предпоставка за дифузно замърсяване на повърхностните и подземни води. Необходимо е животновъдните ферми да изпълняват правилата за добра земеделска практика за опазване на водите и почвите от замърсяване с нитрати от земеделски източници.

През 2020 г.с финансова подкрепа от ПУДООС са освободени поредните три склада, съхраняващи забранени и негодни за употреба ПРЗ, намиращи се в общини Лясковец, Габрово и Севлиево. След приемане на дейностите, въпросът с ликвидирането на подобни обекти в община Лясковец е решен.

На територията на община Лясковец до момента няма регистрирано замърсяване на почвис тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати и други замърсители.

Ерозията е един от най-сериозните глобални фактори за деградация и опустиняване на почвите. За района на област Велико Търново на ветрова ерозия са подложени десетки хиляди декара. В полупланинската част на региона в наклонени терени, водната ерозия е в по-малка степен изразена поради естественото затревяване и самозалесяване на земите, които не се обработват. В община Лясковец почвите са слабо до средно ерозирани и само на отделни места се срещат участъци със силно ерозирани до каменливи почви.

Шумови замърсявания

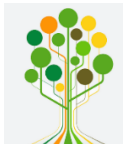
Най-голям дял в акустичния режим заема транспортният шум в гр.Лясковец. На по-голямо шумово въздействие (над пределно допустимото) е подложено населението, живеещо в жилищните квартали, граничещи с околоръстния път на гр.Лясковец. За останалата част от територията на общината шумът е в рамките на нормите по БДС. Шумово замърсяване се генерира от по-големите промишлени предприятия, които са в промишлена зона Лясковец. Като цяло не са регистрирани отклонения от нормите.

Национална екологична мрежа

На територията на общината е обявена една защитена територия, контролирана от РИОСВ Велико Търново - **Защитена местност “Лесопарка”**, в землището на гр.Лясковец. Защитената местност е обявена с цел опазване на характерни смесени широколистни гори, включващи в себе си голям брой вековни и забележителни дървета от видовете космат дъб, полски бряст, турска леска, клен и голям брой вековни и забележителни дървета. Общата площ на територията е 100,15 ха.

Защитените зони (ЗЗ) са част от общоевропейската мрежа НАТУРА 2000, обявени с цел осигуряване на дългосрочното оцеляване на ценните и застрашени видове и местообитания.

На територията на община Лясковец попадат:

- част от Защитена зона **BG0000610 „Река Янтра“** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Зоната е с площ 13 899.88 ха и попада в землищата на гр. Лясковец и с. Козаревец;
- част от Защитена зона **BG0000279 „Стара река”** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Зоната е с площ 146.17 ха и попада в землището на с. Джулюница;
- Защитена зона **BG0000280 „Златаришка река”** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Зоната е с площ 67.64 ха и попада в землището на с. Джулюница.

Влияние на глобалните климатични промени, природни рискове, рискови територии и зони

Влиянието на глобалните климатични промени е най-отчетливо при средните годишни температури и средните годишни валежи- сухите сезони стават още по-сухи, а дъждовните сезони – още по-влажни, а впоследствие рискът от по-големи и по-чести наводнения и суши се увеличава.

Съгласно Плана за управление риска от наводнения в обхвата на Дунавски район за басейново управление, община Лясковец не попада в определените райони със значителен потенциален риск от наводнения. На територията на общината няма зони във висок или среден риск от наводнения.

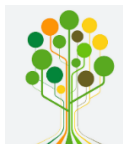
На територията на община Лясковец има регистрирано активно свлачище южно от с. Джулюница, включено в регистъра на свлачищата в Р. България под № VTR 20.20835.01. Свлачището не е проучено и не са изпълнени дейности за укрепването му. Свлачищният масив е регистриран и категоризиран като дъвен, с периодични, локални активизации, най-вероятни при водообилни сезони - проливни дъждове и снеготопене, повишаване нивото на р. Джулюница.

По договор между МРРБ и ОП „Околна среда“ 2014-2020 г. се извършва инструментален мониторинг на 26 свлачища. Община Лясковец е включена в този проект, по който ще бъдат изградени или възстановени контролно-измервателни системи (КИС) за мониторинг на свлачищните процеси, ранно предупреждение и оповестяване и превенция.

1.7. РЕЗУЛТАТИ ОТ ТЕРЕННИ ПРОУЧВАНИЯ

При подготовката на Стратегията за местно развитие на община Лясковец е взето мнение на различни заинтересованите страни – общинска администрация, бизнес общността, образователни и културни институции, неправителствени организации, жители на общината, както чрез проведени срещи и интервюта, така и чрез проведената анкета, на които са споделени изводите, приоритетите, проблемите, целите на Стратегията на стратегията за местно развитие и мерките за тяхното постигане.

Проведена бе фокус група с представители на местната власт, бизнеса, МИГ „Лясковец-Стражица” и НПО в община Лясковец.

Използван бе он-лайн инструментариум за консултиране и получаване на мнение от ангажираните и заинтересовани лица.

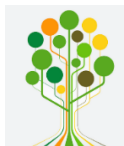
За по-широко обществено участие на страниците на община Лясковец бе публикувана анкета на базата на структуриран въпросник, насочен към заинтересованите страни, в т.ч. от публичния, стопанския и неправителствения сектор.. Получените отговори на основните въпроси дадоха възможност да се очертаят ключовите предимства и потенциали на общината и нейните най-сериозни икономически проблеми. По-долу са представени 4 въпроса от анкетата и 3 отговора за всеки от тях, получили най-висока подкрепа от респондентите:

Как оценявате местните ресурси като ключови/стратегически за развитието на общината	Кои са най-сериозните икономически проблеми на Общината	Кои са основните заплахи за успешното социално-икономическо развитие на общината	Кои фактори биха могли да бъдат двигател за развитието на общината
Географско положение и транспортна достъпност на територията	Недостиг на квалифициран персонал	Застаряване на местното население	Привличане на инвеститори
Близост до големи икономически центрове, които да активизират икономическото развитие на общината	Незадоволителна транспортна свързаност и логистични възможности (по отношение на останалата част на страната и зад граница)	Обезлюдяване на територията (напускане на общината от младите трудоспособни хора)	Повишаване на образованието и квалификацията на човешките ресурси
Природни ресурси, подходящи за развитие биологично земеделие и агроекологични практики	Производства с по-ниски доходи	Недостатъчни инвестиции	Реклама и популяризиране на местната идентичност в предлагане на продукти и услуги

В процеса на проведените срещи бяха потвърдени бизнес идеите, представени в Концепцията на общината за създаване на „Зелен и атрактивен градинарски регион” на територията на Лясковец, които се очертават като особено полезни, и се предлага да бъдат финансирани от Европейския финансов механизъм, а именно:

1. Създаване на Посетителски център за популяризация на културно и природно наследство на община Лясковец, еко-пътека и панорамна площадка
2. Разнообразяване на туристическия продукт чрез интерактивна интерпретация на музей на гурбетчийското градинарство като жив музей;
3. Обособяване на Общински пазар в с. Джулюница за продажба на местни продукти от територията .!

За по-широко обществено обсъждане на проекта на Стратегия и на бизнес плана за финансиране на посочените по-горе ключови дейности и проекти бе проведена партньорска среща на открити въпроси по финализиране на документите и подготовка за участие по Малката грантова схема на ФМ на ЕИП.

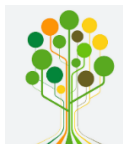
1.8. SWOT-АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА РЕСУРСНИЯ ПОТЕНЦИАЛ

Целта на настоящия SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите) е да идентифицира кои стратегически възможности най-добре адресират силните и слабите страни на общината. Той включва извършването на:

- Вътрешна среда – силни и слаби страни (фокус върху собствените ресурси)
- Външна среда – възможности и заплахи (фокус върху външната среда)

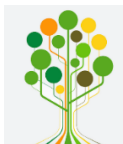
Таблица 9. SWOT анализ на община Лясковец

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> – Добра транспортна достъпност. Висока степен на изграденост на РПМ и ж.п. транспорт осигуряват възможности за добри транспортни комуникации; – Пространствена и функционална обвързаност с развити центрове – Велико Търново, Горна Оряховица; – Благоприятни почвено-климатични условия за развитие на селското стопанство; – Традиции в зеленчукопроизводството, овощарството и лозарството; – Наличие на структуриращи за местната икономика преработвателни предприятия; – Богато културно-историческо наследство; – Положителна нето-миграция, позиявена временна трудова миграция, свързана с пазара на труда, а при населението на селата –ремиграция; – 100% от населението в общината има достъп до високоскоростен интернет; – Добре изградена като обхват водоснабдителна мрежа; – Всички отведени отпадъчни води се пречистват; – Успешно се усвояват ВЕИ-изградени соларни инсталации за БГВ в няколко детски градини, както и биомаса за	<ul style="list-style-type: none"> – Намаляване и застаряване на населението; – Недостатъчен икономически растеж в периода 2014-2018 г., и отбелязан спад през 2019 и 2020 г.; – Недостатъчни възможности за професионално образование на територията на общината; – Равнище на възпроизводство на трудовите ресурси е с негативна тенденция; – Състоянието на част от общинските пътища е незадоволително; – Недостатъчно внедрени нови технологии в преработвателната промишленост; – Ограничени цифрови умения на част от местното население; – Липса на предприемаческа култура сред местното население; – Ниска заетост на местата за настаняване; – Недостатъчно изградена туристическа инфраструктура, липса на организиран достъп до културно-исторически и природни места, недостатъчна туристическа реклама и маркетинг; – Високи загуби на вода; – Недостатъчна изграденост на

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> отопление; – Изградената газоразпределителна мрежа позволяват включване на бъдещи абонати; – Концентрацията на замърсяващите вещества във въздуха на територията на община Лясковец са многократно по-ниски от пределно допустимите; – Почвите са в добро екологично състояние, няма превишения на максимално допустимите концентрации на вредни вещества; – На територията на общината няма зони във висок или среден риск от наводнения.	<ul style="list-style-type: none"> канализационната мрежа в селата; – Мерките за повишаване енергийната ефективност на обществените обекти и сградния фонд все още не постигат достатъчен ефект; – Битовата газификация изостава въпреки нарастване интереса към природния газ; – В част от селата отпадъчните води се отвеждат в местните реки и дерета или в септични ями, които замърсяват повърхностните и подпочвените води; – Недостатъчно ефективен контрол на местните и екологични власти по отношение замърсяващите нарушители.
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> – Активен маркетинг за популяризиране на икономическия и туристически потенциал на територията; – Насърчаване развитието на специализирани и регионални туристически продукти чрез използване на местните ресурси; – Повишаване на обществения интерес към формите на алтернативен туризъм; – Използване на благоприятните природни условия за развитие на конкурентоспособно селско стопанство; – Разработване на интегрирани проекти, които да генерират ползи за общината; – Подобряване на професионалната квалификация на трудоспособното население; – Подкрепа за развитие на занаятите и творческите индустрии, чрез създаване на ателиета на открито и промоция на занаятите.	<ul style="list-style-type: none"> – Влошаване на демографските характеристики и неблагоприятни миграционни процеси; – Климатични промени и свързаните с тях рискове. Неглижиране на регламентирането на необходимите превантивни мерки срещу последствията от климатичните промени; – Липса на инвестиционен интерес към общината; – Неблагоприятна икономическа ситуация, отразяваща се на размера на инвестиции на бизнеса и разкриването на работни места; – Възникване на икономическа криза в следствие пандемията от COVID-19; – Подценяване на необходимостта от обучение за придобиване на цифрови умения.

Човешкият капитал е основен потенциал на всяка териториална общност. Демографската ситуация не предполага оптимистични прогнози относно трудоспособното население. Общината се сблъсква и с необходимостта от подобряване на образователната структура, професионалната квалификация, предприемчивостта на населението, неговите умения в разширяващата се цифрова среда.

В общината има значителен потенциал за увеличаване на земеделското производство поради наличието на голяма плодородност и висока продуктивност на почвата, подходящи за земеделие. Налични са ресурси от големи площи земеделска земя, подходящи за традиционно, екологосъобразно и биологично земеделие. Все още са запазени традиционните земеделски практики като отглеждане на лозя, зеленчуци, плодове и животновъдство с потенциал за развитие. Устойчиво нараства броят на частните стопани, занимаващи се с традиционни животновъдни практики - овцевъдство, пчеларство, отглеждане на овце и птици, предпоставка за развитие на селски туризъм. Потенциалът от изградените местни фирми, формиращ промишлената основа на общинското развитие, следва да се разшири и диверсифицира, модернизира и подкрепи неговото разширено пазарно участие, както и участието му във вериги и клъстери на база ключови потенциали на общината – селско стопанство и туризъм.

Важен приоритет е съхранението и поддържането на основните елементи на заобикалящата среда и биоразнообразието, както и на културно-историческото наследство, на ресурсите на туризма - поддържане на довеждащата до туристическите обекти инфраструктура, поддържането и развитието на инфраструктурата на културните институции.

Културните прояви в общината предлагат разнообразни събития, част от които са с национален и международен характер. Това разнообразие се дължи не само на фестивалните форми, но и на съхранените и развити традиции, на активния културен обмен и на широкия спектър от културни дейности и услуги.

В резултат от направените изводи, като **най-значителни предимства и ресурси**, които имат потенциал да стимулират развитието на територията, се очертават следните области, съгласно резултатите от документалния анализ и теренните проучвания:

КЛЮЧОВИ ПОТЕНЦИАЛИ:

ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ, В ОСНОВАТА НА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

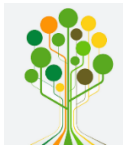
АЛТЕРНАТИВЕН ТУРИЗЪМ

УСТОЙЧИВО СЕЛСКО СТОПАНСТВО

ПРОИЗВОДСТВЕНА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ, СЪЗДАВАЩИ УСЛОВИЯ ЗА

КЛЪСТЕРИРАНЕ С КЛЮЧОВИТЕ ПОТЕНЦИАЛИ

За целите на стратегическото планиране в настоящия документ, гореописаните ресурси и сектори се дефинират като „ключов потенциал“ /КП/.

2. ЧАСТ II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА КЛЮЧОВИЯ ПОТЕНЦИАЛ ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2027 Г.

В тази част на документа са представени стратегическите цели, както и приоритетите, насочени към развитието на територията на община Лясковец.

Фигура 12. Местоположение на община Лясковец

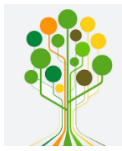

Целите отразяват дефиницията „ключов потенциал“ /КП/ за развитие и са насочени към решаването на конкретните проблеми на територията.

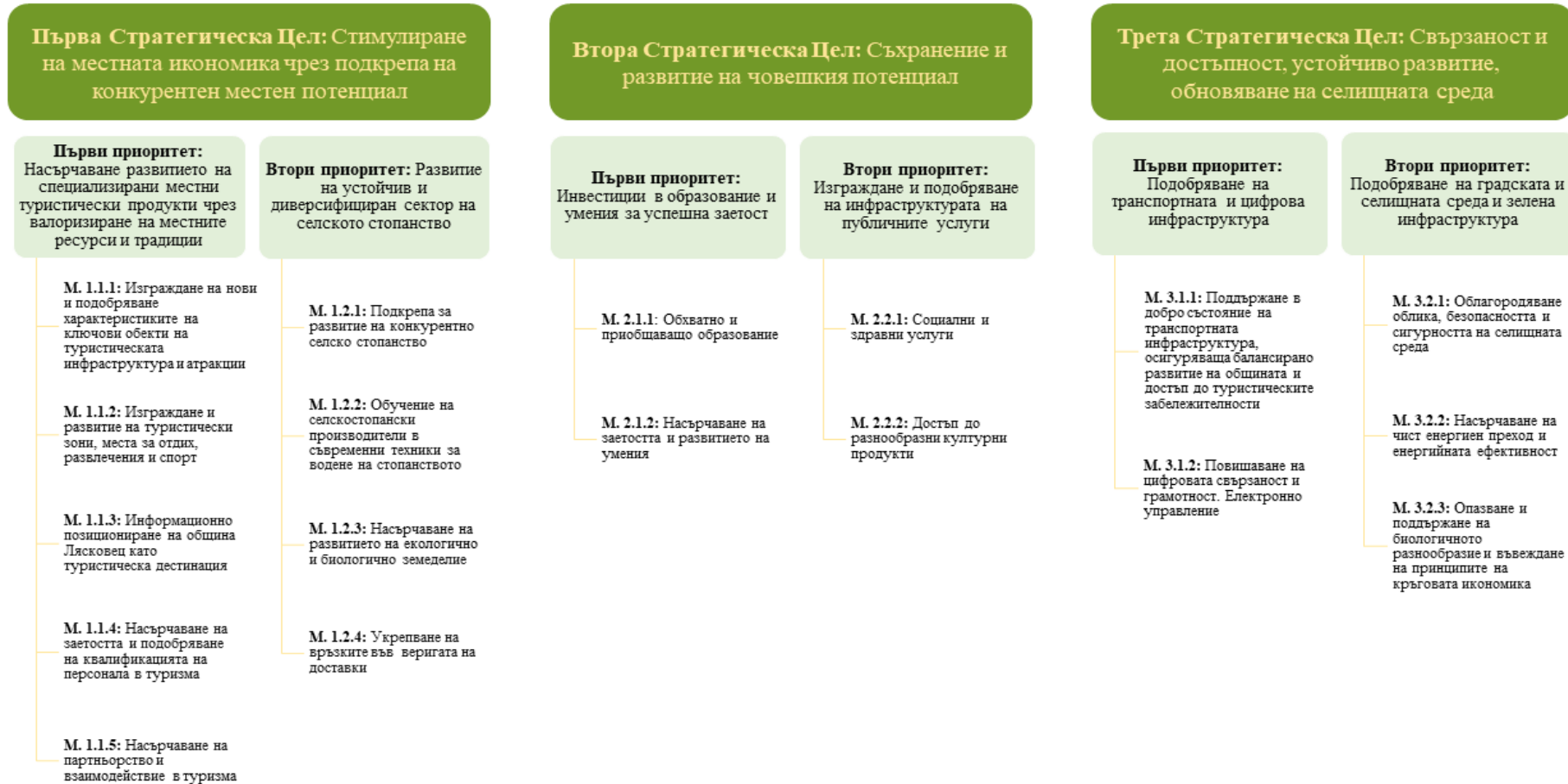
Настоящата стратегия се фокусира върху следните цели:

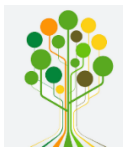
- Развитие на икономиката на общината чрез подкрепа на конкурентен местен потенциал – жизнени и устойчиви сектори на туризъм и селско стопанство;
- Съхранение и развитие на човешкия потенциал - с грижа към младите хора и уязвимите групи;
- Опазване на природата и подобряване качествата на селищната среда.

При подготовката на документите се постига съответствие и приемственост с приетия от Общинския съвет План за интегрирано развитие на общината (ПИРО) 2021-2027 г., и концепцията, с която общината е одобрена за участие по проекта „ГАЛОП“, изпълняван от Националното сдружение на общините в Република България и Норвежката асоциация на местните власти.

Фигура 13. Цели и приоритети за изпълнение на стратегията

2.1. ПЪРВА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: СТИМУЛИРАНЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА ЧРЕЗ ПОДКРЕПА НА КОНКУРЕНТЕН МЕСТЕН ПОТЕНЦИАЛ

Тази стратегическа цел е насочена към устойчиво използване на специфичните местни ресурси чрез развитие на икономика, свързана с устойчиво развитие на туризъм и селско стопанство с повишена добавена стойност. В конкурентната среда това предполага съвременна информационна среда, иновативни решения, привличане на нови инвестиции, активна администрация и бизнес.

2.1.1. Първи приоритет: Насърчаване развитието на специализирани местни туристически продукти чрез валоризиране на местните ресурси и традиции

Като проблем на общината се очертава липсата на структуриран и обособен местен туристически продукт, който да привлича допълнителни икономически възможности за региона и да използва наличния потенциал за генериране на икономически растеж. Този проблем затвърждава предизвикателствата, свързани с недостатъчно използване на стратегическото транспортно положение на град Лясковец и на преминаващия туристически и пътнико поток. Туризмът може да мобилизира и активизира средите на бизнеса и да се развива като икономическа дейност, която диверсифицира икономиката на общината, като същевременно създава привлекателни работни места за млади хора.

Интеграцията на туристическото развитие с общото икономическо, социално и екологическо развитие на общината е свързано с тенденцията за промяна на понятието туристически ресурс - освен природата, културните забележителности и местата за настаняване, като ресурси за туризъм вече мога да се използват и други източници - селското стопанство (посещения в местните ферми, къщи за гости), защитените територии и зони (за екологичен туризъм), местните традиции и занаяти, туризъм по време на фестивали и събори, училища за занаяти и фолклор и др.

Експонирането и рекламата на природните и културни ценности ще допринесе за повишаване привлекателността на общината, за привличане на повече посетители и инвестиционен интерес.

Основните мерки, които ще бъдат реализирани в рамките на първия приоритет, са следните:

- **Изграждане на нови и подобряване характеристиките на ключови обекти на туристическата инфраструктура и атракции**

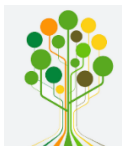
За изпълнение на тази мярка е заложено изпълнението на следните проекти²:

- Изграждане на Посетителски център за популяризация на културно и природно наследство на община Лясковец и насочване на туристически поток към града и останалите забележителности на общината;
- Изграждане на панорамна площадка като туристическа атракция в местността „Лесопарка”, вкл. подход до терена, доставка и монтаж на парапет, заслон,

---

² Съгласно План за интегрирано развитие на община Лясковец за периода 2021-2027 г.

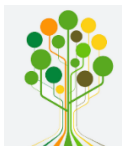

пейки, далекоглед и др. Мястото разкрива прекрасна гледка към община Лясковец и целия регион;

- Оформяне и благоустрояване на екопътека с туристическа атракция – игра/викторина за търсене на природни съкровища, свързваща Посетителски туристически център и Музей на гурбетчийското градинарство;
- Реализация на проект "Превръщане на Музей на гурбетчийското градинарство в жива приказка за историята на градинарския регион Лясковец", който включва оформяне и оборудване на нови експозиционни площи, предлагане на нови форми, стимулиращи активното преживяване на посетителите. Изпълнението на този проект има ключово значение за структурирането на местния туристически продукт и се предвижда да включи дейностите:
  1. Разработване на концепция за превръщане на Музей на гурбетчийското градинарство в жива приказка за историята на градинарския регион Лясковец
  2. Благоустрояване на външна експозиция в двора на музея и възстановка на експонати;
  3. Обновяване на документална зала на Музей на гурбетчийското градинарство;
    - 3.1. Подновяване на витрини и осветление;
    - 3.2. Възстановяване и актуализиране на информация в изложбени пана;
    - 3.3. Изработка на допълнителни елементи към макет;
    - 3.4. Превод на информация на английски и румънски език ;

4. Разработване на интерактивни атракции в Музей на гурбетчийското градинарство ;

4.1 Изработка на 3D филм;

4.2 Интерактивна карта;

4.3. Оборудване на зала за 3 D прожекции ;

4.4 Развитие на сувенирни продукти и атракции, базирани на културно и природно наследство.

– Възстановяване на местата за отдых в местността Романа (с. Джулюница) и възстановяване на екопътека.

▪ **Изграждане и развитие на туристически зони, места за отдых, развлечения и спорт**

Като част от интегрирания туристически пакет или като самостоятелни туристически атракции се предвижда оформянето на нови места за отдых развлечения и спорт, в т.ч.³:

– Изграждане на зона за рекреация в с. Драгижево на подходящ терен в урбанизирана територия;

– Възстановяване/обновяване на зона за отдых в местността "Попенец" в с. Козаревец“;

– Обособяване и развитие на зона за спорт и отдых в местността до и покрай Манастир "Св. Петър и Павел“;

– Създаване на туристическа зона около манастир в село Мердания и еко-пътека до местност „Хайдущки камък“, местност „Тюфлюка“ с. Добри дял;

– Изграждане на извънградски алеи за спорт и отдых - пешеходна и вело- алея до Аркус и пешеходна и вело- алея до Горна Оряховица.

Биха могли да се проучат възможностите за реализиране на нови проекти за туристически продукти, свързани с приключения и преживяване, като:

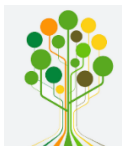
– Изграждане на туристически атракционни (атракционен парк) – все още липсващи на територията на общината, като допълващи разнообразните туристически пакети в Северен централен регион и област Велико Търново;

– Създаване на нов туристически продукт на основата на летене с балон и друг приключенски вид туризъм

Мярка 1.1.3: Информационно позициониране на община Лясковец като туристическа дестинация

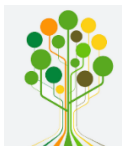
Мярката включва позициониране на община Лясковец като туристическа дестинация чрез осигуряване на адекватно маркетингово, използване възможностите на новите технологии и социалните мрежи и включването ѝ в туристически маршрути.

³ Съгласно План за интегрирано развитие на община Лясковец за периода 2021-2027 г.

Основните дейности са следните:

- Изграждане на бранд на дестинацията, основаващ се на конкурентни предимства на община Лясковец в отговор на засилващата се конкуренция, което изисква работа за възприемането ѝ от нейните потребители в преобладаваща степен като подходяща за техните туристически потребности и мотиви. Това включва:
  1. Разработване на лого, слоган и набор от символи за брендиране на дестинация Лясковец;
  2. Установяване на механизъм за управление на бранда;
  3. Осигуряване на подкрепа от местната общност за прилагане на бранда на дестинация Лясковец.
- Осъществяване на интегриран проект "Насърчаване развитието на специализирани регионални туристически продукти чрез използване на местните ресурси". Интегриран проект/и е свързан с участие в съвместни инициативи за формиране и популяризиране на туристически маршрути и разнообразяване на асортимент от местни продукти и сувенири свързани с културното наследство.
- Изготвяне на туристическа карти с информация за туристическите забележителности и предизвикателства на община Лясковец;
- Дигитализиране и представяне на културното наследство като елемент на информационното общество;
- Въвеждане на съвременни технологии за обслужване, информация и реклама. Адаптирането на туризма към цифровия пазар на туристическите услуги и разработване на нови цифрови инструменти и източници на информация за потенциалните туристи; създаване на лесно за ползване, оперативно съвместимо мобилно приложение, което да съдържа интерактивни пътни карти, насоки и друга свързана информация относно туристическите дестинации в общината, които биха могли да помогнат за популяризирането на общината като туристическа дестинация и да увеличат количеството и да подобрят качеството на информацията, която е на разположение на потребителите;
- Създаване на специализиран туристическия уеб портал, който да послужи за атрактивно рекламиране на дестинация Лясковец. Порталът следва да предоставя обща платформа за лесен достъп до базата данни, в съчетание с разнообразие от приложения, които да предоставят на потребителя информация от висок за него интерес.
- Създаване на имидж на дестинацията, в т.ч. чрез организиране на индивидуални посещения и/или специализирани турове за представители на медии, туристически агенции/туроператори, журналисти и автори на пътеводители, блогъри за представяне на дестинацията;
- Участие и промоция на туристическия продукт и културния календар на община Лясковец на туристически изложения в страната и чужбина;
- Съхраняване и развитие на местните идентичности /културно наследство, бит, храни, продукти, история, занаяти, обичаи и ритуали, и традиции и др./ с цел

тяхната валоризация, интегрирането им в развитието на туризма, чрез ефективни маркетинг, популяризация и реклама.

▪ **Насърчаване на заетостта и подобряване на квалификацията на персонала в туризма**

Дейностите за реализация на мярката включват:

- Анализ на нуждите на бизнеса и персонала;
- Разработване на програма за професионално обучение
- Обучение на персонала на туристическите атракции и на работещите в местата за настаняване и хранене в съвременни техники за обслужване на клиентите и в чуждоезиково подготовка
- Насърчаване на предприемаческия потенциал и разкриване на нови работни места в сферата на туристическите продукти и услуги, занаятите, производството на сувенири, местни продукти и други;

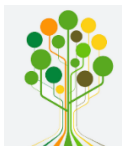
▪ **Насърчаване на партньорство и взаимодействие в туризма**

Реализирането на мярката включва следните дейности:

- Отчитане на идеите, очакванията, намеренията и интересите на всички заинтересовани страни. Общината ще работи с туристическата индустрия, както и с други партньори, които насърчават създаването на нови туристически съоръжения и услуги и разширяване на съществуващите и обновяване на нови зони за отдих. Това ще бъде съобразено и ще отчита интересите на туристическия бизнес, на местната общност, на институциите по съхранение на екологичните и културни паметници и на местните образователни и учебни институции.
- Ефективно взаимодействие и партньорство между местното население, органите на местна власт, частния сектор, неправителствения сектор за инвестиране и подкрепа за направените инвестиции по отношение на съпътстващата обслужваща и развлекателна инфраструктура, обслужване и информационно осигуряване.
- Сътрудничество със съседни общини за създаване на интегрирани проекти и включване на Лясковец в общи туристически маршрути;
- Насърчаване на регионалното, националното и транснационалното сътрудничество в областта на културата и туризма.

2.1.2. Втори приоритет: Развитие на устойчив и диверсифициран сектор на селското стопанство

Приоритетът е насочен към насърчаване на инвестициите в земеделието. Благоприятна основа за това е съществуващият потенциал за увеличаване на земеделското производство поради наличието на голяма плодородност и висока продуктивност на почвата, подходящи за земеделие.

Съществува потенциал за възстановяване на затихнали традиции в зеленчукопроизводството, овощарството и лозарството, който следва да се насърчи и включи в стопански оборот чрез подходяща подкрепа, вкл. изграждане на нови пазарни площи в самата община.

Многократно по-ниските от пределно допустимите концентрации на замърсяващите вещества във въздуха и водите на територията на община Лясковец, както и отсъствие на отклонения от допустимите норми за замърсяване по отношение на земите и почвите, са отлична предпоставка за развитие на екологично земеделие и хранително-вкусова промишленост. Налични са ресурси от големи площи земеделска земя, подходящи за биологично земеделие.

Основен фокус на аграрната политика през периода 2021-2027 г. ще бъде ускоряването на процесите на реструктуриране в отрасъла - укрепване на малките земеделски стопанства, постигане на подходящ баланс между растениевъдството и животновъдството и техните подсектори, навлизането на млади хора в земеделския бизнес, повишаване на икономическия потенциал и подобряване на конкурентоспособността стопанствата. Ще се насърчават инвестициите за модернизация и внедряване на иновативни решения, подобряване на пазарния им достъп, повишаване на знанията и професионалните умения на стопаните, ще се прилагат механизми за по-балансирана подкрепа на доходите им.

В периода 2016-2019 г. селското стопанство в общината е секторът, отбелязал най-висок икономически растеж – 5.3% в номинално изражение нарастване на произведената продукция, като през 2019 г. делът му нараства на 6.7% спрямо 5% през 2016 г.

Следните мерки ще подпомогнат успешното развитие на сектора в общината:

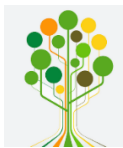
▪ **Подкрепа за развитие на конкурентно селско стопанство**

Дейностите в обхвата на тази мярка са насочени към:

- Създаване на нови стопанства/разширяване на стопанствата и повишаване на конкурентоспособността на стопанствата в секторите производство на зеленчуци и плодове, в лозаро-винарския сектор, месо и мляко, модернизация на стопанствата и предприятията за производство на вино;
- Насърчаване на инвестициите за въвеждане на иновативни продукти, цифрови технологии и „зелени” инвестиции в стопанствата.

Фондът за технологичен и екологичен преход, който се предвижда да се създаде по проекта по Националния план за възстановяване и устойчивост, предвижда предоставяне на подкрепа на земеделските стопани за реализация на инвестиции, които въвеждат иновативни производствени и цифрови технологии, технологии за производство и организация в селското стопанство, за автоматизиране на работните процеси и други.

От възможностите за финансова подкрепа ще могат да се възползват всички земеделски стопани, независимо от подсектора, типа на производство или производственото направление, в което осъществяват своята дейност. На практика, всички производители, които правят "зелени" и цифрови инвестиции за своята дейност, ще могат да се възползват от тази финансова помощ.

Целевата група в обхвата на тези дейности основно са земеделските производители. Подкрепата от страна на местната администрация е насочена към създаване на условия за развитие на сектора на по линия на изграждане на подходяща инфраструктура. В тази насока се планира реализация на следните проекти:

- Обособяване на Общински пазар в с. Джулюница за продажба на местни продукти от територията с. Джулюница, в т.ч. включващ:
    1. Обособяване на прилежаща инфраструктура на общински пазар;
    2. Обособяване на търговски площи за продажба на местни продукти;
  - Организиране на фермерски панаири или събития, подпомагащи развитието на земеделието в общината;
  - Подобряване на информационното обслужване на местните селскостопански производители. Разпространение на съдържание, съобразено с интересите на населението в общината и услуги, насърчаващи ползването на Интернет (съвети за развитие на селското стопанство и туризма);
  - Подобряване на административното обслужване на бизнеса чрез въвеждане на опростени процедури и осигуряването на съвременни електронни услуги за бизнеса.
- **Обучение на селскостопански производители в съвременни техники за водене на стопанството**

Целта на мярката е повишаване на знанията и подобряване на уменията на земеделските и на заетите лица в техните стопанства чрез постигане на подходящо ниво на техническо и икономическо обучение и увеличаване на капацитета за достъп и обмен на знания и информация в областта на селското стопанство, като с придобитите знания и умения земеделските стопани ще могат да повишат своята конкурентоспособност и ресурсна ефективност, да подобрят екологичните показатели на стопанствата си като същевременно допринасят за развитие на устойчивата икономика на територията.

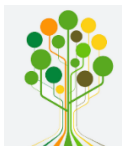
▪ **Насърчаване на развитието на екологично и биологично земеделие**

Подходящите условия за биологично производство и налагащата се през последните години устойчива тенденция на търсене на здравословни и с доказано качество храни, а оттам и нарастване на очакванията на консуматорите за предлагане на биологично произведени продукти, обуславят адресирането на инструменти за ускоряване развитието на подсектора.

За тази цел е необходимо да се инициират следните проекти:

- Провеждане на информационна кампания от МИГ „Лясковец-Стражица” за насърчаване на технологичния и екологичен преход в селското стопанство:
  - въвеждане на еко схеми по смисъла на насърчителните инструменти на национално ниво, насочени към намаляване на употребата на химически пестициди и антибиотици;
  - увеличаване на обработваемите площи, използвани за органично земеделие;
  - образование на производители и потребители за стандартите за екологосъобразното производство;

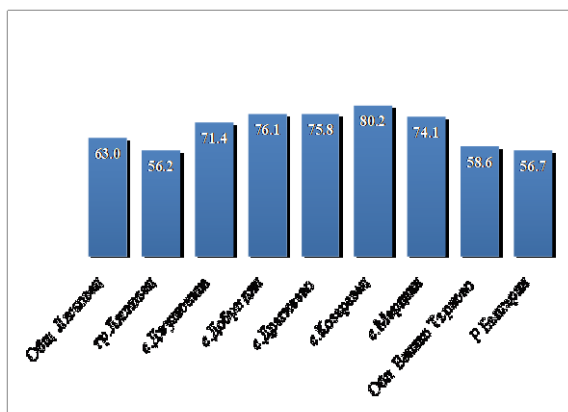
- екологични условия и стандарти, които трябва да бъдат спазвани от земеделските стопани.
- Провеждане на информационна кампания от МИГ „Лясковец-Стражица” за:
  - ползите от развитие на биологично производство;
  - изискванията, на които трябва да отговарят биопродуктите;
  - ориентиране към сайтове за продажба на органична продукция;
  - предоставяне на информация относно възможностите за финансиране на биологична продукция на потенциалните бенефициенти;
  - предоставяне на информация относно изискванията за сертифициране и процедурата по сертифициране за биологично производство;
  - насърчаване на туристически дейности в биологичните ферми;
  - създаване на бранд Лясковец в биологичното производство, в т.ч. земеделие, животновъдство, пчеларство.
- **Укрепване на връзките във веригата на доставки**

Селскостопанските производители и преработвателни предприятия в общината ще бъдат насърчени за създаването, организацията, укрепването и популяризирането на местния пазар чрез подпомагане на клъстерирането и предоставянето на подкрепа за късите вериги на доставки чрез хоризонтално и вертикално сътрудничество между участниците в тях и създаване на бранд „Лясковец”.

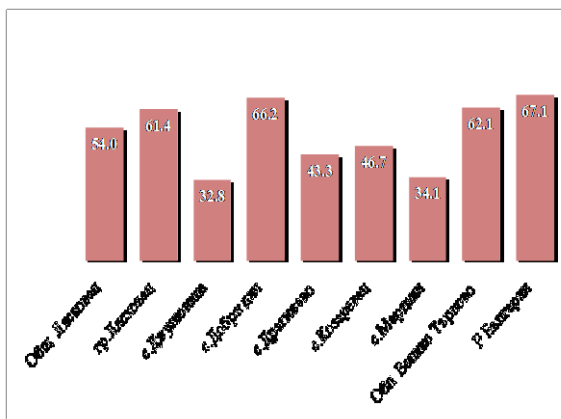
2.2. ВТОРА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: СЪХРАНЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ПОТЕНЦИАЛ

Наблюдаваната тенденция към намаляване на населението на територията на община Лясковец, като през последните десет години жителите са намалели с близо 13%, води до трайно намаляване на младите хора и трудоспособното население на общината. Над 50% от представителите на бизнеса в Лясковец посочват изселването на младите хора като основен проблем пред развитието на общината.

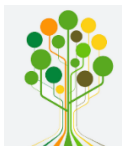
Фигура 14. Коефициент на демографско натоварване, 2020 г., %

Фигура 15. Коефициент на демографско заместване, 2020 г., %

Източник: НСИ

Възпроизводството на трудоспособното население, дефинирано чрез коефициента на демографско заместване, за общината е 54.0 (100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, се заместват от 54 влизащи в трудоспособна възраст), в т.ч. за град Лясковец – 61.

Сред селата с най-висок коефициент на демографско заместване е Добри дял (66). За останалите населени места стойностите са в границите от 33 до 47. За сравнение за страната коефициентът на демографско заместване е 67, за СЦР – 62, за област Велико Търново – 63.

Друг демографски проблем е наличието на трайно безработни и изключени от трудовия пазар лица, които не са обхванати от системата за заетост, които не намират адекватна подкрепа за развитие на подходящи умения и мотивация за заетост.

В ПИРО на община Лясковец 2021-2027 г. е посочено, че подкрепата за подобряване условията в училищата и детските градини, разширяване кръга на предоставяните социални услуги, както и развитието на спортните, младежки и културни дейности са от ключово значение за задържането на местното население, и намалението на въздействието на миграционните процеси.

Стратегическата цел адресира посочените важни проблеми чрез реализацията на следните приоритети:

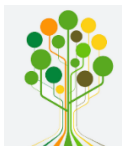
2.2.1. Първи приоритет: Инвестиции в образование и умения за успешна заетост

Съхраняването и развитието на човешките ресурси чрез подобрени образователни и квалификационни, здравни и социални услуги, и насърчаване на продуктивността на заетостта, остава най-голямото предизвикателство за общината, както и за страната.

▪ Обхватно и приобщаващо образование

В обхвата на мярката са включени дейности, които ще бъдат подкрепени и финансирани през следващия период:

- Реализиране на обхватно приобщаващо образование в основното образование, чрез обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, ранна диагностика на обучителни затруднения и индивидуален подход, фокусиращ подкрепата върху деца и ученици от уязвими групи, с обучителни затруднения и в риск от отпадане от училище, в т.ч. такива, чиито майчин език е различен от български или чиито родители са с по-ниско от средно образование;
- Насърчаване на образователна интеграция на деца и ученици от уязвими групи;
- Осигуряване на достъп до професионално ориентиране на деца и подрастващи;
- Изграждане на училищна STEM среда/кабинети;
- Целенасочени информационни дейности и специализирани мерки за работа с родители и деца от общността за разясняване ползите от образованието и задълженията за включване в предучилищно и задължително училищно образование.

■ **Насърчаване на заетостта и развитието на умения. Образование и обучение за възрастни**

Дейностите за реализиране на тази мярка включват:

- Насърчаване на ученето през целия живот, по-специално гъвкави възможности за повишаване на квалификацията и за преквалификация за всички: цифрови умения, нови умения, съобразно нуждите на бизнеса;
- Достъп до заетост на безработни и неактивни лица, трайно безработни, самостоятелна заетост;
- Предоставяне на пакети от обучения, включително обучение чрез работа, за младежи - отпаднали от училище, които са без образование или с ниско равнище на образование и без квалификация (по-ниско от основно образование 8 клас), младежи до 29 г.1 които нито учат, нито работят; развитие на интегрирани пакети за обучение, включващи функционална грамотност, професионални умения, ключови компетентности, дигитална компетентност;
- Насърчаване на форми на сътрудничество между регионалните професионални гимназии и местния/регионалния бизнес за осигуряване на дуално обучение и за адаптиране на обучителните програми спрямо нуждите на бизнеса – възможност за териториално сътрудничество между съседни общини, особено

2.2.2. Втори приоритет: Изграждане и подобряване на инфраструктурата на публичните услуги

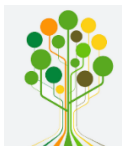
■ **Социални и здравни услуги**

Проектите и дейностите за изпълнението на тази мярка включват:

- Поддържане и разширяване на социалните услуги съобразно нуждите на местното население;
- Реализиране на проекти, посочени в Националната карта на социалните услуги;
- Инвестиции във физическото състояние на здравната инфраструктура и медицинското оборудване. Подобряване на материално-техническата база на здравните заведения на територия;
- Участие в проекти за въвеждане на мобилни здравни услуги и електронното здравеопазване. Проучване за възможностите и нуждите за осигуряване на мобилни здравни услуги на територията на общината и участие в проекти на национално и регионално ниво;
- Създаване на нови работни места в социалната икономика на Община Лясковец.

■ **Достъп до разнообразни културни продукти**

Културното наследство и традициите са неразривна част от живота на жителите на община Лясковец. Те спомагат за положително възприятие на общината и са тясно обвързани с потенциала за развитие на туризма.

Дейности и проекти:

- Опазване и популяризиране на културно – историческо наследство и местни обичаи и традиции на територията на Община Лясковец;
- Подобряване на материално-техническата база, вкл. енергийна ефективност, оборудване и дигитализиране на фонда на обекти на културната инфраструктура и културното наследство;
- Подкрепа за подобряване инфраструктурата на читалищата в общината и функционирането на местната самодейност и обичаи;
- Активно организиране на културни дейности и културни събития, които привличат нови публики и обогатяват туристическото развитие в общината;
- Развитие/внедряване на иновативни форми на предоставяне на културно съдържание; обезпечаване на атрактивни събития в културния календар на общината, насърчаване на междуобщинското и транснационалното сътрудничество в областта на културата.

2.3. ТРЕТА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ, УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ, ОБНОВЯВАНЕ НА СЕЛИЩНАТА СРЕДА

Наличието на благоустроена среда е фактор за развитието на туристическата функция на общината и мотивацията на местното население да остане на нейна територия, особено на младото население, както и привличане на ново население.

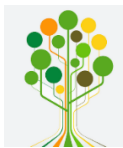
Наблюдава се повишена зависимост на туристическия сектор от състоянието на **общата инфраструктура**. За туристическите дестинации вече са важни не само пътищата и транспортът за достъп, но и общата техническа и социална инфраструктура – наличие на канализация и чиста питейна вода, интернет, здравно обслужване, магазини, производители на местни храни и биологична продукция, производители на сувенири, квалификация на обслужващия персонал и др.

Обликът на малките населени места е в незадоволително състояние. Необходимо е да се инвестират средства за подобряване цялостния облик в селата.

Запазването на качеството на околната среда и вземането на мерки за противодействие на изменението на климата играят ключова роля в опазването на местните туристически ресурси. За целта, следва да се предприемат активни мерки от всички заинтересовани страни.

Следва да се предприемат действия, насочени към въвеждане на принципите на кръговата икономика с цел превръщане на отпадъците в ресурси.

Опазването на качеството на околната среда и противодействието на изменението на климата играят ключова роля за запазването на благоприятните условия за развитието на селскостопанското производство и за опазването на местните туристически ресурси, които са в основата на настоящата Стратегия. Това изисква адекватна подготовка и ангажимент от всички заинтересовани страни.

Реализирането на стратегическата цел ще се осъществи чрез редица дейности и мерки, групирани в следните приоритети:

2.3.1. Първи приоритет: Подобряване на транспортната и цифрова инфраструктура

Транспортната и дигитална инфраструктура са факторите, които спомагат да се отключат местните потенциали и се увеличават местните конкурентните предимства. Община Лясковец залага инвестиции в подобряване на транспортната и цифрова свързаност. По отношение на транспортната достъпност, преди всичко е необходимо рехабилитация и реконструкция на общинската пътна мрежа за подобряване на експлоатационните ѝ качества и транспортна безопасност, което се отнася за общинските пътища с влошено състояние. По отношение на телекомуникационната свързаност и достъпност, проблемът всъщност се установява в нейната ограничена използваемост.

Основните мерки, които ще бъдат реализирани в рамките на този приоритет, са следните:

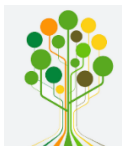
- **Поддържане в добро състояние на транспортната инфраструктура, осигуряваща балансирано развитие на общината и достъп до туристическите забележителности**

Дейности и проекти:

- Рехабилитация и реконструкция на общинската пътна мрежа за подобряване на експлоатационните ѝ качества и транспортна безопасност⁴:
    - 1) VTR2180 връзка с I-4 (В. Търново-Антоново) – Добри дял – граница Община Златарица;
    - 2) VTR1286 и път VTR2287 връзка I-4 (В.Търново-Антоново) – Джулюница–граница Община Стражица;
    - 3) VTR1182 и път VTR1183 връзка с III-514 (В.Търново-Г. Оряховица-Камен) - Лясковец и връзка с II-53 (Поликрайще – Г.Оряховица-Елена);
    - 4) VTR1014 Граница Община В.Търново -Драгижево (връзка с II-53 (Поликрайще-Г.Оряховица-Елена);
    - 5) VTR2184 връзка с II-53(Поликрайще-Г.Оряховица-Елена)-Драгижево – граница Община В. Търново;
    - 6)път IV – 51411 Честово - Козаревец.
  - Изграждане на кръгово кръстовище на изхода на града посока гр. Горна Оряховица;
  - Подобряване на транспортния достъп до туристически обекти и забележителности и до природното богатство на общината, вкл. чрез изграждане на велоалеи.
- **Повишаване на цифровата свързаност и грамотност. Електронно управление**

⁴ Посочените по-долу проекти са заложи в Плана за интегрирано развитие на община Лясковец 2021-2027 г.

Дейности и проекти:

- Развитие на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) и онлайн услугите, представяни от общината;
- Въвеждане на “Умна община” и „Умен град”, където чрез дигиталните и телекомуникационните технологии ще се повишава ефективността на традиционните мрежи и услуги като транспорт, туризъм, безопасност на градската среда, административни услуги.
- Подобряване на достъпа до мобилни и интернет услуги в селата. Изграждане на Wi-Fi мрежа в малките населени места;
- Обучение за придобиване на цифрови умения.

2.3.2. Втори приоритет: Подобряване на градската и селищната среда и зелена инфраструктура

Основните мерки, които ще бъдат реализирани в рамките на този приоритет, са следните:

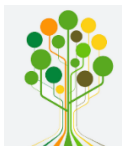
▪ **Облагородяване облика, безопасността и сигурността на селищната среда**

Проектите и дейностите ще се фокусират в следните направления на въздействие:

- Подобряване състоянието на уличната мрежа, включително обвързване с зелени пространства в населените места на територията на гр. Лясковец и останалите населени места в община Лясковец, подмяна на уличното осветление, обозначени пешеходни пътеки и училищни зони и др.;
- Адресиране на проблемите в инфраструктура на населените места;
- Разширяване и запазване на обществените пространство и зелената инфраструктура;
- Засилване на контрола и отстраняване на нерегламентирани сметища на територията на общината, почистване и рекултивация на дерета и замърсени терени (Пехчандере в с. Козаревец).
- Създаване на нагласи сред населението за разделно събиране на отпадъци. Въвеждане на системата за разделно събиране на отпадъци освен в град Лясковец и в останалите населени места;
- Разширяване на мрежата за видеонаблюдение в общината.
- Доизграждане на канализационната система в населените места на общината.

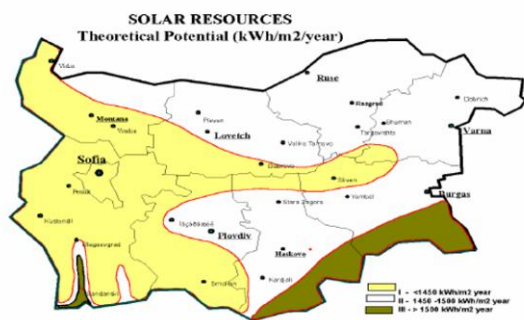
В ПИРО на община Лясковец 2021-2027 г. се залага разработване на интегрирани решения при реконструкцията, благоустрояването и развитието на инфраструктурата в населените места.

▪ **Насърчаване на чист енергиен преход и енергийната ефективност**

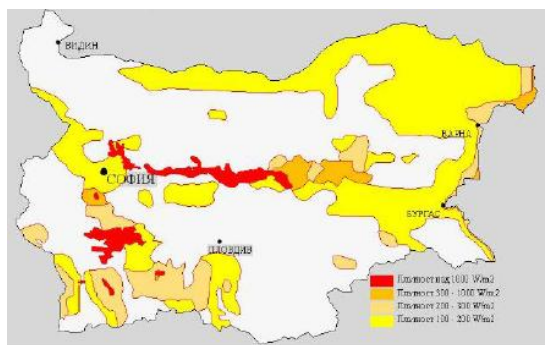

- Проучване и определяне потенциала на общината за използване на ВЕИ;
- Повишаване дела на енергията, произведена от ВЕИ, в туристическия и селскостопански сектор, както и в останалите сектори на общината. Насърчаване на селскостопанските производители и туристическите обекти да прилагат мерки за намаляване на електрическата и енергийната консумация на единица площ, както и да използват ВЕИ;

Фигура 16. Теоретичен потенциал на слънчевата радиация в България по зони

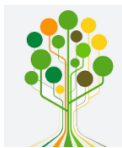
Фигура 17. Теоретичен потенциал на слънчевата радиация в България по зони

- Замяна на енергийните източници с такива, които не замърсяват въздуха (напр. преминаване от твърдо гориво на газ или електричество);
  - Оптимизация на системата за улично осветление, въвеждане на мерки за енергийна ефективност – замяна на осветителни тела, вкл. умно управление на уличното осветление (софтуер за управление и автоматизация на осветлението, което добавя допълнителна оптимизация на разходите) на територията на малките населени в община Лясковец.
- **Опазване и поддържане на биологичното разнообразие и въвеждане на принципите на кръговата икономика**

Биоразнообразието е не само природно богатство, но и потенциал за бъдещото развитие на община Лясковец, което налага опазване на съществуващи екосистеми, защитени територии и зони със специален статут от природни рискове и бедствия.

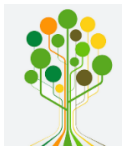
Насърчаването на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитетна заинтересованите страни, е свързано с организиране на кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение в туризма и селското стопанство в посока кръгова и ниско въглеродна икономика и ресурсна ефективност и ефекта от това върху околната среда, включително върху предотвратяването на емисии на парникови газове, с цел промяна на поведението на бизнеса в посока кръгова и ниско въглеродна икономика, подобряване на ресурсната ефективност и насърчаване воденето на еко- политики от същия.

3. ЧАСТ III: ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие представя в таблична форма информация относно следното за всяка една от мерките, включени в приоритетите, част от стратегическите цели:

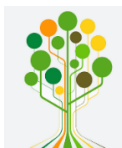
- Очаквани резултати от изпълнението на мерките
- Индикативен срок за изпълнение – краен целеви срок за изпълнение или „постоянен“, ако за реализацията на съответната мярка се очаква постоянно (периодично) да бъдат извършвани конкретни дейности
- Отговорни партньори – например общината или съвместно с други местни заинтересовани страни, ако не може да се определи конкретна отговорност или ако има дейности, които може да бъдат поделени между страните
- Индикативни източници на финансиране – посочени са потенциалните източници на финансиране на мерките, напр. от страна на програми, финансирани от Европейските структурни и инвестиционни фондове, от бюджета на общината или съвместно финансиране между общината и частните партньори (напр. собственици на места за настаняване, хранене или развлечения), които се очаква да имат полза от реализацията на съответните мерки. Подробно представяне на потенциалните източници на финансиране е направено в част 3.2. *Прогнозен финансов план към Плана за изпълнение на дейностите*
- Бележка:
  - **НПВУ** = Национален план за възстановяване и устойчивост
  - **ПКИП** = Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 – 2027 г.
  - **ПО** = Програма „Образование“ 2021 – 2027 г.
  - **ПОС** = Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.
  - **ПРЧР** = Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.
  - **ПТГС** = Програми за трансгранично сътрудничество сътрудничество (по-специално Програма Interreg VI-A Румъния-България 2021 – 2027 г., по която е допустима община Лясковец)
  - **СПРЗСР** = Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021 – 2027 г.
  - **ТМП** = Транснационални и междурегионални програми (напр. INTERREG Europe 2021-2027, Interreg Danube programme и др.)
  - **ФМ на ЕИП** = Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство 2014 – 2021 г.

3.1. ПЛАНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

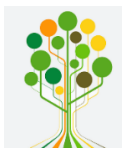
Таблица 10. План за действие

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Очаквани резултати	Индикативен срок за изпълнение	Отговорни партньори	Индикативни източници на финансиране
ПЪРВА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: СТИМУЛИРАНЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА ЧРЕЗ ПОДКРЕПА НА КОНКУРЕНТЕН МЕСТЕН ПОТЕНЦИАЛ				
Първи приоритет: Насърчаване развитието на специализирани местни туристически продукти чрез валоризиране на местните ресурси и традиции				
М. 1.1.1: Изграждане на нови и подобряване характеристиките на ключови обекти на туристическата инфраструктура и атракции	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Увеличаване на туристопотока в община Лясковец; ▪ Увеличаване на заестите в туризма; ▪ Изградени нови атракции в туризма; ▪ Подобрена информираност на туристите относно специфичния туристически продукт на общината; ▪ Повишени приходи от туристическа дейност; ▪ Увеличаване на приходите от туризъм в района 	постоянен	Община Лясковец МИГ Лясковец-Стражица Местни заинтересовани страни	ФМ на ЕИП, общ. бюджет, СПРЗСР
Мярка 1.1.2: Изграждане и развитие на туристически зони, места за отдих, развлечения и спорт	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Развитие на допълнителни туристически услуги в общината; ▪ Изградени нови атракции в туризма; ▪ Увеличаване на броя на туристите; ▪ Подобряване на здравния статус 	постоянен	Община Лясковец Местни заинтересовани страни	Общ. бюджет, местни заинтересовани страни

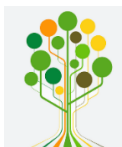

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Очаквани резултати	Индикативен срок за изпълнение	Отговорни партньори	Индикативни източници на финансиране
	на населението; ▪ Повишаване качеството на живот на местното население; ▪ Увеличени приходи от туризъм			
Мярка 1.1.3: Информационно позициониране на община Лясковец като туристическа дестинация:	▪ Утвърждаване на разпознаваемостта и повишаване имиджа на общината ▪ Изграждане на бранд на дестинацията Лясковец ▪ Подобрена информираност на туристите относно специфичния туристически продукт на общината ▪ Увеличаване на броя на туристите; ▪ Увеличаване на приходите от туризъм; ▪ Увеличаване на заетите в туризма; ▪ Увеличаване на броя на семейните предприемачи в региона, предлагащи различни туристически услуги	постоянен	Община Лясковец Местни заинтересовани страни	Общ. бюджет, местни заинтересовани страни
Мярка 1.1.4: Насърчаване на заетостта и подобряване на квалификацията на персонала в туризма	▪ Подобряване на туристическото обслужване ▪ Развитие на допълнителни туристически услуги в общината;	постоянен	Община Лясковец Местни заинтересовани страни	Общ. бюджет, местни заинтересовани страни, ПРЧР, ПО, ТМП

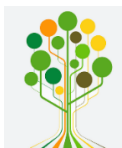

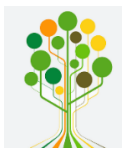
Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Очаквани резултати	Индикативен срок за изпълнение	Отговорни партньори	Индикативни източници на финансиране
	<ul style="list-style-type: none"> Увеличаване на броя на туристите; Увеличаване на приходите от туризъм; Увеличаване на заетите в туризма 			
Мярка 1.1.5: Насърчаване на партньорство и взаимодействие в туризма	<ul style="list-style-type: none"> Увеличен брой проекти в туризма Развитие на допълнителни туристически услуги; Увеличаване на броя на туристите; Увеличаване на приходите от туризъм; Увеличаване на заетите в туризма. 	постоянен	Община Лясковец Местни заинтересовани страни Регионални, национални и транснационални заинтересовани страни	Общ. бюджет, ТМП Регионални, национални и транснационални заинтересовани страни
Втори приоритет: Развитие на устойчив и диверсифициран сектор на селското стопанство				
Мярка 1.2.1: Подкрепа за развитие на конкурентно селско стопанство	<ul style="list-style-type: none"> Увеличаване на производството; Постигане на по-висока добавена стойност от производителите; Въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, включително къси вериги на доставка Подпомагане реализацията на местни продукти чрез Обособяване на Общински пазар 	постоянен	Община Лясковец МИГ Лясковец-Стражица Местни заинтересовани страни	СПРЗСР, НПВУ ФМ на ЕИП

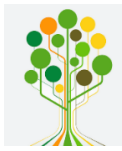
Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Очаквани резултати	Индикативен срок за изпълнение	Отговорни партньори	Индикативни източници на финансиране
	<p>в с. Джулюница;</p> <ul style="list-style-type: none"> Подобряване на условията на труд на производителите и търговците на селскостопанска продукция 			
Мярка 1.2.2: Обучение на селскостопански производители в съвременни техники за водене на стопанството	<ul style="list-style-type: none"> Приложена програма за професионално обучение на заинтересованите страни 	постоянен	Община Лясковец МИГ Лясковец-Стражица Местни заинтересовани страни	СПРЗСР, НПВУ
Мярка 1.2.3: Насърчаване на развитието на екологично и биологично земеделие	<ul style="list-style-type: none"> Увеличен брой на сертифицирани производители в областта на биологичното земеделие; Потенциални ползи за обществото и околната среда от методите за биологично и екологично производство 	постоянен	Община Лясковец МИГ Лясковец-Стражица Местни заинтересовани страни	СПРЗСР, НПВУ
Мярка 1.2.4: Укрепване на веригата за добавена стойност	<ul style="list-style-type: none"> Създаване, организация, укрепването и популяризиране на късите вериги за доставки чрез хоризонтално и вертикално сътрудничество между участниците в тях. 	постоянен	Община Лясковец МИГ Лясковец-Стражица Местни заинтересовани страни	СПРЗСР, НПВУ ПКИП

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Очаквани резултати	Индикативен срок за изпълнение	Отговорни партньори	Индикативни източници на финансиране
ВТОРА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ. СЪХРАНЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ПОТЕНЦИАЛ				
Първи приоритет: Инвестиции в образование и умения за успешна заетост				
Мярка 2.1.1: Обхватно и приобщаващо образование	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Осигуряване на образователния процес съгласно изискванията за качествена образователна среда; ▪ Осигуряване на по-високо качество и по-добър достъп до образование на деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изявиени дарби в системата на предучилищното и училищното образование чрез предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие 	постоянен	Община Лясковец Местни заинтересовани страни	Общ. бюджет ПО, ПРЧР, НПВУ, ПТГС
Мярка 2.1.2: Насърчаване на заетостта и развитие на умения	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Синхронизиране на нуждата на местната икономика с предлагането на образовани кадри ▪ Увеличаване на броя на заетите лица в общината чрез подкрепа за достъп до заетост на неактивни лица, трайно безработни, безработни от уязвимите групи; ▪ По-добра реализация на пазара на труда на населението над 16 г. чрез придобиване на основна 	постоянен	Община Лясковец МИГ Лясковец-Стражица Местни заинтересовани страни	Общ. бюджет ПО, ПРЧР, НПВУ

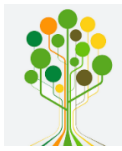

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Очаквани резултати	Индикативен срок за изпълнение	Отговорни партньори	Индикативни източници на финансиране
	<p>степен на образование</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Намаляване на равнището на безработица в общината 			
Втори приоритет: Изграждане и подобряване на инфраструктурата на публичните услуги				
<p>Мярка 2.2.1: Социални и здравни услуги“</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Подобряване на достъпа и качеството на здравни услуги на населението в общината; ▪ Подобряване на социалните услуги в общината и разширяване на техния обхват ▪ Улесняване на достъпа до заетост и осигуряване на подкрепа за социалното включване на уязвими групи чрез създаване на подходящи условия за тяхната професионална интеграция 	постоянен	Община Лясковец Национални и регионални местни заинтересовани страни	Общ. бюджет ПРЧР, НПВУ
<p>Мярка 2.2.2: Достъп до разнообразни културни продукти</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Подобряване на условията за функциониране на Читалище „П. Р. Славейков - 1903“, с. Добри дял“ 	постоянен	Община Лясковец	Общ. бюджет
<p>Мярка 2.2.3: Изграждане и развитие на места за отдих, развлечения и спорт</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Подобряване на достъпа до спортни услуги в община Лясковец ▪ Подобряване на здравния статус на населението; 	постоянен	Община Лясковец Местни заинтересовани страни	Общ. бюджет Местни заинтересовани страни

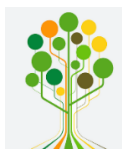

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Очаквани резултати	Индикативен срок за изпълнение	Отговорни партньори	Индикативни източници на финансиране
	<ul style="list-style-type: none"> Повишаване качеството на живот на местното население 			
ТРЕТА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ, УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ, ОБНОВЯВАНЕ НА СЕЛИЩНАТА СРЕДА				
Мярка 3.1.1: Поддържане в добро състояние на транспортната инфраструктура, осигуряваща балансирано развитие на общината и достъп до туристическите забележителности	<ul style="list-style-type: none"> Подобряване на експлоатационните качества на общинската пътна мрежа и нейната безопасност Подобряване на условията за развитие на туризъм в общината 	постоянен	Община Лясковец РПУ	Общ. бюджет АПИ
Мярка 3.1.2: Повишаване на цифровата свързаност и грамотност. Електронно управление	<ul style="list-style-type: none"> Повишаване на ефективността на традиционните мрежи и услуги за успешно развитие на бизнес и услуги за населението Подобряване на достъпа до безплатен интернет в населените места на общината Подобряване на публичните и административни услуги, предоставяни от общината на гражданите и бизнеса Развитие на дигиталните умения на населението 	постоянен	Община Лясковец Местни заинтересовани страни	Общ. бюджет ПО, НПВУ
Втори приоритет: Подобряване на градската и селищната среда и зелена инфраструктура				
Мярка 3.2.1: Облагородяване облика,	<ul style="list-style-type: none"> Рехабилитация 	постоянен	Община Лясковец	Общ. бюджет

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Очаквани резултати	Индикативен срок за изпълнение	Отговорни партньори	Индикативни източници на финансиране
безопасността и сигурността на жизнената среда	<p>благоустрояване на уличната мрежа, обновяване на пешеходните зони, облагородяване на зелените зони, модернизация на улично осветление, повишаване на безопасността на жителите</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Подобряване на сметосъбирането; ▪ Изграждане на канализационната система 			ПОС
М. 3.2.2: Насърчаване на чист енергиен преход и енергийната ефективност в селищата от общината"	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Повишаване на енергийната ефективност в общината, вкл. в туризма и селското стопанство ▪ Повишен капацитет за управлението на околната среда 	постоянен	Община Лясковец Местни заинтересовани страни	Общ. бюджет ПОС, НПВУ, ПТГС
М. 3.2.3: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие и въвеждане на принципите на кръговата икономика	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Реализирани дейности за намаляване на отрицателното въздействие върху климата и за преход към кръгова и зелена икономика 	постоянен	Община Лясковец Местни заинтересовани страни	Общ. бюджет ПОС, ПКПП, НПВУ, ПТГС

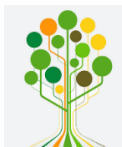

3.2. ПРОГНОЗЕН ФИНАНСОВ ПЛАН КЪМ ПЛАНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Източниците за финансиране на представените мерки в рамките на заложените специфични цели и приоритети са три основни групи:

- Местни публични източници: общински бюджет, общински или други местни публични фондове и сметки (бюджетни и извънбюджетни)
- Външни публични източници: централния (републиканския) бюджет, Европейските структурни и инвестиционни фондове, други източници – банки, фондове и фондации, международни финансови институции, средства на неправителствени организации в обществена полза и др. публични финансови източници
- Частни финансови източници: средства от търговски и инвестиционни банки, фондове, инициативи, проекти и средства на частни фирми (заинтересовани страни от изпълнението на стратегията) и неправителствени организации

В настоящата част са представени по-подробно източниците на финансиране или възможни грантови схеми (за които е налична предварителна информация), чрез които може да се реализират индикативните мерки и проекти, заложен в стратегията в периода 2021 г. – 2029 г. (до когато е периодът на допустимост на разходите през настоящия програмен период).

Източници на финансиране или възможни грантови схеми

Програма	Описание
Малка грантова схема, финансирана по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2014-2021 г.	<p>Общият бюджет на грантовата схема е 4 млн. евро, като допустими бенефициенти по нея са общинските администрации на десетте общини, които участват в проект „Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP” по Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на ФМ на ЕИП 2014-2021 г., както и неправителствени организации, читалища, малки и средни предприятия и други от целевите общини.</p> <p>Грантовата схема ще бъде отворена за кандидатстване през четвъртото тримесечие на 2021 г., като одобрените проекти се очаква да стартират през първата половина на 2022 г. със срок за изпълнение от 24 месеца. Допустими са дейности, които са включени в Стратегиите на десетте общини за ефективно местно развитие, чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси, като строително-монтажни работи, закупуване на дълготрайни материални и нематериални активи, материали и консумативи, външни услуги, както и средства за управление на проектите съгласно глава 8 от Регламента за ФМ на ЕИП.</p>
Национален план за възстановяване и устойчивост (НПВУ)	<p>Основната цел на Плана за възстановяване и устойчивост е да способства за икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от пандемията от Ковид-19. Съгласно последната му версия, публикувана през юли 2021 г., Планът е структуриран в четири стълба:</p> <p>Стълб 1 „Иновативна България“:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Създаване на национална STEM среда за умения на утрешния ден – Модернизиране на образователните институции за по-привлекателна и качествена среда за учене и иновации – Изграждане на центрове за личностно развитие на ученици и младежи в подкрепа на устойчивото възстановяване на общините – Обучения за цифрови умения и изграждане на национална онлайн платформа за обучение на възрастни, вкл. изграждане на Дигитални клубове в сгради на общини, областни информационни центрове, библиотеки, читалища, дирекции „Бюро по труда“, и др. по места на цялата територия на страната. – Програма за икономическа трансформация: целева подкрепа на българските малки и средни предприятия в основните проблемни области, които забавят трансформацията към цифрова, нисковъглеродна и ресурсно ефективна икономика. Програмата ще се състои от три фонда: Фонд 1 – „Растеж и иновации“, Фонд 2 – „Зелен преход и кръгова икономика“, Фонд 3 – „Инвестиции в климатичен неутралитет и дигитална трансформация“. <p>Стълб 2 „Зелена България“:</p> <p>Компоненти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нисковъглеродна икономика; – Енергийна ефективност в сграден фонд – Енергийно ефективни общински системи за външно изкуствено осветление – Схема за подпомагане на пилотни проекти за производство на зелен водород и биогаз

Програма	Описание
<p>Национален план за възстановяване и устойчивост (НПВУ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Биоразнообразие; <ul style="list-style-type: none"> – Интегриране на екосистемния подход и прилагане на решения, базирани на природата в опазването на защитените зони от мрежата Natura 2000; – Възстановяване на ключови за климата екосистеми в изпълнение на Стратегията на биологично разнообразие на ЕС 2030 и целите на Европейския зелен пакт ▪ Устойчиво селско стопанство <ul style="list-style-type: none"> – Фонд за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство <p>Дигитализация на процесите от фермата до трапезата.</p> <p>Стълб 4. Справедлива България</p> <p>Фокусът е върху групите и лицата в неравностойно положение за постигане на по-включващ и по-устойчив растеж и просперитет за всички, както и върху изграждането на ефективни и отговорни публични институции, чувствителни към нуждите на бизнеса и гражданите</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Бизнес среда; ▪ Социално включване; <ul style="list-style-type: none"> – Продължаваща подкрепа за деинституционализация на грижата за възрастните хора и хората с увреждания. – Лична мобилност и достъпност за хората с трайни увреждания – Развитие на регионален административен капацитет за модернизация на предприятията на социалната и солидарна икономика и въвеждане на индивидуализирани решения – Култура и творчески индустрии в България: изграждане на приобщаваща, международно конкурентна и устойчива екосистема – Здравеопазване.
<p>Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021 – 2027г. (СПРЗСР)</p>	<p>На този етап от неговата подготовка може да се приеме, че ще бъдат финансирани следните интервенции:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Биологично земеделие – Плащания за природни или други специфични за региона ограничения – Подпомагане на развитието на малки земеделски стопанства – Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство – Инвестиции в земеделските стопанства – Инвестиции за преработка на селскостопански продукти – Инвестиции за не селскостопански дейности в селските райони – Залесяване на земеделски и неземеделски земи – Предотвратяване и възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития

Програма	Описание
<p>Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021 – 2027г. (СПРЗСР)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми – Подпомагане на провеждането на отгледни сечи в недържавните гори – Първична преработка и маркетинг на дървесина – Подготовка и изпълнение на подхода Лидер/Водено от общностите местно развитие – Професионално обучение и придобиване на умения – Консултантски услуги <p>Обмен на знания и информация</p>
<p>Интервенция „Подготовка и изпълнение на подхода Лидер/Водено от общностите местно развитие“</p>	<p>Освен от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, многофондовото прилагане на подхода WOMP/ЛИДЕР ще получи подкрепа и от Европейския фонд за регионално развитие, както и от Европейския социален фонд. Подкрепата ще се предоставя чрез финансиране на интегрирани и многосекторни стратегии за местно развитие, основани на характеристиките на конкретната територия и разработени въз основа на местните потребности и потенциал.</p> <p>С прилагането на подхода WOMP/ЛИДЕР се цели постигане на следните специфични цели за местно развитие:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Подобряване на условията на живот на териториите на местните общности – Създаване на динамична жизнена среда и подобряване качеството на живот чрез развитие на хоризонтални и междусекторни партньорства и взаимодействие за инициативи от общ интерес, както и на практики и модели за добро управление и участие на заинтересованите страни в развитието на територията, като основа за териториално развитие – Подкрепа за териториалната идентичност, маркетинг и марки на база на специфичния териториален потенциал и продукти от местен характер – Повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, включително чрез диверсификация и подкрепа за алтернативни дейности – Подкрепа за въвеждането на иновации – Засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии чрез подкрепа за иновации в предприятията и насърчаване на прехода към кръгова икономика чрез подкрепа за инвестиции в предприятията с цел подобряване на ресурсната ефективност – Насърчаване на устойчивата и качествената заетост и социално включване на уязвими и маргинализирани групи – Съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство – Приобщаващо образование и образователна интеграция <p>Допустими бенефициенти ще бъдат местни общности и местни инициативни групи</p>

Програма	Описание
<p>Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 – 2027 г.</p>	<p>Приоритет 1 „Иновации и растеж“ с 3 специфични цели:</p> <p>Специфична цел 1.1. „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на въвеждането на модерни технологии“. По тази специфична цел са предвидени за изпълнение следните индикативни групи дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Подкрепа за осъществяване на вътрешни за предприятията научно-изследователска и развойна дейност (НИРД) и иновации – Подкрепа за внедряване на иновации в предприятията – Подкрепа за развиване на иновационния капацитет в предприятията чрез привличане на чуждестранни изследователи в процеса по разработване на НИРД и иновации, с фокус върху предприятията в етап на растеж – Подкрепа за създаване на нови и развитие на иновативни стартиращи предприятия, приоритетно с основна дейност във високотехнологичните или средно-високо технологичните сектори на преработващата промишленост и интензивните на знание услуги, които не са свързани с трансфер на технологии – Подкрепа за заявяване и защита на индустриална собственост в предприятията, в т.ч. подкрепа за защита на патенти, полезни модели, дизайн. и други подобни <p>Подкрепата ще бъде организирана в съответствие с приоритетните области, заложи в Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2021-2027 г.</p> <p>Специфична цел 1.2. „Усвояване на ползите от цифровизация на гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи“. По тази специфична цел са предвидени за изпълнение следните индикативни групи дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Насърчаване въвеждането на технологии от Индустрия 4.0 в предприятията – Въвеждане на стандарти в областта на Индустрия 4.0 – Подкрепа за инвестиции, насочени към разработване на цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения в Индустрия 4.0 – Прилагане на подходящи процеси за киберсигурност и поверителност на данните в МСП – Повишаване на дигиталните умения на персонала във връзка с въведените технологии от Индустрия 4.0 <p>Специфична цел 1.3. „Насърчаване на устойчивия растеж и конкурентоспособността на МСП и създаване на работни места, включително чрез производствени инвестиции“. Предвидени за изпълнение са следните индикативни групи дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Подкрепа за производствени инвестиции в предприятията съгласно регионалния потенциал за развитие: подкрепа за семейни предприятия, предприятия от творческите индустрии и занаятите – Насърчаване на предприемаческата активност – подкрепа за създаване на нови и развитие на стартиращи предприятия – Подкрепа за развитие на предприемаческата екосистема, насърчаване на интернационализацията и привличане на чуждестранни инвестиции: предоставяне на комплексни услуги в подкрепа на МСП – Подкрепа за растеж и конкурентоспособност на МСП в рамките на нови/съществуващи индустриални паркове, вкл. изграждане на производствена инфраструктура

Програма	Описание
Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 – 2027 г.	<p>Приоритет 2 „Кръгова икономика“ с 2 специфични цели:</p> <p>Специфична цел 2.1. „Насърчаване на енергийната ефективност и намаляване на емисиите парникови газове“. По тази специфична цел са предвидени за изпълнение следните индикативни групи дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Дейности, насочени към изпълнение на мерки за енергийна ефективност в предприятията въз основа на препоръки от енергиен одит (обследване за енергийна ефективност) – Въвеждане и сертифициране на системи за енергиен мениджмънт – Въвеждане на системи за мониторинг и контрол на енергопотреблението – Подкрепа за осигуряване на интегриран подход за фокусирано и координирано прилагане на мерки за енергийна ефективност във всички икономически сектори <p>Специфична цел 2.2. „Насърчаване на прехода към кръгова и ресурсоефективна икономика“. По тази специфична цел са предвидени за изпълнение индикативни групи дейности в областта на проектирането на продуктите, производствените процеси и управлението на отпадъци, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – По-ефективно използване в производството на природните ресурси, включително вода, в т.ч. намаляване на използването на първични суровини или увеличаване на използването на странични продукти и вторични суровини – Увеличаване на трайността, възможностите за поправка, модернизиране или повторна употреба на продуктите – Подобряване на възможностите за рециклиране на продуктите, включително рециклирането на отделните материали, съдържащи се в продуктите, наред с другото чрез заместване или намалена употреба на продукти и материали, които не подлежат на рециклиране – Подкрепа за подобряване управлението на отпадъците в предприятията, в т.ч. предотвратяване и намаляване на генерирането на отпадъци, подготовка за повторна употреба, рециклиране. Ще се предоставя подкрепа за модернизиране на технологиите по пречистване и намаляване на замърсяването от производствени отпадъчни води – Подкрепа за създаване на партньорства между предприятия за постигане на промишлена симбиоза – споделяне на ресурси, услуги, вторични продукти, създаване на връзка между производства, при която отпадъците от едното представляват суровина за другото. Ще се насърчава промишлената симбиоза между предприятия по веригите на стойността – Създаване на браншови платформи (например по материални потоци: пластмаси, дърво, стъкло и т.н.) за обмяна на добри практики <p>Подкрепа за иновации в предприятията е планирано да бъде предоставяна и чрез подхода BOMP. Проектите в изпълнение на подхода BOMP ще се реализират въз основа на интегрирани стратегии за местно развитие, които ще бъдат изготвяни и изпълнявани в партньорство между различни местни заинтересовани страни с оглед постигане на максимален ефект върху съответната територия.</p>

Програма	Описание
Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.	<p>Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г. е съобразила предвидените интервенции, които ще бъдат подпомогани, с целите на Европейската зелена сделка и прехода към климатична неутралност. Реализацията на програмата поставя фокуса върху 5 приоритета:</p> <p>Приоритет 1 „Води“ със специфична цел „Насърчаване на устойчивото управление на водите”</p> <p>Приоритет ще бъде изграждането на ВиК инфраструктура в агломерации над 10 000 екв. ж. в рамките на специфична цел: „Насърчаване на устойчивото управление на водите”. Основно внимание по този приоритет ще бъде реализацията на инфраструктурни мерки в общините за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчни води – Водоснабдяване за намаляване на загубите на вода по водопреносната мрежа – Подобряване на качеството на водите за питейно-битово водоснабдяване <p>Приоритет 2 „Отпадъци“ със специфична цел „Насърчаване на прехода към кръгова и ресурсно ефективна икономика”</p> <p>Приоритет ще бъдат мерките, насочени към битовите отпадъци, тъй като тяхното управление е в задълженията на общините. Интервенциите ще бъдат приоритизирани съгласно Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г., програмите към него и плановете за действие, както и съгласно целите, заложи в Стратегията и плана за действие за прехода към кръгова икономика 2021-2027 г.</p> <p>Приоритет 3 „Биологично разнообразие“ със специфична цел „Засилване на биоразнообразието, “зелената” инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването”</p> <p>В изпълнение на ангажиментите на България, произтичащи от европейското природозащитно законодателство, описани в стратегически и планови документи на европейско и национално ниво, по този приоритет ще бъдат финансирани мерки за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Развитие на мрежата Natura 2000, напр. разработване на териториални планове за управление на защитените зони по Natura 2000, прилагане на управленски подход в защитени зони от Natura 2000 и др. – Подобряване природозащитното състояние на природни местообитания и, предмет на опазване в мрежата Natura 2000 <p>Опазване и възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие извън Natura 2000</p> <p>Приоритет 4 „Риск и изменение на климата“ със специфична цел „Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, на предотвратяването и управлението на риска”. Ще бъдат финансирани мерки за:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Превенция и управление на риска от наводнения и засушаване (с приоритет екологосъобразна инфраструктура в комбинация със сива инфраструктура) – Анализи на риска и превенция и защита при процеси, свързани с движение на земни маси – свлачища, срутища, ерозии, абразии и пр. – Повишаване на готовността на населението и капацитета на силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения – изграждане на регионални полигони на територията на страната за практическа подготовка на населението и разширяване и надграждане на оперативния капацитет на отговорните за реакция при бедствия структури и др. – Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване, прогнозиране и сигнализиране и т.н.

Програма	Описание
Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.	<p>Приоритет 5 „Въздух“ със специфична цел: „Засилване на биоразнообразието, “зелената” инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването“</p> <p>Мерките, които ще бъдат финансирани по този приоритет, приложими за общината, са насочени към:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление – поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи, съобразявайки принципа за ненасяне на вреди (приоритетно в енергийно ефективни жилища); въвеждане на зони с ниски емисии; насърчаване използването на ВЕИ, водород, други иновационни алтернативи – Намаляване на замърсяването на въздуха от транспорта – поетапно премахване на използването на лични превозни средства с високи емисии чрез насърчаване на електромобилността – Справяне с вторичното разпрашаване – развитие на зелената инфраструктура в градските зони, вкл. създаване и разширяване на „зелени пояси/зони“, закупуване на машини за почистване на улици и др. – Провеждането на обучения и информационно-образователни дейности
Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.	<p>Приоритет 1 „Насърчаване на заетостта и развитието на умения“ с 5 специфични цели:</p> <p>Специфична цел 1 „Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа, и най-вече за младите хора, по-специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика“</p> <p>Ще бъдат финансирани мерки за достъп до пазара на труда, вкл. чрез съвместни действия на социалните партньори:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Включване на безработни в стажуване и чиракуване, обучение чрез работа, субсидирана заетост, включително за първа работа, с цел устойчива интеграция на пазара на труда. – Предоставяне на обучения вкл. интегрирани пакети за обучения на лицата от целевите групи, за придобиване на професионална квалификация/преквалификация, включващи, професионални умения, ключови компетентности, дигитална компетентност и умения функционална грамотност, др. съобразени с индивидуалните характеристики на лицата от целевите групи и съобразени с потребностите на работодателите от квалифициран работна сила. – Идентифициране, активизиране, оценка на способностите и стимулиране на неактивни лица за включване на пазара на труда, регистрация в ДБТ. – Подкрепа за предоставяне на услугата „Менторство“ чрез включване на действия по „джоб карвинг“ за групи в неравностойно положение, усилване ролята на работодателя, наставник и учител на работното място. – Въвеждане на иновативни, нови подходи и методи за професионално ориентиране, трудово консултиране и професионално ориентиране, профилиране, активизиране на потенциала на работната сила, персонализирани услуги – Подкрепа за самостоятелна заетост, вкл. в областта на социалната икономика – Обучения за придобиване на базови умения по различни професии, които не са обвързани с придобиване на квалификация, с цел включване на пазара на труда на лица с начално или без образование и с ниска грамотност и др.

Програма	Описание
Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.	<p>Специфична цел 2 „Модернизиране на институциите и службите, занимаващи се с пазара на труда, с цел оценяване и предвиждане на потребностите от умения и осигуряване на своевременна и съобразена с нуждите помощ, а така също и подпомагане на съответствието между търсенето и предлагането на пазара на труда, на преходите и на мобилността“</p> <p>Ще бъдат подкрепени различни проекти, които ще допринесат за повишаване качеството на предоставените услуги:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Повишаване на качеството на предоставяните услуги от институциите/службите в сферата на пазара на труда – Повишаване на капацитета и експертизата на служителите, работещи в службите на пазара на труда, в т.ч. работещи с уязвими групи – Разработване и внедряване на иновативни мерки, които подпомагат трудовата мобилност, с цел осигуряване достъпа до заетост на лица от отдалечени региони – Предоставяне на посреднически и подкрепящи услуги за търсещите работа лица и работодатели за транснационална мобилност – Прилагане на нови подходи и методи за професионално ориентиране на възрастни, търсещи работа – Подобряване дизайна на услугите с акцент върху индивидуализирана и интегрирана подкрепа, отговарящи и насочени към нуждите на целевите групи, с особен акцент към уязвимите групи на пазара на труда <p>Специфична цел 3 „Насърчаване на балансирано участие на половете на пазара на труда, на равни условия на труд и на равновесие между професионалния и личния живот, включително чрез финансово достъпни грижи за деца и зависими лица“</p> <ul style="list-style-type: none"> – Насърчаване на балансираното участие на пазара на труда на жените и мъжете чрез:<ul style="list-style-type: none"> ▪ Подкрепа и насърчаване използването на гъвкави форми на работа и въвеждането на иновативни форми на организация на труда с оглед осигуряване на достъп до равни условия на труд ▪ Прилагане на мерки за професионално ориентиране и насърчаване придобиването на квалификация и участието на жените в технологичните и дигитално-базираните индустрии ▪ Насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете, недискриминацията и ненасилието на работното място – Активизиране на участието на пазара на труда на лицата, полагащи грижи за деца или други зависими от грижи лица чрез:<ul style="list-style-type: none"> ▪ Осигуряването на по-добър баланс между професионален и личен живот, включително чрез услуги и улесняване достъпа до заетост, ре/интеграция на пазара на труда на лица, полагащи грижи за зависими членове на семейства ▪ Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност на родителите ▪ Насърчаване на участието на жените на пазара на труда чрез комплексни мерки, вкл. улесняване на достъпа до услуги за отглеждане и грижи за деца ▪ Практики за подкрепа на самотните и многодетни родители и улесняване достъпа им до пазара на труда и кариерното им развитие, вкл. чрез предоставяне на грижи за деца <p>Специфична цел 4 „Насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените, на активен живот за възрастните хора и остаряване в добро здраве, както и на здравословна и добре приспособена работна среда, която отчита рисковете за здравето“</p>

Програма	Описание
Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.	<p>За по-добрата адаптация на предприятията и работещите към промените и подобряване на работната среда ще се подкрепят дейностите:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето – Адаптиране на работниците, предприятията и предприемачите към промените, за реакция при криза/пандемии – Апробиране и въвеждане на превантивни мерки, вкл. чрез повишаване на квалификацията и преквалификация на заети лица в риск от загуба на работа вследствие на реструктуриране на икономиката – Разработване и внедряване на системи за изследване и оптимизация на работните процеси и повишаване на организационната и екипна ефективност – Насърчаване на работодателите да подобряват работната среда, да въвеждат гъвкави и/или иновативни форми на организация на работното време, вкл. за работещите над 54 г. и др. <p>Специфична цел 5 „Насърчаване на ученето през целия живот, по-специално гъвкавите възможности за повишаване на квалификацията и за преквалификация за всички, като се вземат предвид предприемаческите и цифровите умения, по-доброто предвиждане на промените и изискванията за нови умения в зависимост от нуждите на пазара, улесняването на преходите в професионалното развитие и насърчаването на професионалната мобилност“</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Преодоляване на дисбаланса между наличните и необходимите за работодателите умения:<ul style="list-style-type: none"> – Предоставяне на подкрепа за професионално развитие и гъвкави възможности за обучение и преквалификация на служители, включително обучение на работното място – Валидиране на знания, умения и компетенции, постигнати чрез неформално и самостоятелно обучение, вкл. ключови компетенции и други „меки“ умения – Инвестиране в умения, съобразени с нуждите на пазара на труда, с фокус върху общи и специфични цифрови умения – За управленски персонал на различни нива - обучение за придобиване на бизнес умения за оперативното управление, организация и оптимизация на бизнес процеси, финанси, маркетинг и продажби на иновативни продукти, в контекста на кръговата икономика и зеления преход, въвеждането на нисковъглеродни, ресурсно ефективни и безотпадни процеси и технологии, както и лидерство и екипно управление на човешките ресурси и др. – Развитие и насърчаване процесите по учене през целия живот:<ul style="list-style-type: none"> ▪ Подкрепа за създаване на благоприятна среда за учене през целия живот в предприятията и реализация на стратегии за учене през целия живот за работната сила ▪ Осигуряване на използването на гъвкави и достъпни форми на учене, вкл. специално разработени спрямо характеристиките на целевите групи, иновативни методи за учене, модулни форми и електронни инструменти и ресурси за учене ▪ Подкрепящи дейности за професионално ориентиране и консултиране на заети лица ▪ Подкрепящи дейности по насърчаване на професионалната мобилност за подкрепа на участието на целевите групи в обученията и дейности за учене през целия живот и др.

Програма	Описание
Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.	<ul style="list-style-type: none"> – Подкрепа на човешките ресурси в сферата на здравеопазването:<ul style="list-style-type: none"> ▪ Мерки за повишаване на компетенциите и уменията на медицински и не-медицински специалисти от сферата на здравеопазването чрез обучения по специфични проблеми и/или на целеви групи (напр. на персонала в областта на спешната, психиатричната, педиатричната и първичната здравна помощ; по въпросите на дългосрочните здравни грижи и др.) ▪ Подкрепа за повишаване на професионалния капацитет на обучаващите се специалисти в системата на здравеопазването и др. <p>Приоритет 2 „Социално включване и равни възможности“ с 3 специфични цели:</p> <p>Специфична цел 1 „Поощряване на активното приобщаване с оглед на насърчаването на равните възможности, недискриминацията и активното участие и по-добрата пригодност за работа, по-специално за групите в неравностойно положение“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Разработване на мерки за активно включване с цел подобряване на пригодността за заетост и достъпа до пазара на труда на хора в неравностойно положение чрез интегрирана подкрепа и индивидуализиран подход (посредничество при заетост, включване в заетост, квалификация, преквалификация, услуги от типа „на едно място“, достъп до и предоставяне на социални услуги, дейности за достъп до образование и здравеопазване и др.) – Подкрепящи мерки за активизиране, професионално ориентиране и кариерно консултиране на хора в неравностойно положение. – Предоставяне на междусекторни услуги за подкрепа в общността и в дома според индивидуалните нужди на целевите групи, с цел подобряване на достъпа до заетост – Мотивационна и/или психологическа или друг вид подкрепа за целевите групи, според техните индивидуални нужди – Специализирани подкрепящи мерки на работните места за лица в неравностойно положение, чрез компенсация в случаите на по-ниска производителност на труда и/или изключително натоварване на работодателя, вкл. менторство, наставничество; предоставяне на средства за адаптивност и други с оглед постигане на устойчивост на заетостта на лицето – Надграждане на капацитета и нагласите на работодателите за работа с лица в неравностойно положение, чрез информационни кампании, обучения за приемственост и насърчаване на активното участие в работния процес <p>Специфична цел 2 „Насърчаване на социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности като ромите“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Кампании и дейности в общността за идентифициране, мотивиране и активизиране на дълготрайни безработни за участието им на пазара на труда, включително регистрация в Бюрата по труда

Програма	Описание
Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.	<ul style="list-style-type: none"> – Включване в заетост на безработни и неактивни лица, вкл. субсидирана заетост с оглед устойчива интеграция на пазара на труда – Целенасочени мерки за младежи - наемане на първа работа, стажуване, чиракуване, субсидирана заетост, дуално обучение, обучение по време на работа, развитие на умения, менторство, придобиване на професионална квалификация – Предоставяне на обучения, включително обучение чрез работа, чиракуване, обучения за придобиване на функционална грамотност, професионални умения, ключови компетентности – Предоставяне на трудово консултиране, трудова медиация и професионално ориентиране – Обучения за придобиване на базови умения по различни професии, които не са обвързани с придобиване на квалификация, с цел включване на пазара на труда на лица с начално или без образование и с ниска грамотност – Подкрепа за борба с дискриминацията, създаване на толерантност и благоприятна обществена среда за равнопоставеност, социално включване и възможности за участие на маргинализираните общности – напр. мерки за преодоляване на стереотипи, ограничаване на езика на омразата, преодоляване на дискриминационни практики, насърчаване на мулти-културните дейности и на положителните примери и ролеви модели с постижения в работата, образованието, общественото положение и др., мерки за преодоляване на ограничителните патриархални стереотипи и др. <p>Специфична цел 3 „Подобряване на равния и навременен достъп до качествени и устойчиви услуги на достъпна цена, включително услуги, които стимулират достъпа до жилищно настаняване и ориентирани към индивида грижи, включително здравеопазване; модернизиране на системите за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила, като се обръща особено внимание на децата и групите в неравностойно положение; подобряване на достъпността, включително за хората с увреждания, ефективността и устойчивостта на системите за здравеопазване и на услугите за полагане на дългосрочни грижи“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Предоставяне на подкрепа в семейството и общността чрез превантивни и подкрепящи услуги за деца, възрастни и групи в неравностойно положение, осигуряване на достъп до дългосрочни грижи и грижи, ориентирани към човека – Модернизиране на системите за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила, подобряване на достъпността на хората с увреждания и повишаване на ефективността на системата за социални услуги/социални грижи <p>Приоритет 3 „Насърчаване на младежката заетост“ с една специфична цел:</p> <p>Специфична цел 1 „Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа, и най-вече за младите хора, по-специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Включване на безработни младежи в стажове, обучение на работното място и субсидирана заетост, включително за първа работа, с цел устойчива интеграция на пазара на труда

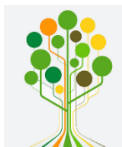

Програма	Описание
Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.	<ul style="list-style-type: none"> – Подкрепа за предоставянето на наставничество при наемане на т.нар. „пригодени“ работни места (job carving) на групи в неравностойно положение, засилване на ролята на работодателя, наставника и учителя на работното място – Предоставяне на подкрепа за насърчаване на трудовата мобилност на младите хора – Подобряване на конкурентоспособността на младежите, вкл. от уязвима група на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетентностите и професионалната квалификация. Участие на младите хора в обучения, специфични за работните места – Предоставяне на пакети за обучение за младежи, отпадащи от училище, NEETs; разработване на интегрирани пакети за обучение, включително функционална грамотност, професионални умения, ключови компетенции и др. – Обучение за придобиване на основни умения по различни професии, които не са свързани с придобиването на квалификации, с цел включване на пазара на труда на млади хора с основно или без образование и ниска грамотност – Валидиране на умения, придобити по неформален и неформален начин извън сферата на формалното образование – Придобиване и надграждане на цифрови умения и компетенции; преквалификация и обучение за работа със специфичен софтуер, програмни продукти, тестване на софтуер, управление на бази данни и др. <p>Приоритет 4 „Социални иновации“ с 4 специфични цели:</p> <p>Специфична цел 1 „Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа, и най-вече за младите хора, по-специално чрез изпълнението на гаранцията за младежта, за дългосрочно безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и за неактивните лица, както и чрез насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Изграждане на капацитет за социални иновации, по-конкретно чрез подкрепа за взаимно обучение, изграждане на мрежи и разпространение и популяризиране на добри практики в сферата на политиката на пазара на труда – Разработване на нови идеи за продукти, услуги и модели, отговарящи на социалните нужди и създаване на нови социални взаимоотношения – Провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги и продукти – Пилотно прилагане на разработени иновативни подходи и модели – Подкрепа за по-мощно прилагане на разработени социални иновации, които са апробирани чрез социално експериментиране в сферата на политиката на пазара на труда – Въвеждане на иновативни, нови подходи и методи за активиране на неактивни лица – Прилагане на иновативни практики и модели за интеграция на пазара на труда за продължително безработни лица – Тестване на нови подходи за насърчаване на вътрешната трудова мобилност – Стимулиране на иновативни дейности за създаване и повишаване конкурентоспособността на социалните предприятия – Апробиране на нови модели за интеграция на маргинализирани общности като ромите на пазара на труда и др.

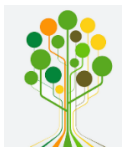

Програма	Описание
<p>Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.</p>	<p>Специфична цел 2 „Модернизиране на институциите и службите, занимаващи се с пазара на труда, с цел оценяване и предвиждане на потребностите от умения и осигуряване на своевременна и съобразена с нуждите помощ, а така също и подпомагане на съответствието между търсенето и предлагането на пазара на труда, на преходите и на мобилността“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Изграждането на капацитет за социални иновации, по-конкретно чрез подкрепа за взаимно обучение, изграждане на мрежи и разпространение и популяризиране на добри практики за модернизация на публичните служби на пазара на труда – Разработване на нови идеи за продукти, услуги и модели, отговарящи на социалните нужди и създаване на нови социални взаимоотношения – Провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги и продукти и др. <p>▪ Специфична цел 3 „Насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените, на активен живот за възрастните хора и остаряване в добро здраве, както и на здравословна и добре приспособена работна среда, която отчита рисковете за здравето“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Изграждането на капацитет за социални иновации, по-конкретно чрез подкрепа за взаимно обучение, изграждане на мрежи и разпространение и популяризиране на добри практики за адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените – Разработване на нови идеи за продукти, услуги и модели, отговарящи на социалните нужди и създаване на нови социални взаимоотношения – Провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги и продукти – Въвеждане на иновативни инструменти и модели за адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените – Разработване и внедряване на системи за изследване и оптимизация на работните процеси – Създаване, тестване и внедряване на иновативни инструменти и модели за подобряване качеството на работна сила и др. <p>Специфична цел 4 „Подобряване на равния и навременен достъп до качествени и устойчиви услуги на достъпна цена, включително услуги, които стимулират достъпа до жилищно настаняване и ориентирани към индивида грижи, включително здравеопазване; модернизиране на системите за социална закрила, включително насърчаване на достъпа до социална закрила, като се обръща особено внимание на децата и групите в неравностойно положение; подобряване на достъпността, включително за хората с увреждания, ефективността и устойчивостта на системите за здравеопазване и на услугите за полагане на дългосрочни грижи“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Изграждане на капацитет за социални иновации, по-конкретно чрез подкрепа за взаимно обучение, изграждане на мрежи и разпространение и популяризиране на добри практики в сферата на социалното включване

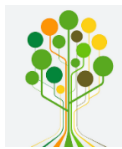
Програма	Описание
Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.	<ul style="list-style-type: none"> – Разработване на нови идеи за продукти, услуги и модели, отговарящи на социалните нужди и създаване на нови социални взаимоотношения – Провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги и продукти – Въвеждане на иновативни инструменти и модели при предоставянето на грижи за уязвими групи – Апробиране и прилагане на иновативни услуги в домашна среда и в общността за хора с увреждания, възрастни хора и хора в невъзможност за самообслужване и грижи, ориентирани към човека – Прилагане на иновативни подкрепящи и превантивни услуги в общността за деца и младежи – Въвеждане на иновативни подходи в съществуващи социални услуги и др.
Програма „Образование“ 2021 – 2027 г.	<p>Програмата е наследник на оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014–2020 г., с 3 основни приоритета.</p> <p>Специфична цел 1 „Насърчаване на равния достъп до качествено и приобщаващо образование и обучение“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Разширяване обхвата в основно образование, чрез подкрепа за ефективното функциониране на Механизма за обхват – Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в предучилищното и училищното образование – Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване агресията в училищата <p>Специфична цел 2 „Насърчаване на ученето през целия живот“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Реинтегриране в образователната система – Курсове за придобиване на етап/степен от основното образование – Популяризиране и насърчаване на грамотността – Включване в гъвкави форми за образование – Валидиране на резултати – Подпомагане прехода от образование към реализация на пазара на труда <p>Специфична цел 1 „Насърчаване на равния достъп до качествено и приобщаващо образование и обучение“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Разширяване обхвата в основно образование, чрез подкрепа за ефективното функциониране на Механизма за обхват – Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в предучилищното и училищното образование – Превенция и предотвратяване на тормоза и насилието и намаляване агресията в училищата

Програма	Описание
Програма „Образование“ 2021 – 2027 г.	<p>Специфична цел 2 „Насърчаване на ученето през целия живот“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Реинтегриране в образователната система – Курсове за придобиване на етап/степен от основното образование – Популяризиране и насърчаване на грамотността – Включване в гъвкави форми за образование – Валидиране на резултати <p>▪ Приоритет 2 „Модернизация и качество на образованието“ с една специфична цел:</p> <p>Специфична цел 1 „Подобряване на качеството, приобщаващия характер, ефективността и съответствието на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Въвеждане на компетентностен модел – Дигитална трансформация – Подкрепа за ученици с таланти – Иновативни детски градини и училища – Алтернативен достъп към учителската професия <p>▪ Приоритет 3 „Връзка на образованието с пазара на труда“ с 2 специфични цели:</p> <p>Специфична цел 1 „Подобряване на качеството, приобщаващия характер, ефективността и съответствието на системите за образование и обучение с нуждите на пазара на труда“</p> <p>Примерни дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> Адаптиране на професионалното образование и обучение спрямо динамиката на пазара на труда Подкрепа за развитие на умения за професиите на настоящето и бъдещето Създаване на Центрове за високи постижения в професионалното образование и обучение Развитие на дуалната система на обучение в професионалното образование и обучение <p>Специфична цел 2 „Насърчаване на ученето през целия живот“</p>

Програма	Описание
Програма Interreg VI-A Румъния-България 2021 – 2027 г.	<p>Програма Interreg VI-A Румъния-България е финансирана от Европейския фонд за регионално развитие, като се очаква да бъде одобрена през 2022 г.. Тя има за цел да подобри румънско-българската гранична зона през периода 2021 – 2027 г. Като част от област Плевен, община Лясковец попада в допустимия регион на програмата. Съгласно Версия 2 на програмата от август 2021 г., финансирането ще бъде предоставено основно за интервенции в рамките на четири приоритета:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Приоритет 1: Добре свързан регион – ще бъдат финансирани проекти за насърчаване на трансграничната транспортна свързаност ▪ Приоритет 2: По-зелен регион – фокусът е поставен върху подкрепата на трансгранични проекти за:<ul style="list-style-type: none"> – Насърчаване на адаптирането към изменението на климата и предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, вземайки предвид екосистемните подходи – реализация на съвместни дейности за поддържането на качеството на околната среда и за смекчаване на негативните последици от природни бедствия и човешки дейности, както и от изменението на климата – Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и зелената инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване – намаляване на замърсяването на околната среда, подкрепа за развитието на зелени инфраструктури, подобряване опазването на биологичното разнообразие, възстановяването и устойчивото използване и защита на природното наследство, включително обектите от „Натура 2000“ и Рамсар ▪ Приоритет 3: Образован регион – целта е реализацията на проекти заподобряване на равния достъп до приобщаващи и качествени услуги в образованието, обучението и ученето през целия живот чрез разработване на достъпна инфраструктура, включително чрез насърчаване на устойчивостта при дистанционно и онлайн обучение ▪ Приоритет 4: Интегриран регион – ще бъдат подкрепяни дейности за насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично местно развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурност в извънградските райони и по-специално:<ul style="list-style-type: none"> – Разработване на велосипедния маршрут EuroVelo 6 – Подпомагане на туристическите дейности, свързани сектори и индустрии

4. ЧАСТ IV: ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

За целите на наблюдението и оценката на изпълнението на стратегията е разработена система, включваща формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението позволява осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти.

Дейностите представляват конкретните действия (мерки), чрез които ще бъдат постигнати определените стратегически цели и съответните им приоритети. При формулирането на индикаторите е приложен подходът SMART, а именно:

- **S (Specific)** – Специфични – да са ясни и определими
- **M (Measurable)** – Измерими – да може резултатите им да бъдат количествено или качествено определени
- **A (Attainable)** – Постижими – да са възможни за постигане
- **R (Realistic)** – Реалистични – да има голяма степен на вероятност да бъдат постигнати
- **T (Timely)** – Навременни – да може да бъдат изпълнени в рамките на времеви срок за изпълнение на стратегията

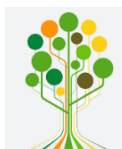
4.1. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство ще бъдат ангажирани Общинския съвет, кмета на общината и общинската администрация, кметовете на кметства и кметските наместници, социалните и икономическите партньори (включително местния бизнес), неправителствените организации, представителите на гражданското общество и др.

• **Форми и начини за събиране на информация**

За събирането на обективни данни относно напредъка по изпълнението на приоритетите и мерките, заложен в настоящата Стратегия, ще бъдат използвани първични и вторични източници на информация. Източниците на първична информация са следните:

- Данни за нощувките в местата за настаняване на територията на община Лясковец, обложени с туристически данък въз основа на данни от Единната система за туристическа информация, поддържана от Министерството на туризма
- Данни от Териториалното статистическо бюро на Националния статистически институт – бизнес статистика, демографска и социална статистика, регионална статистика и показатели за мониторинг
- Данни от Дирекция „Бюро по труда“
- Данни от Регионалната инспекция по околната среда и водите

- Анкетни проучвания сред потребителите на туристически услуги, посетили община Лясковец
- Проучвания сред представителите на туристическия бизнес и местата за настаняване, хранене и развлечения, работещи на територията на общината и др.

Вторична информация ще бъде обработвана от следните индикативни източници:

- Доклади за напредъка в изпълнението на Плана за интегрирано развитие на общината 2021 – 2027 г. (напр. годишни отчети за изпълнението, междинна оценка и т.н.)
- Външни доклади за развитието на сектори, предмет на Стратегията
- Експертни мнения и становища по конкретни теми
- Оценки за въздействието върху околната среда, разработени за конкретни проекти, налагащи извършването на такива и др.

Начините за събиране на информация ще бъдат следните, в зависимост от конкретната необходимост и съответния индикатор, предмет на оценка:

- Полеви проучвания и изследвания (напр. интервюта, с анкетни карти и др.)
- Статистически проучвания
- Наблюдения на място
- Дискретни измервания
- Панелни проучвания и фокус групи
- Кабинетни проучвания (особено за вторичната информация), вкл. на интернет източници и др.

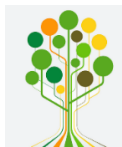
Събраната информация ще бъде предмет на количествен и качествен анализ за формулирането на заключения, изводи и препоръки. Крайният резултат от анализа на обработената и анализираната информация от вътрешни и външни източници, както и от представителите на целевите групи ще бъде основата за извършване на оценка на ефективността и ефикасността на прилаганите на местно ниво приоритети и мерки за изпълнение на стратегическите цели на Стратегията.

• **Органи за наблюдение на изпълнението на Стратегията**

Основните органи за наблюдение на изпълнението на Стратегията ще бъдат:

- Кметът на общината, в качеството си на едноличен орган на местното самоуправление
- Общинската администрация – основно звената от Специализираната администрация и някои звена от Общата администрация
- Представителите на партньорите на общинската администрация, участващи в изпълнението на Стратегията
- Икономическите и социалните партньори, които за някои от мерките ще бъдат и целеви групи

За целите на оперативното наблюдение и администрирането на мерките, заложи в рамките на Стратегията се препоръчва създаването на Обществен съвет към кмета на общината, съставен от 7 до 9 души, в който да бъдат включени представители на общинското ръководство, на партньорите, на гражданските и бизнес организациите, които активно работят на територията на общината, външни експерти и активни граждани. Този съвет ще има заседания поне веднъж на всеки 3 месеца и ще обсъжда стратегически и оперативни въпроси, свързани с изпълнението на отделните приоритети.

- **Организация на работата по наблюдението и оценката**

Наблюдението на изпълнението на мерките, заложи в рамките на Стратегията ще се извършва на оперативно ниво от страна на оторизирани за целта експерти от общинската администрация, които ще бъдат отговорни за събирането, обработката и анализа на първичните и вторичните информационни източници. Те ще докладват периодично пред Обществения съвет към кмета на общината.

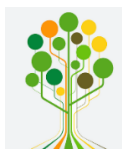
Оценката на ефективността и ефикасността при реализацията на приоритетите на стратегията ще се извършва от външни експерти, които ще предоставят пред общинското ръководство и пред Обществения съвет писмени доклади относно напредъка в изпълнението на Стратегията. Критерии, които ще се използват за оценка на изпълнението са следните:

- Степен на изпълнение на мерките, заложи в Стратегията
- Степен на постигане на индикаторите за изпълнение
- Ефективност на плана за действие
- Ефективност и ефикасност на използваните финансови ресурси
- Устойчивост на постигнатите резултати
- Удовлетвореност на представителите на местните целеви групи от изпълнението на мерките, заложи в Стратегията
- Ръст на повишаване на жизнения стандарт на местната общност
- Съответствие на изпълнението на стратегията с политиката в областта на околната среда и за борба с изменението на климата на България и на Европейския съюз

- **Актуализация на Стратегията**

Необходимост от актуализиране на Стратегията може да възникне вследствие на дългосрочното планиране на документа и динамичните процеси и реформи, които се извършват в социално-икономическата сфера на територията на общината. Резултатите от това са основа за евентуална актуализация на целия или на части от документа, най-вече по отношение на мерките за реализация, отговорните за изпълнението им участници, дефинираните срокове и бюджет, както и заложените индикатори.

Актуализирането следва да обхваща промени със съществено значение, които не противоречат на визията, приоритетите и общата цел на документа и съответно могат да бъдат свързани с:

- Планиране на нови мерки, свързани с идентифицирани нови потребности на приоритетните целеви групи
- Планиране на нови мерки, свързани с идентифицирането на нови възможности за финансиране чрез програми и проекти
- Планиране на нови мерки, свързани с конкретна държавна политика
- Възникване на други промени след преценка на тяхното съответствие с целите и приоритетите и др.

Процедурата за актуализация на документа има следните основни стъпки:

- Събиране на необходимата информация, подготовка на обосновка за предлаганите промени и извършване на консултации с експерти от заинтересованите страни
- Организиране на срещи, групови дискусии и други форми на обсъждане на предложенията
- Експерти от общината подготвят окончателното(ите) предложение(я) за изменение
- Предложението(ията) се приема(т) или отхвърля(т) след публично обсъждане

4.2. КОНКРЕТНИ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ, ПРИОРИТЕТИТЕ И ДЕЙНОСТИТЕ (МЕРКИТЕ/ПРОЕКТИТЕ)

Индикаторите имат съществена роля за оценка на напредъка при изпълнението на настоящата Стратегия. В долната таблица са представени техните основни характеристики, позволяващи извършване на тяхното измерване за целите на оценка на постигнатия напредък в изпълнение на целите.

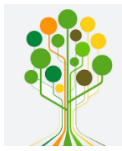
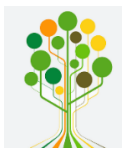
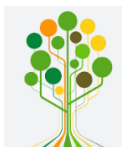

Таблица 11. Индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Индикатори	Описание – вид на индикатора /за продукт/резултат/, мерна единица, източници на информация
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ №1. СТИМУЛИРАНЕ НА МЕСТНАТА ИКОНОМИКА ЧРЕЗ ПОДКРЕПА НА КОНКУРЕНТЕН МЕСТЕН ПОТЕНЦИАЛ		
Приоритет №1.1. Насърчаване развитието на специализирани местни туристически продукти чрез валоризиране на местните ресурси и традиции		
Мярка 1.1.1 Изграждане на нови и подобряване характеристиките на ключови обекти на туристическата инфраструктура и атракции	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Брой нови/обновени туристически обекти 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на нови/обновени туристически обекти
Мярка 1.1.2: Изграждане и развитие на туристически зони, места за отдих, развлечения и спорт	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Брой обновени / реконструирани места за отдих, развлечения и спорт 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на обновени / реконструирани места
Мярка 1.1.3: Информационно позициониране на община Лясковец като туристическа дестинация	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Брой реализирани инициативи за Информационно позициониране на община Лясковец като туристическа дестинация 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на реализираните инициативи
Мярка 1.1.4: Насърчаване на заетостта и подобряване на квалификацията на персонала в туризма	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Брой заети в туристическия бизнес 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт Мерна единица – бр. Източник на информация: НСИ
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Повишен капацитета на местните оператори и техния персонал 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за резултат ▪ Мерна единица – бр. участници в обученията

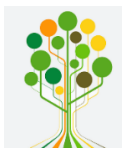

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Индикатори	Описание – вид на индикатора /за продукт/резултат/, мерна единица, източници на информация
Мярка 1.1.5: Насърчаване на партньорство и взаимодействие в туризма	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Брой реализирани партньорски проекти в туризма 	Източник на информация: Анализ на резултатите от проведените обучения <ul style="list-style-type: none"> ▪ . Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на реализираните проекти в туризма
Приоритет №1.2 Развитие на устойчив и диверсифициран сектор на селското стопанство		
Мярка 1.2.1: Подкрепа за развитие на конкурентно селско стопанство	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Брой проекти, получили подкрепа.в селското стопанство. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на интегрираните продукти, ОСЗ, ОДЗ
Мярка 1.2.2: Обучение на селскостопански производители в съвременни техники за водене на стопанството	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Брой преминали обучение селскостопански производители 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: ОСЗ, ОДЗ
Мярка 1.2.3: Насърчаване на развитието на екологично и биологично земеделие	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Брой сертификации за биологично земеделие 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: ОСЗ, ОДЗ
Мярка 1.2.4: Укрепване на връзките във веригата на доставки	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Брой проекти за подобряване на веригата на доставки 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на интегрираните продукти, ОСЗ, ОДЗ

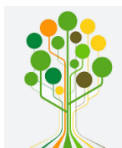

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Индикатори	Описание – вид на индикатора /за продукт/резултат/, мерна единица, източници на информация
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ №2. СЪХРАНЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИЯ ПОТЕНЦИАЛ		
Приоритет №2.1. Инвестиции в образование и умения за успешна заетост		
Мярка 2.1.1: Обхватно и приобщаващо образование	Годишен брой на децата, обхванати от мерките на приобщаващо образование	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на интегрираните мерки, Общинска администрация
Мярка 2.1.2: Насърчаване на заетостта и развитието на умения	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Брой реализирани дейности за подобряване на уменията и квалификацията на работната сила	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр Източник на информация: Описание проведените дейности, Бюро по труда
Приоритет №2.2. Изграждане и подобряване на инфраструктурата на публичните услуги		
Мярка 2.2.1: Социални и здравни услуги	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Капацитет на подкрепяната социална инфраструктура	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. на получените социални услуги н общината Източник на информация: Общинска администрация
Мярка 2.2.2: Достъп до разнообразни културни продукти	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Брой подкрепени нови инициативи за запазване на културните традиции	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на подкрепените инициативи
Мярка 2.2.3: Изграждане и развитие на места за отдих, развлечения и спорт	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Изградени/обновени места за спорт.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт

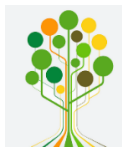

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Индикатори	Описание – вид на индикатора /за продукт/резултат/, мерна единица, източници на информация
		▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на изградени/обновени места за спорт
СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ №3. СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ, УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ, ОБНОВЯВАНЕ НА СЕЛИЩНАТА СРЕДА		
Приоритет №3.1. Подобряване на транспортната и цифрова инфраструктура		
Мярка 3.1.1: Поддържане в добро състояние на транспортната инфраструктура	▪ Дължина на реконструирани или модернизираны общински пътища	▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. приети интегрирани продукти Източник на информация: Описание на интегрираните продукти
Мярка 3.1.2: Повишаване на цифровата свързаност и грамотност. Електронно управление	▪ Брой въведени нови онлайн услуги административни услуги	▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. приети интегрирани продукти Източник на информация: Описание на интегрираните продукти
Приоритет №3.2. Подобряване на градската и селищната среда и зелена инфраструктура.		
Мярка 3.2.1: Облагородяване облика, безопасността и сигурността на селищната среда	▪ Население обхванато от подобрени условия на градската и селищна среда	▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. и Източник на информация: база за сравнение 2020 г.
	▪ Брой изградени нови пречиствателни съоръжения за отпадъчни води	▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на

Стратегическа цел/приоритет/мярка/проект	Индикатори	Описание – вид на индикатора /за продукт/резултат/, мерна единица, източници на информация
		изградени пречиствателни съоръжения
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Изградена нова канализационна мрежа	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – м. Източник на информация: Описание на изградена канализационна мрежа
Мярка 3.2.2: Насърчаване на чист енергиен преход и енергийната ефективност и кръгова икономика	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Брой проекти за енергийна ефективност	<ul style="list-style-type: none"> ▪ . Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на проектите за енергийна ефективност
Мярка 3.2.3: Опазване и поддържане на биологичното разнообразие и въвеждане на принципите на кръговата икономика	<ul style="list-style-type: none"> ▪ .Брой кампании и мерки за въвеждане на принципите на кръговата икономика	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Индикатор за продукт ▪ Мерна единица – бр. Източник на информация: Описание на кампании и мерки за въвеждане на принципите на кръговата икономика

5. ЧАСТ V: БИЗНЕС ПЛАН ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРЕДСТАВЕНАТА ОТ ОБЩИНАТА ИДЕЙНА КОНЦЕПЦИЯ

В Бизнес плана е направено подробно описание на представената идейна концепция на община Лясковец за реализация на концепцията за „Зелен и атрактивен градинарски регион” на територията на Лясковец. Така посочената идея представлява бизнес ориентиран проект, разполагащ с потенциал за генериране на печалба, за който се очаква първоначалните инвестиции (или част от тях) да бъдат осигурени със средства от Финансовия Механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм в размер до 400 000 евро.

Бизнес планът съдържа следните основни части:

1. Резюме
2. Описание на идеята
3. Анализ на средата/пазара
4. Маркетингов план
5. План за управление
6. Финансов план
7. Оценка на риска и планиране на случайни събития

Финансова информация като файлове на Excel (с инвестиционни и оперативни разходи и приходи, източници на финансиране, финансова устойчивост, прогноза за печалби и загуби, прогноза за паричния поток за следващия 5-годишен период с бюджетни предположения, основни финансови параметри – ВНВ и ННС, и т.н.) е приложена като приложение.

5.1. РЕЗЮМЕ

Концепцията за „Зелен и атрактивен градинарски регион” на територията на Лясковец има за цел мобилизиране на условия за оползотворяване на природния, културния и туристически потенциал на територията на град Лясковец и наличния социален капитал за постигане на икономически растеж чрез създаване на нови работни места.

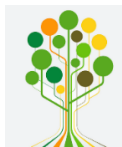
Стратегическата цел е генериране на допълнителни икономически и социални ползи за населението и региона от развитието на община Лясковец като притегателен център за туризъм чрез устойчиво използване на природното и културно наследство на общината и валоризация на местните традиции и социален капитал.

Планира се развитие на атрактивен продукт, свързан с местните традиции и възможности за различни алтернативни форми на туризъм, в комбинация с туристически бранд, който да предлага съвременна интерпретация на действащи туристически атракции, свързани с културно-историческото и природно наследство на общината.

Основните елементи на концепцията са следните 3 проекта:

- **Проект 1: „Създаване на Посетителски център за популяризация на културно и природно наследство на община Лясковец, еко-пътека и панорамна площадка“.**

Създаването на Посетителски център ще осигури допълнителна информираност за културния календар на общината, ще играе ролята на контактна точка за туристите, които

посещават региона, ще повишава интереса на туристите към местните туристически атракции. Планира се също така в Посетителския туристически център да се предлагат сувенири и местни продукти.

Партньори по проекта са Община Лясковец и МИГ Лясковец – Стражица, като основен бенефициент е Община Лясковец, а МИГ Лясковец - Стражица ще съдейства изработката на концепцията за приключенската игра, горските атракции и картите и ще ги актуализира и поддържа след реализацията на проекта.

- **Проект 2: Разнообразяване на туристическия продукт чрез интерактивна интерпретация на музей на гурбетчийското градинарство като жив музей**

Музеят на гурбетчийското градинарство и лозарството е не малка забележителност в град Лясковец и е единствения по рода си в България и не само. Предвижда се закупуване на оборудване за интерактивни атракции в Музея на гурбетчийското градинарство и оформяне на външна експозиция в двора на музея и възстановка на експонати. Като част от експозицията ще се изработят интерактивни макети, и ще се развият сувенирни продукти и атракции, базирани на културното и природно наследство.

Основен бенефициент по проекта е Община Лясковец, а „ПАК 1871“ ЕООД и „ИВА комерс“ ЕООД са партньори, които ще поемат актуализирането на концепцията за Музея и обогатяването на сувенирните продукти и атракции.

- **Проект 3: Обособяване на Общински пазар в с. Джулюница за продажба на местни продукти от територията –**

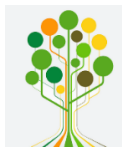
Традиционен за с. Джулюница е Националният кулинарен фестивал „Пъстра трапеза на гости в село Джулюница”, в рамките на който през последните години се провеждат Конкурсът за най-добра домашна лютеница и Карвинг фестивалът „Лясковец - пъстра столица на зеленчуците и гурбетчийското градинарство”. Също така, селото е известно и с традиционния си регионален пазар. Проектът предвижда неговото облагородяване.

Бенефициент по проекта е Община Лясковец, а МИГ Лясковец - Стражица и „ИВА Комерс“ ЕООД ще участват като партньори в дейности по маркетинг и популяризация на общинския пазар, привличане на местни производители за продажба на местни продукти; разработване на рекламни послания и брендиране на пазара.

Разходите с ДДС по дейности (проекти) са представени в таблицата по-долу:

	РАЗХОДИ ЗА ПРОЕКТА		
	Общо без ДДС	ДДС	Общо с ДДС
Дейност 1	229,192	44,238	273,430
Дейност 2	183,960	34,472	218,432
Дейност 3	245,000	45,240	290,240
ОБЩО	658,152.00	123,950.40	782,102.40

Въпреки че проектът демонстрира финансова устойчивост за целия референтен период (а и след това), тя е маргинална и основните превантивни мерки за управление на идентифицираните рискове са насочени към отстраняване на потенциалните заплахи по отношение на забавата в изпълнението и подсигурирането на финансовата устойчивост на проекта при различни негативни сценарии.

5.2. ОПИСАНИЕ НА ИДЕЯТА

Концепцията за „Зелен и атрактивен градинарски регион” на територията на Лясковец има за цел мобилизиране на условия за оползотворяване на природния, културния и туристически потенциал на територията на град Лясковец и наличния социален капитал за постигане на икономически растеж чрез създаване на нови работни места.

Стратегическата цел е генериране на допълнителни икономически и социални ползи за населението и региона от развитието на община Лясковец като притегателен център за кулинарен и фестивален туризъм чрез устойчиво използване на природното и културно наследство на региона и валоризация на местните традиции, самобитност и социален капитал.

Планира се развитие на атрактивен продукт, свързан с местните традиции и възможности за фестивален туризъм, в комбинация с туристически бранд, който да предлага съвременна интерпретация на действащи туристически атракции, свързани с културно-историческото и природно наследство на региона. Генерирането на допълнителни икономически и социални ползи от природното и културно наследство на региона преминава през три етапа:

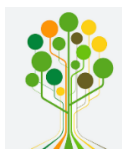
- Етап 1 – насочване на туристическия поток към град Лясковец с цел засилване на интереса за посещение на място и увеличаване на туристическия поток и разкриване на нови възможности за уплътняване на едnodневен престой на туристите.
- Етап 2 – предлагане на местни продукти, които да съчетават разнообразие от сувенири и местни произведения, занаяти, демонстрации, свързани с местни производители.
- Етап 3 – достъп до продукти и атракции с цел засилване на интереса за посещение на място и увеличаване на туристическия поток.

Концепцията на общината е в синхрон с визията за развитие на Лясковец като зелена, устойчива и иновативна община, предлагаща високо качество на живот и благоприятни условия за развитие на екологични бизнес и селско стопанство.

Специфичните цели на концепцията са:

1. Стимулиране на местното икономическо и социално развитие чрез трансформиране на социален капитал и ресурси в продукти и атракции, които генерират доходи и нови работни места (всички проекти);
2. Разкриване на нови работни места в сферата на занаятите, туризма и селското стопанство (всички проекти). Създава се възможност за включване в заетост на уязвими групи от населението;
3. Насърчаване на предприемаческия потенциал като източник на икономически и социални ползи;
4. Създаване на туристически бранд, обвързан с местните традиции и ресурси, и стимулиращ и възможности за познавателен, селски, фестивален и кулинарен туризъм (Проект 1);

5. Изграждане на Посетителски център до Петропавловския манастир като информационна точка за повишаване на интереса на туристи, които са посетили Петропавловския манастир, да посетят и други забележителности, атракции в Лясковец, както и възможността да закупят местни произведения, сувенири и др. (Проект 1);
6. Разнообразяване на асортимент от местни продукти и сувенири, които да се произвеждат от местни лица, вкл. в неравностойно положение (Проект 2);
7. Насърчаване на проектното партньорство между местната власт, НПО и бизнеса за постигане на растеж чрез активизиране на местния потенциал и ресурси (всички проекти);
8. Развитие на нови маркетингови канали за он-лайн достъп до продукти и атракции. (всички проекти)

Основните елементи на концепцията са следните 3 проекта:

Проект 1: „Създаване на Посетителски център за популяризация на културно и природно наследство на община Лясковец, еко-пътека и панорамна площадка“

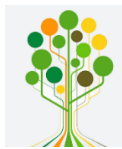
Посетителският информационен център ще представлява едноетажна сглобяема конструкция, в която са обособени следните помещения – зала за презентации, информационен офис, интерактивен кът и продажба на сувенири. Предназначението на сградата е за обществено обслужване – офис. Предвижда се изграждане на фундамент, дизайн и изработка на преместваемо съоръжение, осигуряване на ел. захранване и система за пречистване на вода.

Отделно в близост до Петропавловския манастир и Посетителски център ще се обособи **панорамна площадка** като туристическа атракция в местността „Лесопарка”, вкл. подход до терена, доставка и монтаж на парапет, заслон, пейки и др. Мястото разкрива уникална гледка към община Лясковец и целия регион.

Ще се оформи и благоустрои **екопътека с туристическа атракция** – игра/викторина за търсене на природни съкровища, свързваща Посетителски туристически център и Музей на гурбетчийското градинарство.

Реализацията на **Проект 1** включва следните компоненти:

- Проектиране, изработка и монтаж на преместваемо съоръжение за Посетителски център.
- Доставка и монтаж на обзавеждане и оборудване за Посетителски туристически център.
- Брандиране и рекламни материали на Посетителски туристически център.
- Подготовка на терен, доставка и монтаж на парапет, заслон, пейки на панорамната площадка.
- Изработка на концепция и елементи за туристическа атракция – игра/викторина за търсене на природни съкровища

- Благоустройствени работи за маркиране, прочистване и оформяне на екопътека с дължина 2 км – теренни работи, маркировка и т.н.
- Изработка на атракции от дърво - заслони, животни, места за почивка.
- Изработка на информационни указатели, табели, карти и др.

Предвидени са също така разходи за екипа по проекта, а от втората година на реализация на проекта е предвидена и охрана за Посетителския център.

Общата стойност на **проект 1** възлиза на 229 192 лв. без ДДС или 273 430 лв. с ДДС.

Създаването на Посетителски център ще осигури допълнителна информираност за културния календар на общината, ще играе ролята на контактна точка за туристите, които посещават региона, ще повишава интереса на туристите към местните туристически атракции. Планира също така в Посетителския туристически център да се предлагат сувенири и местни продукти.

Броят на туристите, които посещават годишно Петропавловския манастир, са над 20 000 души, като много малка част от тях - под 8 % - посещават културните и туристически обекти в град Лясковец, което прави 1 600 души на година. С реализацията на този проект се очаква броят им да се удвои през първата година, а след това да расте с по 20% годишно за референтния период на бизнес плана.

Основните целеви групи, които съставляват туристическия поток в района на туристическата дестинация са:

- Индивидуални туристи от България.
- Индивидуални туристи от чужбина.
- Групи чуждестранни туристи от Черноморието.
- Училищни групи.
- Групи възрастни от България.

С реализацията на проекта ще се открие директно минимум 1 ново работно място в Посетителския туристически център. Освен разходи за възнагражденията на този персонал се предвиждат и разходите за експлоатацията и поддръжката на обектите предмет на **Проект 1**, в.т.ч. разходи за вода, ел.енергия, почистване, офис-материали и охрана.

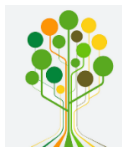
Приходите, които ще се генерират директно от **проект 1**, са свързани с:

- приходи от отдаване под наем на общински терени (около екопътеката) за сергии за хранителни продукти и сувенири – местно производство;
- приходи от продажба на подходящи сувенири в Посетителския център.

В бизнес модела се отчитат преките ефекти, като косвените и индуцирани ефекти не могат да се отчетат

Икономическите ползи са свързани с:

- Откриването на нови работни места, вследствие на увеличения туристопоток, включително за хора в неравностойно и уязвимо положение. Те са резултат както на директната, така и на вторична заетост, предизвикана от допълнителни туристически разходи към директно предизвиканата заетост;

- Увеличаване на броя на туристите в общината;
- Увеличаване на приходите от туризъм в общината;
- Увеличаване на броя и подобряване състоянието на съществуващите туристически атракции;
- Подобрена информираност на туристите относно специфичния туристически продукт на общината;
- По-високо качество на живот на местното население в общината в икономически, социален и психологически аспект;
- Решаване на маркетингови задачи и постигане на стандартите за качество на предлаганите туристически услуги.

Не следва да се пренебрегва и фактът, че повишеният туристически имидж на определен град или регион води до поява на нови инвестиции, които основно са свързани с веригите на доставки, клъстериране на производствата, но могат да породят и други позитивни ефекти за бизнеса в общината.

Не на последно място, разкриването на нови работни места в туристически дейности, които са подходящи и интересни за млади хора, ще създаде условия за намаляване на миграцията на млади хора.

Проект 1 ще допринесе за изпълнението на специфични цели 1, 2, 3, 5, 6 и 7 на разработената Концепция на община Лясковец за проектно финансиране от малката грантова схема на ФМ на ЕИП..

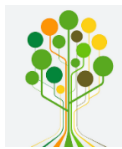
Партньори по проекта са Община Лясковец и МИГ Лясковец – Стражица, като основен бенефициент е Община Лясковец, а МИГ Лясковец - Стражица ще съдейства изработката на концепцията за приключенската игра, горските атракции и картите и ще ги актуализира и поддържа след реализацията на проекта.

Проект 2: Разнообразяване на туристическия продукт чрез интерактивна интерпретация на музей на гурбетчийското градинарство като жив музей

Предвижда се закупуване на оборудване за интерактивни атракции в Музея на гурбетчийското градинарство и оформяне на външна експозиция в двора на музея и възстановка на експонати. Като част от експозицията ще се изработят интерактивни макети, и ще се развие производството на сувенирни продукти и атракции, базирани на културното и природно наследство.

Реализацията на **проект 2** включва следните компоненти:

- Разработване на концепция за превръщане на Музей на гурбетчийското градинарство в жива приказка за историята на градинарския регион Лясковец.
- Благоустрояване на външна експозиция в двора на музея и възстановка на експонати, вкл. ремонт на покрива, доставка и монтаж на витрини, импрегниране на дървени елементи.
- Обновяване на документална зала на Музея на гурбетчийското градинарство, вкл. подновяване на витрини и осветление, възстановяване и

актуализиране на информация в изложбени пана, изработка на допълнителни елементи към макет, превод на информация на английски и румънски.

- Разработване на интерактивни атракции в Музея, вкл. 3D филм, интерактивна карта, оборудване на зала за 3D прожекции,
- Развитие на производства на сувенирни продукти и атракции, базирани на културно и природно наследство
- Демонстрации на място.

Също така са предвидени разходи за възнаграждения на дизайнер и за екипа по проекта.

Общата стойност на **Проект 2** възлиза на 183 960 лв. без ДДС или 218 432 лв. с ДДС.

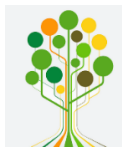
Музеят на гурбетчийското градинарство и лозарството е не малка забележителност в град Лясковец и е единствения по рода си в България и не само. Разположен е в типична лясковска възрожденска къща, потънала в зеленина и цветя като прекрасен тих оазис в центъра на града. Експозицията е приютена в красивия архитектурен паметник от Възрожденската епоха - Хаджиниковата къща, датираща от 1862 година. Музеят разполага с богата сбирка от над 600 оригинални предмета, разположена в две експозиционни зали, в сайванта и в самата възрожденска къща, а също така и с атракционен център за дегустация и конферентна зала с 50 места, в която се организират различни изложби и културни мероприятия. В музея човек може да се потопи в атмосферата на лясковския бит от преди две столетия, а когато си тръгва, при желание от негова страна, може да изпие чаша искрящо вино от региона. За съжаление, все още популярността му е ниска и ограничена на регионална основа.

Понастоящем община Лясковец е собственик на музея, като е в процедура по институционализирането му като регионален музей на държавна издръжка.

С реализацията на концепцията се цели увеличаване на броя на туристите, които посещават музея, както и въвеждане на единен маркетингов подход за развитие на посещаемостта към хора с интерес към градинарството и любители градинари, като се очаква ръст на очаквани посетители минимум с 200% увеличение, а след това да расте с по 20% годишно за времеви период на бизнес плана. Очаква се и увеличаване на продължителността на престоя в следствие на допълнителните елементи на местния туристически продукт - фолклорните програми, кулинарни дегустации, демонстрациите и „обучението” на туристите, продажбата на сувенири и местни стоки и т.н., което от своя страна обуславя увеличението на входния билет с 50% (от съществуващата база 2.4 лв./човек с ДДС).

Основните целеви групи, които съставляват туристическия поток и тук са:

- Индивидуални туристи от България.
- Индивидуални туристи от чужбина.
- Групи чуждестранни туристи от Черноморието.
- Училищни групи.
- Групи възрастни от България.

С реализацията на проекта ще се открият минимум 2 нови работни места в музея. Освен разходи за възнагражденията на този персонал се предвиждат и разходите за експлоатацията и поддръжката на обектите предмет на **Проект 2**, в.т.ч. разходи за вода, ел.енергия, почистване, офис-материали.

Приходите, които ще се генерират директно от **проект 2** са свързани с:

- приходи от входна такса за посетителите;
- приходи от демонстрации и обучение.

Икономическите ползи са свързани с откриването на нови работни места и привличането на туристи в града, по-специално:

- Увеличаване на броя на туристите в общината;
- Откриването на нови работни места, включително за хора в неравностойно и уязвимо положение. Увеличената заетост е както пряка, така и вторична, в резултат на увеличения брой на заетите в други, свързани с обслужването на туристопотока, дейности;
- Увеличаване на броя и подобряване състоянието на съществуващите туристически атракции и услуги;
- По-високо качество на живот на местното население в общината в икономически, социален и психологически аспект;
- Намаляване на миграцията на млади хора вследствие на възможността за разкриване на нови работни места по веригата на туризма в общината;
- Решаване на маркетингови задачи и постигане на стандартите за качество на предлаганите туристически услуги.;
- Повишаване на общото благоустройство на населените места като важен фактор на жизнената среда в общината.

Проект 2 ще допринесе за изпълнението на специфични цели 1, 4, 5, 6 и 7 на разработената Концепция на община Лясковец за проектно финансиране от малката грантова схема на ФМ на ЕИП.

Партньори по проекта са Община Лясковец, „ПАК 1871“ ЕООД и „ИВА Комерс“ ЕООД.

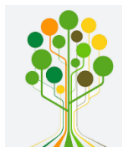
Основен бенефициент по проекта е Община Лясковец, а „ПАК 1871“ ЕООД и „ИВА комерс“ ЕООД ще участват в актуализирането на концепцията за Музея и обогатяването на сувенирните продукти и атракции.

Проект 3: Обособяване на Общински пазар в с. Джулюница за продажба на местни продукти от територията

За изграждане на общински пазар в с. Джулюница е идентифициран терен общинска собственост.

Традиционен за с. Джулюница е Националният кулинарен фестивал „Пъстра трапеза на гости в село Джулюница”, в рамките на който през последните години се провеждат Конкурсът за най-добра домашна лютеница и Карвинг фестивалът „Лясковец -

пъстра столица на зеленчуците и гурбетчийското градинарство”. Също така, селото е известно и с традиционния си пазар.

В рамките на Проект 3 се предвижда:

- Обособяване на паркоместа и санитарен възел за общински пазар;
- Изграждане на метална конструкция – навес и покритие на общински пазар;
- Обособяване на две зони за продажба на хранителни и нехранителни продукти, местно производство
- Доставка и монтаж на маси за продажба на местни продукти.
- Дейности за маркетинг на пазара, като традиционно добре развито място за предлагане на занаятчийски, хранителни и земеделски продукти.

Предвидени са и разходи за екипа по проекта.

Общата стойност на **Проект 3** възлиза на 245 000 лв. без ДДС или 290 240 лв. с ДДС.

Проект 3 ще насърчи ангажирането на местните общности за съвместен маркетинг и продажба на продукти от територията на община Лясковец.

С реализацията на **проект 3** ще се открият минимум 3 нови работни места. Освен разходи за възнагражденията на този персонал се предвиждат и разходите за експлоатацията и поддръжката на обектите предмет на **проект 3**, в.т.ч. разходи за вода, ел.енергия, почистване, офис-материали и охрана.

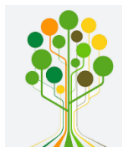
Приходите, които ще се генерират директно от **Проект 3**, са свързани с приходи от отдаване под наем на общински площи и сергии за продажба на хранителни и други стоки, и паркоместа от паркинга към пазара.

Икономическите ползи са свързани с:

- Насърчаване на зеленчукопроизводството, овощарството, лозарството, както и други селскостопански производства в общината, за да защити достойно имиджа на Лясковец като „Зелен и атрактивен градинарски район”;
- Стимулиране на производството на продукти, свързани с преработка на селскостопанската продукция, осигуряване на къси вериги на доставки и клъстериране на продукцията;
- Чрез рекламиране, насочване и привличане на увеличения туристопоток към Пазара, който ще работи целоседмично;
- Мобилизиране на наличния социален капитал за постигане на икономически растеж чрез създаване на нови работни места, което е предпоставка за ограничаване на миграцията и намаляване на бедността;

В заключение, всичко това ще доведе до нова пряка заетост, свързана с подобреното по-ефективно функциониране на пазара и увеличаване на броя на неговите посетители, от друга страна – до увеличаване на вторичната заетост в резултат на растежа на селскостопанското производство и неговата преработка. Едно успешно функциониране на пазара и привличане на нови посетители ще насърчи проявата на нови продукти, включително и на традиционните занаяти в общината.

Проект 3 ще допринесе за изпълнението на специфични цели 1, 5, 6 и 7 на разработената Концепция на община Лясковец за проектно финансиране от малката грантова схема на ФМ на ЕИП..

Бенефициент по проекта е Община Лясковец, а МИГ Лясковец - Стражица и „ИВА Комерс“ ЕООД ще участват в дейности по маркетинг и популяризация на общинския пазар, привличане на местни производители за продажба на местни продукти; разработване на рекламни послания и брендиране на пазара.

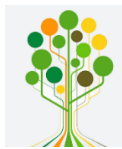
Социалните измерения от реализация на **концепцията** са многостранни, като водеща роля има създаването на нови работни места, както и възможности за генериране на по-високи доходи в резултат от диверсификация на икономически дейности, базирани на природен и културен потенциал. Ключов фактор за устойчивост е развитие и маркетинг на местен бранд, който да обединява туристически продукти и да акцентира на местната идентичност, свързана с градинарство и зеленчукопроизводство. Това допринася и за насърчаване на творческите индустрии като елемент на културната среда на Лясковец, както и разнообразяване на културното наследство и традиционен фолклор насочени към развитие на специфични форми на туризъм – културен, религиозен и кулинарен.

Очакванията от реализацията на концепцията са свързани с решаване на два от неотложните социални проблеми на региона, а именно ограничаване на миграцията на млади и активни хора, както и създаване на възможности за заетост и доходи за най-уязвимите лица на пазара на труда. Важно е също новите работни места да съдействат за прекъсване на кръговете от предаване на бедност в семействата в неравностойно положение, които са най-уязвими от социално изключване.

Очаквани резултати от реализацията на концепцията за „Зелен и атрактивен градинарски регион“ са следните:

- Увеличаване на възможностите за заетост и доходи в резултат на увеличен туристическия човекопоток към гр. Лясковец и неговите околности.
- Намаляване на бедността и ограничаване на негативните тенденции за миграция на населението чрез създаване на нови възможности за заетост.
- Увеличаване на информираността на туристите за местното културно и природно наследство и засилване на интереса за престой в региона.
- Диверсификация на местните икономически дейности като местната туристическа оферта (продукт) трябва да се изпълни с местни уникални продукти, тясно обвързани с територията.

Целевите групи, които ще имат пряка полза от реализация на концепцията са много широки – местния бизнес – търговци, хотелиери и ресторантьори, производители на местни земеделски продукти, местни групи за фолклор, местни занаятчии, местни художници и народни майстори. Концепцията ще има пряк ефект върху намаляване на бедността и повишаване на доходите на семейства в неравностойно положение и трайно безработни лица, както и върху ограничаване на миграционните процеси чрез създаване на нови възможности за доходи.

5.3. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА/ПАЗАРА

Пазарна среда

Община Лясковец е разположена в непосредствена близост на общини Велико Търново и Елена, които са известни със своя културно-исторически и природен потенциал, и които от години са притегателен център за много туристи. В тази връзка, община Лясковец може да ги конкурира само на базата на специфичен за нея туристически продукт.

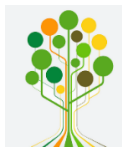
Най-притегателен туристически обект на територията на Лясковец е манастир „Свети свети Петър и Павел“. Въпреки че манастирът е ценен културно – исторически обект и привлича много туристи от България и чужбина, една от причините за концентрация на значителен туристически поток в него е близостта до етнографския комплекс Арбанаси. Обектът се посещава от над 20 хиляди посетителя годишно, като едва 8% от тях посещават и гр. Лясковец. Причина за тази ниска посещаемост е не само близостта на силно рекламираните туристическите обекти в Арбанаси, Елена и Велико Търново, но и недостатъчната информираност на туристите за специфичните културни и природни богатства на Лясковец.

Една от целите на настоящата проектна концепция е да се удвои броят на туристите, посещаващи Петропавловския манастир, към Лясковец, като за целта им се предлагат алтернативни туристически продукти на базата на историческите и културните специфики на Лясковец, а именно:

- Единствения по рода си музей в България на гурбечийското градинарство, който е изключителна атракция за чуждите туристи - унгарци и австрийци особено, които имат реална историческа памет за Българските градинари, които са създали градинарството там. Музеят се радва и на посещения на румънски и други чуждестранни групи.
- Живописната екопътека свързваща музея с Петропавловския манастир и привличане на туристи чрез нови атракции и услуги, свързани с екопътеката.
- Фестивален туризъм, свързан с традиционните вече за региона и небезизвестни национални събития като Национален Петропавловски събор на народното творчество (най-мощното фолклорно събитие в Северна България-провежда се на всеки две години), Национален събор на овцевъдите, Национален Кулинарен събор „Пъстра трапеза”, фестивал „Хайдушка песен” и други като например традиционните Бурови Празници-Лясковец (традиции, народни занаяти и приложни изкуства) и съвременните като GOLOKA FEST за ХипХоп култура. Увеличената реклама на Лясковец като туристическо място ще доведе до увеличаване на посетителите на тези фестивали и насочването им към други забележителности в общината.

Съчетанието на специфичното материално и нематериално културно наследство и атрактивна природна среда създават конкурентно предимство на региона, което може да се материализира чрез изграждане на подходящ бранд и популяризация чрез преживяване, вкл. интерактивно представяне на атракции и приключенски игри.

Увеличеният брой туристи от своя страна ще допринесе за подобряване на социално-икономическото състояние на общината, вкл. чрез откриване на работни места и

развитие на предприемачеството и занаятчийството, вкл. сред уязвимите групи, за посрещане на очакваното нарастващо търсене на уникалните продукти на региона.

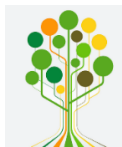
Традиционен за с. Джулюница е Националният кулинарен фестивал „Пъстра трапеза на гости в село Джулюница”, в рамките на който през последните години се провеждат Конкурса за най-добра домашна лютеница и Карвинг фестивала „Лясковец - пъстра столица на зеленчуците и гурбетчийското градинарство”. Също така, селото е известно и с традиционния си пазар. В тази връзка обособяването на модерен Общински пазар в с. Джулюница за продажба на местни продукти ще допринесе за утвърждаване на традициите на региона и откриването на нови работни места, вкл. за предприемачите от групите в неравностойно положение, като синергично надгради другите два проекта от концепцията.

Силни страни <ul style="list-style-type: none"> • Специфични умения, ноу-хау и традиции, свързани с градинарство и зеленчукопроизводство. • Уникален по рода си Музей на гурбетчийското градинарство. • Традиционен пазар в с. Джулюница, придобил популярност на регионално ниво • Традиции в провеждането на утвърдени национални и регионални фестивали. • Наличие на свободна работна ръка.	Слаби страни <ul style="list-style-type: none"> • Неразвити туристически продукти и липса на подходящ туристически бранд. • Негативни демографски тенденции. • Липса на стратегия за използване на природното и културно наследство за създаване на доходи и заетост
Възможности <ul style="list-style-type: none"> • Природни и културни дадености • Близост до дестинации с голям туристически поток – Велико Търново и Арбанаси	Заплахи <ul style="list-style-type: none"> • Конкуренция от страна на съседни общини като Елена

Основните външни заплахи и рискове са свързани с близостта на добре развитите и разпознаваеми туристически услуги в Арбанаси, Елена и Велико Търново, които лесно могат да „откраднат” туристи от Лясковец посредством предлагането на по-атрактивни продукти на приемлива цена. Въпреки, че това е възможно да се случи, то е малко вероятно, т.к. Лясковец залага на диференцираните услуги и продукти, таргетиращи специфични групи туристи, които търсят уникалното и не са силно чувствителни към цената на предлаганата услуга.

Правна среда

Проектът ще се изпълни в съответствие с приложимата нормативна уредба и изискванията на финансиращата институция.

5.4. МАРКЕТИНГОВ ПЛАН

Основните преки приходи за основния бенефициент са в резултат от отдаване под наем на тротоарно право/сергии (предимно за пазара (Дейност 3) и фестивалите), както и от приходите от входни такси и демонстрации в Музея.

Цените и таксите за ползване на пазари и др. общински терени с цел търговия на селскостопанска и промишлена продукция са регламентирани в Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цените на услугите в Община Лясковец, съгласно чл. 9 от ЗМДТ, приета от Общински съвет с Решение No. 569 от 25.07.2019 г, последно изм. и доп. с Решение No. 251 от 29.04.2021 г., като размерът на местните такси и цени се определя при спазване на следните принципи:

- възстановяване на пълните разходи по предоставяне на услугата;
- създаване на условия за разширяване на предлаганите услуги и тяхното качество;
- постигане на по-голяма справедливост при определяне и заплащане на местните такси и данъци.

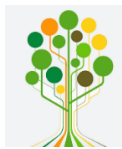
Към момента единичните цени по Наредбата са както следва:

за продажба на промишлени стоки за 1 кв. м	3 лв./ден
за продажба на мартеници и произведения на изкуството за 1 кв. м	3 лв./ден
за ползване на общински терени по време на панаири, празници, събори за продажба на промишлени стоки се събира такса за 1 кв. м	3.5 лв./ден
за ползване на места, върху които са организирани панорами, стрелбища, моторни лодки и други се събира такса за 1 кв. м	1 лв./ден
за продажба на цветя, плодове, зеленчуци и друга селскостопанска продукция - маса 1 кв. м	2 лв./ден

Тези цени са приложими за всички обекти на територията на Община Лясковец и са достатъчни да подсигурят устойчивост на предоставяне на услугите, като се има предвид, че разходи за ремонт и поддръжка през първите пет години от експлоатацията на туристическия център и пазара не се очакват да се извършват, т.к. обектите са изцяло нови, а ремонта и поддръжката на Музея така или иначе са за сметка на общината.

Пазарната цена към момента е съобразена с пазарните нужди, а липсата на индексация на цените във времеви хоризонт на проекта гарантира по-стабилно търсене в по-дългосрочен хоризонт. От друга страна ниските цени имат положителен ефект върху разходите на домакинствата, а след реализацията на проекта се предвижда обогатяване на предлаганите услуги и тяхното качество, което в комбинация с липсата на индексация на цените се очаква да увеличи и търсенето.

Аналогично са определени и единичните цени за Музея по Проект 2.

5.5. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА И ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Основен бенефициент по проекта е Община Лясковец. Община Лясковец е орган на местната власт, ангажиран с насърчаване на туризма.

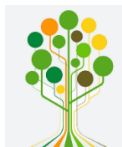
Управлението и контрола на новосъздадените дейности ще се поемат от Общинско предприятие „Общински пазари и туризъм“ Лясковец, което предстои да се създаде като специализирано звено на Община Лясковец, създадено с Решение на Общински съвет - Лясковец, на основание чл. 52 и чл. 53 от Закона за общинската собственост.

Предприятието осъществява дейността си въз основа на Правилник и в съответствие със заложените в годишния бюджет на Община Лясковец бюджетни средства за неговата издръжка. Предприятието е създадено с цел:

- Организация, управление и контрол на дейността на общински пазар с. Джулюница и временни пазари на територията на община Лясковец;
- Организация, управление и контрол на Посетителски център на територията на община Лясковец;
- Управление на зони за отдих, собственост на Община Лясковец и организиране на мероприятия в тях.
- Стопанисване на защитена местност Лесопарка, екопътека Лясковец и природни атракции на територията на община Лясковец;
- Създаване на подробна регламентация на отношенията между предприятието и ползвателите на предоставяните от него услуги;
- Подобряване на приходите от туристическа дейност, както и контрола върху събираемостта им.

Проектът ще се изпълни от община Лясковец в партньорство със СНЦ „Местна инициативна група Лясковец – Стражица“, „ПАК 1871“ ЕООД и „Ива комерс“ ЕООД, които след реализацията на проекта ще поемат следните дейности:

- СНЦ „Местна инициативна група Лясковец – Стражица“ – ще мобилизира ресурси за местно социално и икономическо развитие на региона; чрез Стратегия за водено от общностите местно развитие ще осигурява финансиране за развитие на туристически атракции и насърчаване на нови услуги и занаяти; ще отговаря за поддържането на местния туристически бранд, маркетингови дейности за популяризация на територията и обособяване на интерактивна интерпретация на музея;
- „ПАК 1871“ ЕООД – Собственик на най-атрактивната къща за гости в региона – „Епохи от 1871“; в момента реализира проект за модернизация и развитие на допълнителни атракции, свързани с местни природни и културни ресурси. В проекта ще участва при разработване на нови продукти и обособяването на интерактивна работилница, както и маркетинг на платформа за местни продукти;
- „Ива комерс“ ЕООД – собственик на най-големия хотелски комплекс в Лясковец – комплекс „Лесопарка“. В проекта ще участва в ангажиране на местните общности за оползотворяване на потенциала на територията и в създаване на работни места в сферата на туризма и занаятите.

Ще бъдат разкрити минимум 6 нови работни места: 1 за обслужване на посетителския център, 2 за Музея на гурбетчийското градинарство, 2 за управление на пазара в с. Джулюница и един инспектор за пазара. Освен увеличаване на пряката заетост се очаква значително да си повиши индуцираната заетост.

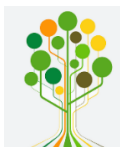
5.6. ФИНАНСОВ ПЛАН

Тази част съдържа анализ на разходите и приходите/ползите, себестойност на продуктите/услугите, финансови потоци, прогнозна печалба, стратегия за финансова устойчивост. Анализът на ползите е качествен. Планът обхваща срока, определен за изпълнение на мерките, заложи в одобрената концепция, и 5 години последваща експлоатация, а именно от 2022 до 2027 г. Планът включва цялостна оценка на необходимите ресурси за реализация на концепцията и представя възможните източници за финансиране.

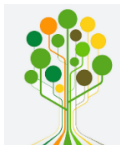
Финансовият план е представен в excel файл като приложение към бизнес плана. В текстовия файл са включени най-важните таблици и резултати от приложението в Excel, с обяснителни текстове и допълнителна информация като: допускания при изчисленията, в т.ч. при определяне на приходите и разходите, интерпретация на резултатите, изводи и друга информация, съобразно спецификата на бизнес плана.

В таблиците по-долу е представена разбивка на инвестиционните разходи (без ДДС) по проекти, дейности и години:

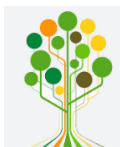

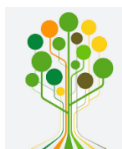
Дейност 1	Разходи					Разходи за Дейност 1	
	Създаване на Посетителски център за популяризация на културно и природно наследство на община Лясковец, еко-пътека и панорамна площадка						Година 1
Кратко описание	Вид разход	Единица	Брой единици	Единична цена	Общо	Общо за Година 1	Общо за Година 2
1. Създаване на материална база на Посетителски център					0.00	0.00	
1.1. Изработване на технически проект	Услуги	договор	1	3,960.00	3,960.00	3,960.00	0.00
1.2. Изграждане и монтаж на Посетителски център като преместваемо съоръжение	Строително-монтажни работи	КСС	1	150,000.00	150,000.00	75,000.00	75,000.00
1.3. Осигуряване на оборудване за посетителски център	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спесификация	1	20,000.00	20,000.00	0.00	20,000.00
1.4. Брандиране и рекламни материали за Посетителски център	Услуги	договор	1	3,600.00	3,600.00	1,800.00	1,800.00
1.5. Абонамент охрана на Посетителски център - СОТ	Услуги	месец	12	36.00	432.00	0.00	432.00
2. Обособяване на панорамна площадка като туристическа атракция				0.00	0.00	0.00	0.00
2.1. Подготовка на терен - подход до площадка	Строително-монтажни работи	КСС	1	2,400.00	2,400.00	2,400.00	0.00
2.2. Доставка и монтаж на парапет	Строително-монтажни работи	КСС	1	3,000.00	3,000.00	0.00	3,000.00
2.3. Изработка на заслон и пейки	Строително-монтажни работи	КСС	1	9,600.00	9,600.00	4,800.00	4,800.00
3. Оформяне и благоустройство на еко пътека с туристически				0.00	0.00	0.00	0.00
3.1 Изработка на концепция за приключенска игра и дизайн горски атракции	Услуги	Договор	1	3,600.00	3,600.00	1,800.00	1,800.00
3.2 Изработка на атракции от дърво - заслони, животни, места за почивка	Услуги	Договор	1	12,000.00	12,000.00	6,000.00	6,000.00
3.3. Благоустройство и прочистване на терен - маршрут на еко-пътека	Строително-монтажни работи	КСС	1	6,000.00	6,000.00	3,000.00	3,000.00
3.4 Изработка на информационни и указателни табели, маркиране на пътека	Услуги	Спецификация	1	3,000.00	3,000.00	1,500.00	1,500.00
3.5. Изработка на карти	Услуги	Брой	1000	3.60	3,600.00	1,800.00	1,800.00
3.6 Екип по дейност 1	Възнаграждения на екипа на проекта	Месеци	10	800.00	8,000.00	4,000.00	4,000.00
Общо разходи за Дейност 1					229,192.00	106,060.00	123,132.00

Дейност 2: Разнообразяване на туристическия продукт чрез интерактивна интерпретация на музей на гурбетчийското градинарство като жив музей	Разходи					Разходи за Дейност 2	
	Кратко описание	Вид разход	Единица	Брой единици	Единична цена	Общо	Година 1
1. Разработване на концепция за превръщане на Музей на гурбетчийското градинарство в жива приказка за историята на градинарския регион Лясковец	Услуги	договор	1	3,400.00	3,400.00	3,400.00	0.00
2. Благоустройство на външна експозиция в двора на музея и							0.00
2.1. Ремонт на покрив	Строително-монтажни работи	КСС	1	26,400.00	26,400.00	26,400.00	0.00
2.2. Доставка и монтаж на витрини	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спесификация	1	21,600.00	21,600.00	10,800.00	10,800.00
2.3 Импрегниране на дървени елементи.	Услуги	договор	1	9,360.00	9,360.00	0.00	9,360.00
3. Обновяване на документална зала на Музей на гурбетчийското							
3.1. Подновяване на витрини и осветление	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спесификация	1	18,000.00	18,000.00	9,000.00	9,000.00
3.2. Възстановяване и актуализиране на информация в изложбени пана,	Услуги	Договор	1	16,800.00	16,800.00	8,400.00	8,400.00
3.3. Изработка на допълнителни елементи към макет	Услуги	Договор	1	14,400.00	14,400.00	7,200.00	7,200.00
3.4. Превод на информация на английски и румънски език	Услуги	Договор	1	3,600.00	3,600.00	1,800.00	1,800.00
4. Разработване на интерактивни атракции в Музей на							
4.1 Изработка на 3D филм	Услуги	Договор	1	21,600.00	21,600.00	0.00	21,600.00
4.2 Интерактивна карта	Услуги	Договор	1	9,600.00	9,600.00	0.00	9,600.00
4.3. оборудване на зала за 3 D прожекции	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спесификация	1	24,000.00	24,000.00	0.00	24,000.00
4.4 Развитие на сувенирни продукти и атракции, базирани на културно и природно наследство	Услуги	Договор	1	3,600.00	3,600.00	0.00	3,600.00
4.5 Екип по дейност 2	Възнаграждения на екипа на проекта	Месеци	10	800.00	8,000.00	4,000.00	4,000.00
4.6 Дизайнер	Възнаграждения за друг персонал	Месеци	6	600.00	3,600.00	1,800.00	1,800.00
Общо разходи за Дейност 2					183,960.00	72,800.00	111,160.00

Дейност 3	Разходи					Разходи за Дейност 3	
	Обособяване на Общински пазар в с. Джулюница за продажба на местни продукти от територията					Година 1	Година 2
Кратко описание	Вид разход	Единица	Брой единици	Единична цена	Общо	Общо за Година 1	Общо за Година 2
1. Обособяване на прилежаща инфраструктура на общински пазар					0.00		
1.1. Изработване на технически проект	Услуги	договор	1	7,200.00	7,200.00	7,200.00	0.00
1.2. Изграждане на пътна връзка, подход, паркоместа и ограда, Ел и ВиК	Строително-монтажни работи	КСС	1	66,000.00	66,000.00	44,000.00	22,000.00
1.3. Осигуряване на офисен контейнер за входа на пазара	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спесификация	1	16,800.00	16,800.00	0.00	16,800.00
1.4. Осигуряване на санитарен контейнер	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спесификация	1	30,000.00	30,000.00	0.00	30,000.00
2. Обособяване на търговски площи за продажба на местни продукти				0.00	0.00	0.00	0.00
2.1. Зона за продажба на хранителни продукти - метален навес и покритие	Строително-монтажни работи	КСС	1	34,800.00	34,800.00	17,400.00	17,400.00
2.2. Доставка на метални маси за продажба на продукти	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спецификация	15	960.00	14,400.00	0.00	14,400.00
2.3. Оформяне на алеи и зона за продажба на нехранителни стоки и за бързо хранене	Строително-монтажни работи	КСС	1	43,200.00	43,200.00	21,600.00	21,600.00
2.4. Монтаж на соларни лампи и декоративни чешми	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	КСС	1	4,800.00	4,800.00	0.00	4,800.00
3. Дейности за маркетинг и администриране на пазара				0.00	0.00	0.00	0.00
3.1 Изработка на табели и надписи, брендиране	Услуги	Договор	1	6,000.00	6,000.00	3,000.00	3,000.00
3.2 Разработване на правила за работа, осигуряване на мерки за безопасност	Услуги	Договор	1	3,000.00	3,000.00	1,500.00	1,500.00
3.3. Възнаграждения на инспектори	Възнаграждения за друг персонал	Месец	12	900.00	10,800.00	0.00	10,800.00
3.4. Екип по дейност 3	Възнаграждения на екипа на проекта	Месец	10	800.00	8,000.00	4,000.00	4,000.00
Общо разходи за Дейност 3					245,000.00	98,700.00	146,300.00

Разходите с ДДС по дейности са представени в таблицата по-долу:

	РАЗХОДИ ЗА ПРОЕКТА		
	Общо без ДДС	ДДС	Общо с ДДС
Дейност 1	229,192	44,238	273,430
Дейност 2	183,960	34,472	218,432
Дейност 3	245,000	45,240	290,240
ОБЩО	658,152.00	123,950.40	782,102.40

Разбивката на инвестициите по видове активи е представена в таблицата по-долу:

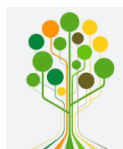
РЕКАПИТУЛАЦИЯ ПО РАЗХОДИ			
Вид разход	Общо без ДДС	ДДС	Общо с ДДС
Възнаграждения на екипа на проекта	24,000		24,000
Възнаграждения за друг персонал	14,400		14,400
Строително-монтажни работи	341,400	68,280	409,680
Оборудване и обзавеждане (ДМА)	149,600	29,920	179,520
Дълготрайни нематериални активи	0	0	0
Услуги	128,752	25,750	154,502
Материали и консумативи	0	0	0
Други	0	0	0
ОБЩО	658,152.00	123,950.40	782,102.40

В резултат от реализацията на проекта се очаква да се генерират следните годишни приходи и разходи:

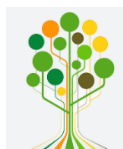
ГОДИШНИ ПРИХОДИ	N+1	N+2	N+3	N+4	N+5
Оперативни приходи от проекта без ДДС	35,370	76,825	78,907	81,325	84,139
От отдаване тротоарно право по Дейност 1	833	2,000	2,000	2,000	2,000
От входни такси от посещение музей по Дейност 2	4,667	5,600	6,720	8,064	9,677
От отдаване под наем метални маси по Дейност 3	3,797	9,113	9,113	9,113	9,113
От отдаване тротоарно право по Дейност 3	21,094	50,625	50,625	50,625	50,625
От демонстрации и обучения по Дейност 2	1,333	1,467	1,627	1,819	2,049
От фестивали	3,646	8,021	8,823	9,705	10,676
ГОДИШНИ РАЗХОДИ	N+1	N+2	N+3	N+4	N+5
Оперативни разходи по проекта с ДДС	35,400	86,400	86,400	86,400	86,400
Оперативни разходи по проекта без ДДС	35,100	83,200	83,200	83,200	83,200
Разходи за персонал	33,600	67,200	67,200	67,200	67,200
Годишни комунални и административни разходи	1,500	15,000	15,000	15,000	15,000
Други разходи: охрана обекти	0	1,000	1,000	1,000	1,000

Прогнозните приходи и разходи за референтния период са представени на следващата графика:

Основни допускания за бизнес плана:

Референтен период	6 години
Период на инвестициите	18 месеца
Период на експлоатация	4 години и половина
Приходи от отдаване тротоарно право по Дейност 1	10 м2 на входа/изхода на екопътеката и туристическия център ще бъдат отдадени под наем за 8 месеца в годината при единична цена съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цените на услугите в Община Лясковец (2% от всички приходи по проекта в година N+5).
Приходи от входни такси от посещение музей по Дейност 2	1 600 нови посещения на година, с 20% годишен ръст, при единична усреднена цена от 3.5 лв на посетител - съгласно действащите цени на музея – (12% от всички приходи по проекта в година N+5).
Приходи от отдаване под наем на метални маси по Дейност 3	15 маси по 1.2 м2 всяка ще бъдат отдадени под наем за 9 месеца в годината при 75% натоварване и единична цена съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цените на услугите в Община Лясковец (11% от всички приходи по проекта в година N+5).
Приходи от отдаване тротоарно право по Дейност 3	300 м2 от пазара в с. Джулюница ще бъдат отдадени под наем за 9 месеца в годината с натоварване 50% при единична цена съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цените на услугите в Община Лясковец (60% от всички приходи по проекта в година N+5).
Приходи от демонстрации и обучения	10% от посетителите (новите в следствие на проекта + съществуващите), като единичната цена е заложена 5 лв на демонстрация/обучение - съгласно пазарните цени на подобни услуги в България (2% от всички приходи по проекта в година N+5).
Приходи от фестивали	250 м2 за 10 дена в годината с 10% годишен ръст при единична цена съгласно Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цените на услугите в Община Лясковец (13% от всички приходи по проекта в година N+5).
Разходи за възнаграждения	6 служителя (1 в посетителския център, 2 в

	музея и 3 в пазара) по 933 лв. месечно възнаграждение на служител (81% от всички разходи по проекта в година N+5).
Годишни комунални и административни разходи	Разходи за вода, ел. енергия, Интернет, телефон и отпечатване на туристически карти (18% от всички разходи по проекта в година N+5).
Други разходи: охрана обекти	Разходи за охрана на посетителския център и пазара – външни охранителни услуги по пазарни цени (1% от всички разходи по проекта в година N+5).
Цени	Всички цени са в реално изражение (без инфлация)
Дисконтова норма	4%

Въпреки консервативните прогнози, проектът демонстрира достатъчна финансова устойчивост - годишните оперативни приходи покриват експлоатационните разходи и генерират остатъчен финансов ресурс, който се акумулира и ще се използва за покриване на разходите по обновяването на оборудването и обзавеждането след изтичане на неговия икономически живот.

Финансовият модел е разработен без принос на Донорска програма за финансиране на. Финансовата нетна настояща стойност на инвестицията ФННС/И и Финансовата вътрешна норма на възвращаемост на инвестицията ФВНВ/И са изчислени на база двата вида дисконтирани парични потоци – входящи и изходящи.

	Основни елементи и параметри	(на инвестицията)
1	ФНВ/ИР преди финансиране от донорската програма	-12.26%
2	Нетна настояща стойност (лева)	-379,134.72

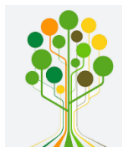
Резултатите от финансовия анализ показват, че проектът не може да генерира достатъчно приходи, за да изплати извършените инвестиционни разходи, без финансиране от Донорска програма.

Стратегия за финансова устойчивост (т.е. трайността на проекта след крайния срок за изпълнение и генериране на положителни нетни парични потоци на годишна база в дългосрочен план)

В таблицата по-долу са представени финансовите парични потоци по проекта.

ПАРИЧЕН ПОТОК - финансова устойчивост	Изпълнение и експлоатация (лева)					
	Изпълнение	Изпълнение	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация
	N	N+1	N+2	N+3	N+4	N+5
Общо финансови източници	330,312.00	451,790.40				
Общо оперативни приходи	0.00	42,443.75	92,190.00	94,688.50	97,590.45	100,966.92
Остатъчна стойност	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ОБЩО ВХОДЯЩ ПАРИЧЕН ПОТОК	330,312.00	494,234.15	92,190.00	94,688.50	97,590.45	100,966.92
Общо инвестиционни разходи	-330,312.00	-451,790.40	0.00	0.00	0.00	0.00
Общо оперативни разходи	0.00	-35,400.00	-86,400.00	-86,400.00	-86,400.00	-86,400.00
ОБЩ ИЗХОДЯЩ ПАРИЧЕН ПОТОК	-330,312.00	-487,190.40	-86,400.00	-86,400.00	-86,400.00	-86,400.00
Печалба	0.00	-35,628.94	-36,882.69	-34,384.19	-31,482.24	-28,105.77
НЕТЕН ПАРИЧЕН ПОТОК	0.00	7,043.75	5,790.00	8,288.50	11,190.45	14,566.92
АКУМУЛИРАН НЕТЕН ПАРИЧЕН ПОТОК	0.00	7,043.75	12,833.75	21,122.25	32,312.70	46,879.62

Изчисленията на прогнозните приходи и разходи (в консервативен сценарий), генерирани при експлоатацията на дават основания за извода, че проектът генерира достатъчно положителни нетни парични потоци и изпълнява показателите за финансова устойчивост, т.е. **инвестицията би могла да се самоиздържа**.

Оперативните разходите по дейностите по концепцията се очаква да се покриват от приходите по проекта, вкл. доходите от наем и продажби на допълнителните услуги в следствие реализацията на проектите в концепцията.

Също така се очаква се в резултат от реализация на концепцията да се удвоят броя на ношувките, което да генерира допълнителни работни места и ресурси чрез туристически данък за подкрепа и развитие на местен бранд и платформа за продажба на продукти.

Цялостна оценка на необходимите ресурси за реализация на концепцията и възможни източници за финансиране

Финансовите средства, необходими за реализация на инвестицията са в размер на 782 102, 40 лв. с ДДС. Основните дейности (Дейности 1, 2 и 3) са разгледани като отделни проекти.

5.7. ГЕНЕРИРАНА ЗАЕТОСТ

Пряка заетост в резултат от реализиране на проекта

С реализацията на проекта ще се създадат минимум 6 нови работни места:

- 1 ново работно място за обслужване на Посетителския туристически център.
- 2 нови работни места в Музея на гурбетчийското градинарство.
- 3 нови работни места на пазара в с. Джулюница, в т.ч. инспектор.

Косвена заетост в резултат от реализиране на проекта

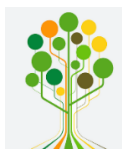
Очаква се създаването на нови работни места в сектори ресторантьорство, хотелиерство и търговия на дребно за обслужване на новопривлечените туристи в резултат от реализацията на проекта, нова търговска дейност на пазара в с. Джулюница, активизиране и увеличаване броя на земеделските производители в общината.

5.8. ОЦЕНКА НА РИСКА И ПЛАНИРАНЕ НА СЛУЧАЙНИ СЪБИТИЯ

В настоящата част са представени основните идентифицирани рискове и случайни събития, които биха могли да имат негативно въздействие върху реализацията на бизнес плана. Направена е оценка на тяхното въздействие и вероятността за настъпването им. Предложени са възможни мерки/действия за тяхното ограничаване, както и цялостен план за управление на риска.

5.8.1. Рискове, свързани с изпълнението на бизнес плана

Във връзка с реализацията на бизнес плана, е възможно настъпването на следните основни рискове или случайни събития, които биха могли да окажат негативно въздействие върху неговото изпълнение:

- Риск 1: По-високи инвестиционни разходи от предвидените
- Риск 2: По-високи оперативни разходи от предвидените
- Риск 3: По-ниски приходи от предвидените
- Риск 4: Финансов риск
- Риск 5: Забава на изпълнението

Планът е представен в долната таблица и съдържа:

- Наименование на рисковете
- Описание на рисковете и тяхното влияние
- Степен на влияние върху изпълнението – значително влияние, умерено влияние, ниско влияние
- Вероятност от настъпване – висока, средна, ниска
- Мерки за управление на рисковете и неутрализиране на негативните ефекти.

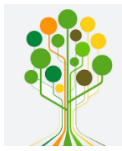
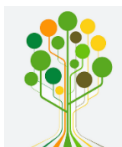
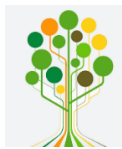

Таблица 12. План за управление на риска

Риск	Описание	Влияние	Вероятност от настъпване	Мерки за управление на рисковете и неутрализиране на негативните ефекти
1). По-високи инвестиционни разходи от предвидените	Наблюдавана висока инфлация на планираните разходи Неправилно планиране на разходите при подготовката на проекта Откриване на необходимост от допълнителни СМР заради нововъзникнали работи По-високите инвестиционни разходи могат да повлияят негативно на всички финансови показатели от изпълнението на проекта.	Значително	Средна	Извършване на допълнителна преценка за целесъобразността на извършването на допълнителните дейности и осигуряване на собствен бюджет на общината за тяхното реализиране или ако не са непосредствено необходими за реализацията на целите на проекта, отлагането им във времето, когато ще има наличен финансов ресурс за тяхното осъществяване Прецизиране на бюджета и участието на партньорите след публикуване на условията за кандидатстване.
2). По-високи оперативни разходи от предвидените	Наблюдавана висока инфлация на планираните разходи Неправилно планиране на разходите при подготовката на проекта По-високите оперативни разходи могат да повлияят негативно на всички финансови показатели от изпълнението на проекта.	Значително	Средна	По-високите оперативни разходи могат да се компенсират с увеличение на единичната цена (която в момента е запазена ниска - на ниво 2020 г.) или покриване на разходите от общината.
3). По-ниски приходи от предвидените	Приходите зависят до голяма степен от броя привлечени туристи в община Лясковец. Побавното нарастване на броя на туристите може да доведе до неизпълнение на заложените приходи в бизнес плана, което от	Значително	Средна	Засилване на маркетинговите дейности, вкл. по отношение на установените вече и разпознаваеми на национално ниво фестивали в района. Засилено промотиране на местното производство.

Риск	Описание	Влияние	Вероятност от настъпване	Мерки за управление на рисковете и неутрализиране на негативните ефекти
	своя страна ще промени негативно всички финансови показатели от изпълнението на проекта.			
4). <i>Финансов риск</i>	Финансовият риск е свързан с недостатъчната финансова устойчивост, която може да се дължи на проявлението на един от рисковете по-горе или на комбинация от тях.	Значително	Средна	Проектът демонстрира достатъчна финансова устойчивост, която се дължи основно на приходите. Даже в много песимистичен вариант (при комбинация от по-ниски приходи и значително по-високи разходи през някоя от годините), Община Лясковец ще осигури средства за покриване на финансовия недостиг от собствения си бюджет и/или в комбинация с увеличаване на единичната цена. Въпреки това, след публикуване на условията за кандидатстване, следва да се прецизират индикативно заложените в бизнес плана стойности на безвъзмездна финансова помощ, за да се планират навреме необходимите финансови средства за собствено участие, които да залегнат в проекта на общинския бюджет.
5). <i>Забава на изпълнението</i>	Забавата на изпълнението може да се дължи на много фактори като забава в избора на изпълнител в следствие на обжалвания на обществените поръчки, забава в следствие на недостатъчна проектна готовност, забава в следствие на лошо качество на изпълнението или на временен недостиг на финансови ресурси.	Значително	Средна	Планиране на малък буфер от време при планиране на времетраенето на изпълнение на отделните дейности. Провеждане на регулярни срещи между екипа на проекта и изпълнителите. Създаване на адекватна система за управление и вътрешен контрол. Постоянен мониторинг на изпълнението от страна на екипа за управление на проекта. Използване на правна и друга външна експертиза при нужда. Прецизиране на бюджета и участието на партньорите след публикуване на условията за кандидатстване.

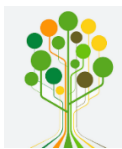

6. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

- Национално сдружение на общините в България
- Община Лясковец
- Национален статистически институт, www.nsi.bg
- План за интегрирано развитие на Община Лясковец 2021 – 2027 г.
- Интернет страница на Община Лясковец, www.lyaskovets.bg
- Интернет страница на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, www.eeagrants.bg
- Анкетни карти на респонденти от община Лясковец
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен централен регион 2021-2027 г. (проект)
- Агенция за устойчиво енергийно развитие
- План за управление на риска от наводнения в Дунавски район за басейново управление 2016-2021 г.

7. ПРИЛОЖЕНИЯ

- Приложение №1. Бизнес план - excel
- Приложение №2. Анкетна карта за изследване мнението на жителите и заинтересованите страни от община Лясковец в процеса на подготовка на Стратегия за ефективно местно развитие 2021-2027 г. и резултати от проучването
- Приложение №3. Статистическа информация, с платен достъп от НСИ
- Приложение №4. Дневен ред на въстъпителната среща с Община Лясковец
- Приложение №5. Паметна записка от проведена въстъпителната среща с Община Лясковец

СТРАТЕГИЯ

ЗА

ЕФЕКТИВНО МЕСТНО РАЗВИТИЕ ЧРЕЗ АКТИВИЗИРАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ РЕСУРСИ В ПАРТНЬОРСТВО С МЕСТНАТА ОБЩНОСТ, ГРАЖДАНСКИ СТРУКТУРИ И БИЗНЕС (2021 – 2027 г.)

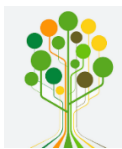
НА

ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ

ПРИЛОЖЕНИЯ

2021 г.

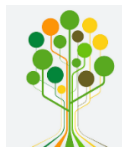

СЪДЪРЖАНИЕ

Приложение №1. БИЗНЕС ПЛАН - EXCEL	3
Приложение №2. АНКЕТНА КАРТА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ МНЕНИЕТО НА ЖИТЕЛИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ОТ ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ.....	16
Приложение №3. СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ, С ПЛАТЕН ДОСТЪП ОТ НСИ.....	20
Приложение №4. ДНЕВЕН РЕД НА ВСТЪПИТЕЛНАТА СРЕЩА С ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ	26
Приложение №5. ПАМЕТНА ЗАПИСКА ОТ ПРОВЕДЕНА ВСТЪПИТЕЛНАТА СРЕЩА С ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ	27

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържащата се в него информация. 2

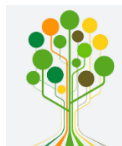

ПРИЛОЖЕНИЕ №1. БИЗНЕС ПЛАН - EXCEL

<p>Община: Лясковец Наименование на проекта: „Зелен и атрактивен градинарски регион”</p>

РАЗХОДИ ЗА ПРОЕКТА В ЛЕВА (без ДДС)					
Дейност 1	Разходи				
Създаване на Посетителски център за популяризация на културно и природно наследство на община Лясковец, еко-пътека и панорамна площадка					
Кратко описание	Вид разход	Единица	Брой единици	Единична цена	Общо
1. Създаване на материална база на Посетителски център					0.00
1.1. Изработване на технически проект	Услуги	договор	1	3 960.00	3 960.00
1.2. Изжградане и монтаж на Посетителски център като преместваемо съоръжение	Строително-монтажни работи	КСС	1	150 000.00	150 000.00
1.3. Осигуряване на оборудване за посетителски център	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спецификация	1	20 000.00	20 000.00
1.4. Брандиране и рекламни материали за Посетителски център	Услуги	договор	1	3 600.00	3 600.00
1.5. Абонамент охрана на Посетителски център - СОТ	Услуги	месец	12	36.00	432.00
2. Обособяване на панорамна площадка като туристическа атракция				0.00	0.00
2.1. Подготовка на терен - подход до площадка	Строително-монтажни работи	КСС	1	2 400.00	2 400.00
2.2. Доставка и монтаж на парапет	Строително-монтажни работи	КСС	1	3 000.00	3 000.00
2.3. Изработка на заслон и пейки	Строително-монтажни работи	КСС	1	9 600.00	9 600.00
3. Оформяне и благоустройство на еко пътека с туристически				0.00	0.00
3.1. Изработка на концепция за приключенска игра и дизайн горски атракции	Услуги	Договор	1	3 600.00	3 600.00
3.2. Изработка на атракции от дърво - заслони, животни, места за почивка	Услуги	Договор	1	12 000.00	12 000.00
3.3. Благоустройство и прочистване на терен - маршрут на еко-пътека	Строително-монтажни работи	КСС	1	6 000.00	6 000.00
3.4. Изработка на информационни и указателни табели, маркиране на пътека	Услуги	Спецификация	1	3 000.00	3 000.00
3.5. Изработка на карти	Услуги	Брой	1000	3.60	3 600.00
3.6. Екип по дейност 1	Възнаграждения на екипа на проекта	Месеци	10	800.00	8 000.00
Общо разходи за Дейност 1					229 192.00

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОСРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

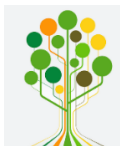
Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

Дейност 2:	Разходи				
Разнообразяване на туристическия продукт чрез интерактивна интерпретация на музей на гурбетчийското градинарство като жив музей					
Кратко описание	Вид разход	Единица	Брой единици	Единична цена	Общо
1. Разработване на концепция за превръщане на Музей на гурбетчийското градинарство в жива приказка за историята на градинарския регион Лясковец	Услуги	договор	1	3 400.00	3 400.00
2. Благоустрояване на външна експозиция в двора на музея и					
2.1. Ремонт на покрив	Строително-монтажни работи	КСС	1	26 400.00	26 400.00
2.2. Доставка и монтаж на витрини	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спесификация	1	21 600.00	21 600.00
2.3 Импрегниране на дървени елементи.	Услуги	договор	1	9 360.00	9 360.00
3. Обновяване на документална зала на Музей на гурбетчийското					
3.1. Подновяване на витрини и осветление	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спецификация	1	18 000.00	18 000.00
3.2. Възстановяване и актуализиране на информация в изложбени пана,	Услуги	Договор	1	16 800.00	16 800.00
3.3. Изработка на допълнителни елементи към макет	Услуги	Договор	1	14 400.00	14 400.00
3.4. Превод на информация на английски и румънски език	Услуги	Договор	1	3 600.00	3 600.00
4. Разработване на интерактивни атракции в Музей на					
4.1 Изработка на 3D филм	Услуги	Договор	1	21 600.00	21 600.00
4.2 Интерактивна карта	Услуги	Договор	1	9 600.00	9 600.00
4.3. оборудване на зала за 3 D прожекции	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спецификация	1	24 000.00	24 000.00
4.4 Развитие на сувенирни продукти и атракции, базирани на културно и природно наследство	Услуги	Договор	1	3 600.00	3 600.00
4.5 Екип по дейност 2	Възнаграждения на екипа на проекта	Месеци	10	800.00	8 000.00
4.6 Дизайнер	Възнаграждения за друг персонал	Месеци	6	600.00	3 600.00
Общо разходи за Дейност 2					183 960.00

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОСРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

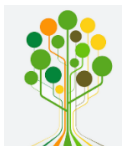
Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

Дейност 3	Разходи				
Обособяване на Общински пазар в с. Джулюница за продажба на местни продукти от територията					
Кратко описание	Вид разход	Единица	Брой единици	Единична цена	Общо
1. Обособяване на прилежаща инфраструктура на общински пазар					0.00
1.1. Изработване на технически проект	Услуги	договор	1	7 200.00	7 200.00
1.2. Изграждане на пътна връзка, подход, паркоместа и ограда, Ел и ВиК	Строително-монтажни работи	КСС	1	66 000.00	66 000.00
1.3. Осигуряване на офисен контейнер за входа на пазара	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спесификация	1	16 800.00	16 800.00
1.4. Осигуряване на санитарен контейнер	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спесификация	1	30 000.00	30 000.00
2. Обособяване на търговски площи за продажба на местни				0.00	0.00
2.1. Зона за продажба на хранителни продукти - метален навес и покритие	Строително-монтажни работи	КСС	1	34 800.00	34 800.00
2.2. Доставка на метални маси за продажба на продукти	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	Спецификация	15	960.00	14 400.00
2.3. Оформяне на алеи и зона за продажба на нехранителни стоки и за бързо хранене	Строително-монтажни работи	КСС	1	43 200.00	43 200.00
2.4. Монтаж на соларни лампи и декоративни чешми	Оборудване и обзавеждане (ДМА)	КСС	1	4 800.00	4 800.00
3. Дейности за маркетинг и администриране на пазара				0.00	0.00
3.1 Изработка на табели и надписи, брендиране	Услуги	Договор	1	6 000.00	6 000.00
3.2 Разработване на правила за работа, осигуряване на мерки за безопасност	Услуги	Договор	1	3 000.00	3 000.00
3.3. Възнаграждения на инспектори	Възнаграждения за друг персонал	Месец	12	900.00	10 800.00
3.4. Екип по дейност 3	Възнаграждения на екипа на проекта	Месец	10	800.00	8 000.00
Общо разходи за Дейност 3					245 000.00

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържащата се в него информация.

Проект № BGLD-1.002-0001

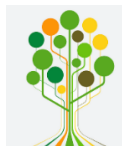
„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

	РАЗХОДИ ЗА ПРОЕКТА		
	Общо без ДДС	ДДС	Общо с ДДС
Дейност 1	229 192	44 238	273 430
Дейност 2	183 960	34 472	218 432
Дейност 3	245 000	45 240	290 240
ОБЩО	658 152.00	123 950.40	782 102.40

РЕКАПИТУЛАЦИЯ ПО РАЗХОДИ			
Вид разход	Общо без ДДС	ДДС	Общо с ДДС
Възнаграждения на екипа на проекта	24 000		24 000
Възнаграждения за друг персонал	14 400		14 400
Строително-монтажни работи	341 400	68 280	409 680
Оборудване и обзавеждане (ДМА)	149 600	29 920	179 520
Дълготрайни нематериални активи	0	0	0
Услуги	128 752	25 750	154 502
Материали и консумативи	0	0	0
Други	0	0	0
ОБЩО	658 152.00	123 950.40	782 102.40

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

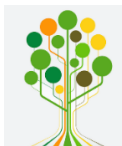

Финансов план (без ДДС)

Начало на проекта		Край на проекта	
Период на изпълнение			
Година 1		Година 2	
Разходи за Дейност 1			
Година 1		Година 2	
Общо за Година 1		Общо за Година 2	
0.00			
3 960.00		0.00	
75 000.00		75 000.00	
0.00		20 000.00	
1 800.00		1 800.00	
0.00		432.00	
0.00		0.00	
2 400.00		0.00	
0.00		3 000.00	
4 800.00		4 800.00	
0.00		0.00	
1 800.00		1 800.00	
6 000.00		6 000.00	
3 000.00		3 000.00	
1 500.00		1 500.00	
1 800.00		1 800.00	
4 000.00		4 000.00	
106 060.00		123 132.00	
Разходи за Дейност 2			

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

Проект № BGLD-1.002-0001

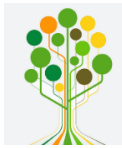
„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

Година 1	Година 2
Общо за Година 1	Общо за Година 2
3 400.00	0.00
	0.00
26 400.00	0.00
10 800.00	10 800.00
0.00	9 360.00
9 000.00	9 000.00
8 400.00	8 400.00
7 200.00	7 200.00
1 800.00	1 800.00
0.00	21 600.00
0.00	9 600.00
0.00	24 000.00
0.00	3 600.00
4 000.00	4 000.00
1 800.00	1 800.00
72 800.00	111 160.00

Разходи за Дейност 3	
Година 1	Година 2
Общо за Година 1	Общо за Година 2
7 200.00	0.00

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

Проект № BGLD-1.002-0001

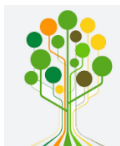
„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

*Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021*

44 000.00	22 000.00
0.00	16 800.00
0.00	30 000.00
0.00	0.00
17 400.00	17 400.00
0.00	14 400.00
21 600.00	21 600.00
0.00	4 800.00
0.00	0.00
3 000.00	3 000.00
1 500.00	1 500.00
0.00	10 800.00
4 000.00	4 000.00
98 700.00	146 300.00

Разходи за Дейност 4	
Общо	Общо
Общо Година 1	Общо Година 2
Лева с ДДС	Лева с ДДС
126 472	146 958
86 200	132 232
117 640	172 600
330 312.00	451 790.40

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържащата се в него информация.

Проект № BGLD-1.002-0001

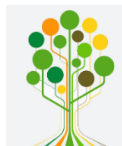
„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

I. ПРИХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА

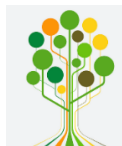
	Изпълнение и експлоатация (лева)					
	Изпълнение	Изпълнение	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация
	N	N+1	N+2	N+3	N+4	N+5
Оперативни приходи от проекта	0	35 370	76 825	78 907	81 325	84 139
ДДС	0	7 074	15 365	15 781	16 265	16 828
От отдаване тротоарно право по Дейност 1	0	833	2 000	2 000	2 000	2 000
м2		10	10	10	10	10
лв/м2/година		83	200	200	200	200
От входни такси от посещение музей по Дейност 2	0	4 667	5 600	6 720	8 064	9 677
бр. посетители		1 600	1 920	2 304	2 765	3 318
лв/посетител		3	3	3	3	3
От отдаване под наем метални маси по Дейност 3	0	3 797	9 113	9 113	9 113	9 113
метални маси за продажба на продукти		11	11	11	11	11
лв/маса/година		338	810	810	810	810
От отдаване тротоарно право по Дейност 3	0	21 094	50 625	50 625	50 625	50 625
м2		150	150	150	150	150
лв/м2/година		141	338	338	338	338
От демонстрации и обучения по Дейност 2	0	1 333	1 467	1 627	1 819	2 049
бр. участници		320	352	390	436	492
лв./участник		4	4	4	4	4
От фестивали	0	3 646	8 021	8 823	9 705	10 676
Брой единици		125	275	303	333	366
Единична цена		29	29	29	29	29

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

II. ОПЕРАТИВНИ РАЗХОДИ

	Изпълнение и експлоатация (лева)					
	Изпълнение	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация
	N	N+1	N+2	N+3	N+4	N+5
Оперативни разходи по проекта	0	35 100	83 200	83 200	83 200	83 200
ДДС	0	300	3 200	3 200	3 200	3 200
Разходи за персонал	0	33 600	67 200	67 200	67 200	67 200
Брой служители		6	6	6	6	6
Средна брутна годишна заплата		5 600	11 200	11 200	11 200	11 200
Годишни комунални и административни разходи	0	1 500	15 000	15 000	15 000	15 000
месечна стойност - вода		50	50	50	50	50
месечна стойност - ел. енергия		100	100	100	100	100
месечна стойност - наеми		0	0	0	0	0
месечна стойност - консумативи		100	100	100	100	100
Месечна стойност за други разходи (карти)			1 000	1 000	1 000	1 000
Други разходи: охрана обекти	0	0	1 000	1 000	1 000	1 000
Охрана обект по Дейност 1			500	500	500	500
Охрана обект по Дейност 3			500	500	500	500

Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

		Изпълнение и експлоатация (лева)						
		година	1	2	3	4	5	6
СМР - Дейност 1	Начална стойност		174 960					
	Норма на амортизация (%)		4%					
	Годишна амортизация			6998	6998	6998	6998	6998
	Натрупана амортизация			6998	13997	20995	27994	34992
	Остатъчна стойност			167962	160963	153965	146966	139968
Оборудване и обзавеждане Дейност 1	Начална стойност		23 000					
	Норма на амортизация (%)		14%					
	Годишна амортизация			3286	3286	3286	3286	3286
	Натрупана амортизация			3286	6571	9857	13143	16429
	Остатъчна стойност			19714	16429	13143	9857	6571
Други амортизуеми активи - Дейност 1	Начална стойност		27 200					
	Норма на амортизация (%)		7%					
	Годишна амортизация			1813	1813	1813	1813	1813
	Натрупана амортизация			1813	3627	5440	7253	9067
	Остатъчна стойност			25387	23573	21760	19947	18133
СМР - Дейност 2	Начална стойност		26 400					
	Норма на амортизация (%)		4%					
	Годишна амортизация			1056	1056	1056	1056	1056
	Натрупана амортизация			1056	2112	3168	4224	5280
	Остатъчна стойност			25344	24288	23232	22176	21120
Оборудване и обзавеждане Дейност 2	Начална стойност		63 600					
	Норма на амортизация (%)		14%					
	Годишна амортизация			9086	9086	9086	9086	9086
	Натрупана амортизация			9086	18171	27257	36343	45429
	Остатъчна стойност			54514	45429	36343	27257	18171
Други амортизуеми активи - Дейност 2	Начална стойност		72 760					
	Норма на амортизация (%)		7%					
	Годишна амортизация			4851	4851	4851	4851	4851
	Натрупана амортизация			4851	9701	14552	19403	24253
	Остатъчна стойност			67909	63059	58208	53357	48507
СМР - Дейност 3	Начална стойност		156 000					
	Норма на амортизация (%)		4%					
	Годишна амортизация			6240	6240	6240	6240	6240
	Натрупана амортизация			6240	12480	18720	24960	31200
	Остатъчна стойност			149760	143520	137280	131040	124800
Оборудване и обзавеждане Дейност 3	Начална стойност		61 200					
	Норма на амортизация (%)		14%					
	Годишна амортизация			8743	8743	8743	8743	8743
	Натрупана амортизация			8743	17486	26229	34971	43714
	Остатъчна стойност			52457	43714	34971	26229	17486
Други амортизуеми активи - Дейност 3	Начална стойност		9 000					
	Норма на амортизация (%)		7%					
	Годишна амортизация			600	600	600	600	600
	Натрупана амортизация			600	1200	1800	2400	3000
	Остатъчна стойност			8400	7800	7200	6600	6000
Актив 10	Начална стойност							
	Норма на амортизация (%)							
	Годишна амортизация			0	0	0	0	0
	Натрупана амортизация			0	0	0	0	0
	Остатъчна стойност			0	0	0	0	0
		ОБЩО амортизация	0	42673	42673	42673	42673	42673
		Остатъчна стойност на инвестицията	0	571447	528775	486102	443429	400757

Документ

ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите

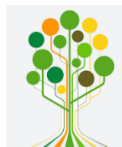
12

териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните

поворотност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност

по който се използва съдържанието се в него информация.

Вид активи	Полезен живот на активите (г.)	Норма на амортизация
Стойност на активите - сгради и съоръжения	25	4,0%

Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

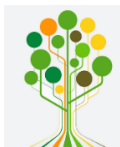
Вид активи	Полезен живот на активите (г.)	Норма на амортизация
Стойност на активите - сгради и съоръжения	25	4.0%
Стойност на активите - оборудване, обзавеждане, други амортизируеми активи	15	6.7%
Стойност на активите - оборудване, обзавеждане	7	14.3%
Стойност на активите - компютри, периферни устройства, софтуер	2	50.0%

РЕКАПИТУЛАЦИЯ

I. ОБЩО ПРИХОДИ	0.00	42 443.75	92 190.00	94 688.50	97 590.45	100 966.92
II. ОБЩО РАЗХОДИ	0.00	78 072.69	129 072.69	129 072.69	129 072.69	129 072.69
III. ПЕЧАЛБА	0.00	-35 628.94	-36 882.69	-34 384.19	-31 482.24	-28 105.77

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

ИЗЧИСЛЕНИЯ - ФА							
		Изпълнение	Изпълнение	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация
		N	N+1	N+2	N+3	N+4	N+5

Пресмятане на дисконтираните инвестиционни разходи

4.00%

Общо инвестиции (с ДДС)	Постоянни BGN	782 102.40	330 312.00	451 790.40			
ДИСКОНТИРАНИ ИНВЕСТИЦИОННИ РАЗХОДИ	Постоянни BGN	735 313.31	317 607.69	417 705.62	0.00	0.00	0.00

Изчисляване на дисконтираните нетни приходи

4.00%

Приходи от оперативна дейност (с ДДС)	Постоянни BGN	362 146.19	0.00	42 443.75	92 190.00	94 688.50	97 590.45	100 966.92
Разходи за оперативна дейност (с ДДС)	Постоянни BGN	-322 691.33	0.00	-35 400.00	-86 400.00	-86 400.00	-86 400.00	-86 400.00
Остатъчна стойност на инвестицията	Постоянни BGN	316 723.74	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	400 756.57
ОБЩО НЕТНИ ПРИХОДИ (недисконтирани)	Постоянни BGN	447 636.19	0.00	7 043.75	5 790.00	8 288.50	11 190.45	415 323.49
ДИСКОНТИРАНИ НЕТНИ ПРИХОДИ	Постоянни BGN	356 178.59	0.00	6 512.34	5 147.29	7 085.04	9 197.73	328 236.18

ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ (Донорска програма, Инвестиционен план)

782 102.40

ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ ДИСКОНТИРАНИ

379 134.72

ФНВ/ИР

ФНВ/ИР преди помощта от Донорската програма

4.00%

Инвестиционни разходи	Постоянни BGN		-330 312.00	-451 790.40				
Приходи	Постоянни BGN		0.00	42 443.75	92 190.00	94 688.50	97 590.45	100 966.92
Разходи за оперативна дейност	Постоянни BGN		0.00	-35 400.00	-86 400.00	-86 400.00	-86 400.00	-86 400.00
Остатъчна стойност на инвестициите	Постоянни BGN		0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	400 756.57
Паричен поток на проекта преди финансиране от Донорската програма	Постоянни BGN		-330 312.00	-444 746.65	5 790.00	8 288.50	11 190.45	415 323.49
Дисконтиран паричен поток на проекта преди финансиране от Донорската програма	Постоянни BGN	-379 134.72	-317 607.69	-411 193.28	5 147.29	7 085.04	9 197.73	328 236.18
Акумулиран паричен поток на проекта преди финансиране от Донорската програма	Постоянни BGN		-330 312.00	-775 058.65	-769 268.65	-760 980.15	-749 789.70	-334 466.21

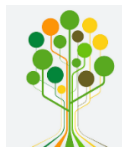
ФНВ/ИР преди финансиране от донорската програма

-12.26%

Период на възвръщаемост на инвестицията преди финансиране от ДП

6 години

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

Основни резултати на финансовия анализ

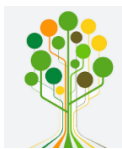
	Основни елементи и параметри	(на инвестицията)
1	Финансова вътрешна норма на възвръщаемост (%)	-12.26%
2	Нетна настояща стойност (BGN)	-379 134.72

ПАРИЧЕН ПОТОК - Финансова устойчивост

ПАРИЧЕН ПОТОК - Финансова устойчивост	Изпълнение и експлоатация (лева)					
	Изпълнение	Изпълнение	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация	Експлоатация
	N	N+1	N+2	N+3	N+4	N+5
Общо финансови източници	330 312.00	451 790.40				
Общо оперативни приходи	0.00	42 443.75	92 190.00	94 688.50	97 590.45	100 966.92
Остатъчна стойност	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ОБЩО ВХОДЯЩ ПАРИЧЕН ПОТОК	330 312.00	494 234.15	92 190.00	94 688.50	97 590.45	100 966.92
Общо инвестиционни разходи	-330 312.00	-451 790.40	0.00	0.00	0.00	0.00
Общо оперативни разходи	0.00	-35 400.00	-86 400.00	-86 400.00	-86 400.00	-86 400.00
ОБЩ ИЗХОДЯЩ ПАРИЧЕН ПОТОК	-330 312.00	-487 190.40	-86 400.00	-86 400.00	-86 400.00	-86 400.00
<i>Печалба</i>	<i>0.00</i>	<i>-35 628.94</i>	<i>-36 882.69</i>	<i>-34 384.19</i>	<i>-31 482.24</i>	<i>-28 105.77</i>
НЕТЕН ПАРИЧЕН ПОТОК	0.00	7 043.75	5 790.00	8 288.50	11 190.45	14 566.92
АКУМУЛИРАН НЕТЕН ПАРИЧЕН ПОТОК	0.00	7 043.75	12 833.75	21 122.25	32 312.70	46 879.62

Основни параметри			
Първа година от проекта	Year	година	2022
Последна година от проекта	Year	година	2024
Период на проекта	Years	години	5
Финансова сконтова норма	%	%	4.0%
Данък добавена стойност (ДДС)	%	%	20.0%
Финансиране от Донорска програма	%	%	100.0%

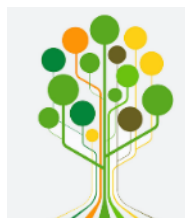
Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

ПРИЛОЖЕНИЕ №2. АНКЕТНА КАРТА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ МНЕНИЕТО НА ЖИТЕЛИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ОТ ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ

Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Уважаеми дами и господа,

Настоящата анкета има за задача да проучи мнението на жителите и заинтересованите страни от община Лясковец в процеса на разработване на Стратегия за ефективно местно развитие 2021-2027 г., която ще бъде разработена в рамките на проект „Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”, финансиран по Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2014 – 2021 г. Възложител е Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ), бенефициент по проекта. Фокусът на настоящата е стратегия върху ефективно оползотворяване на най-силните сравнителни предимства и ключови ресурси на община Лясковец.

За да попълните анкетата, моля натиснете **ТУК**.

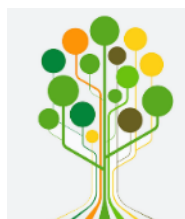
Анкетата е активна до 15 юни 2021 г. включително.

Предварително благодарим за отделеното време и за Вашето съдействие!

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

АНКЕТА

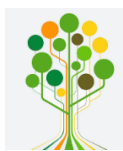
1. Вие сте представител на?

отбележете приложимия отговор

Общинска администрация/кметство

Производител на местни земеделски продукти

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОББ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържащата се в него информация. 16

- Бизнес – промишлени дейности
- Хотелиер, ресторантьор
- Търговец и Други бизнес дейности
- Представител на Местни занаятчии, местни художници и народни майстори
- Заведение за социални услуги
- Културна институция/организация
- Читалище
- Училище/детска градина
- Неправителствена организация
- Туристически клуб
- Спортен клуб
- Друго (моля, посочете): .....

2. Как оценявате местните ресурси като ключови/стратегически за развитието на общината
Моля, посочете оценки [1 е минимална, а 5 - максимална]

Местни ресурси	1	2	3	4	5	Без значение	Нямам отговор
Географско положение и транспортна достъпност на територията							
Близост до големи икономически центрове, които да активизират икономическото развитие на общината							
Природни ресурси, подходящи за развитие биологично земеделие и агроекологични практики							
Природни ресурси, подходящи за развитие на ефективно животновъдство							
Природни забележителности за развитие на туризма							
Културно-историческо наследство, допълнено с културни и художествени дейности като предпоставка за туризъм							
Образователно равнище и квалификация на местните трудови ресурси							
Традиции в промишлени производства							
Благоприятна среда за развитие на диверсифициран бизнес							
Запазени обичаи и традиционни занаяти							
Обособени индустриални зони с изградена основна инфраструктура							
Наличие на терени общинска собственост, подходящи за привличане на инвестиции							
Качество на околната среда							
Изграденост на транспортната инфраструктура							
Изграденост на техническата инфраструктура							
Друго (моля, посочете)							

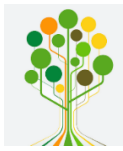
3. Кои са трите най-привлекателни особености на местната икономическа среда в общината (три силни страни)?

- 1.....
- 2.....

4. Кои са най-сериозните икономически проблеми на Община?

отбележете приложимите отговори

- Ниска диверсификация на икономическите сектори

- Недостиг на квалифициран персонал
- Висока безработица
- Превес на отрасли с ниска производителност и ефективност
- Незадоволителна транспортна свързаност и логистични възможности (по отношение на останалата част на страната и зад граница);
- Лоша транспортна свързаност на населените места в общината
- Липса на външна консултантска помощ за земеделските производители и достъп до знания
- Липса на дистрибуторска мрежа, подкрепяща бизнеса
- Остаряла и амортизирана производствена база на предприятията
- Липса на подкрепа за стартиране на нови предприятия
- Преобладаващи неконкурентни и замиращи производства в местната икономика
- Сезонна зависимост
- Достъп до пазари
- Недостатъчен достъп до възможности за професионална квалификация или преквалификация на работниците и служителите
- Липса или лошо състояние на логистичната бизнес инфраструктура, в т.ч. ИКТ, транспортни връзки, инженерна инфраструктура и др.
- Други (моля, посочете) .....

5. Подредете по значение трите най-неблагоприятни особености на местната икономическа среда (три слабости)

- 1.....
- 2.....
- 3.....

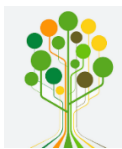
6. Кои трябва да бъдат приоритетните направления за икономическо развитие в общината и оценете тяхната значимост за Вас? (Можете да оцените всяко направление)

	Много важно	Важно	Не е важно	Нямам мнение
Селско стопанство,				
в т.ч. биологично земеделие и животновъдство				
Туризм				
Лека промишленост				
Технологични производства				
Друго, посочете (.....)				

7. Кои, според Вас, са основните заплахи за успешното социално-икономическо развитие на общината в момента?

отбележете приложимите отговори

- Застаряване на местното население
- Обезлюдяване на територията (напускане на общината от младите трудоспособни хора)
- Фалити на местни бизнеси поради пандемията от Ковид-19
- Пандемията от Ковид-19 като цяло
- Намаляване на финансовите възможности на предприятията за извършването на нови инвестиции
- Влошаване на състоянието на пътната инфраструктура
- Влошаване на състоянието на ВиК инфраструктурата
- Намаляване на финансовите средства, получавани от роднини, работещи в чужбина
- Природните условия (напр. наводнения, пожари, градушки и т.н.)
- Замърсяване на околната среда и промени в климата
- Друго (моля, посочете): .....

8. Кои фактори биха могли да бъдат двигател за развитието на вашата община? [възможен е повече от един отговор]

отбележете приложимите отговори

- Привличане на инвеститори
- Повишаване на образованието и квалификацията на човешките ресурси
- Подобряване на техническата инфраструктура
- Подкрепа за валоризиране на местните ресурси (в зависимост от спецификата на местните икономически потенциали и бизнеса в общината)
- Реклама и популяризиране на местната идентичност в предлагане на продукти и услуги
- Повишаване на капацитета на местната власт за ефективно управление
- Засилено включване на гражданите и бизнеса в процесите на планиране и осъществяване на развитието
- други (моля, посочете) .....

9. Запознати ли сте с възможностите, които предоставят програмите на ЕС за финансиране

- Достатъчно добре запознати с европейските програми за финансиране
- Слабо запознати с европейските програми за финансиране
- Нямам интерес към европейските програми

10. Моля, посочете местни уникални продукти и възможности, тясно обвързани с територията, които имат потенциал за стопанско развитие и добавена стойност

Вашият отговор

- 1.....
- 2.....
- 3.....

11. Моля, посочете кои са според вас са мерките за увеличаване на информираността на туристите за местното културно и природно наследство и засилване на интереса за престой в региона:

Вашият отговор

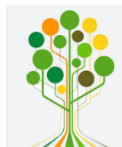
- 1.....
- 2.....
- 3.....

12. Моля, подредете по значение най-важните мерки, които общината може да въведе/предприеме за ефективно усвояване на местните потенциали/ресурси:

Вашият отговор

- 1.....
- 2.....
- 3.....

Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

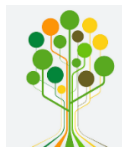
Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

ПРИЛОЖЕНИЕ №3. СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ, С ПЛАТЕН ДОСТЪП ОТ НСИ

Наименование	2015						2016						
	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	Разходи за възнаграждения	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица
	брой	хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.	брой	хил.лв.	брой	хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.	брой
Общо (всички икономически дейности, с изключение на сектори К, О, Т и У)	386	285015	441338	406202	419959	5108	39837	390	304317	478918	439882	456451	5328
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	57	16215	23943	15082	21665	206	986	61	15088	23120	15084	21296	191
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	69	231062	290269	270408	274867	3695	32833	67	241845	303514	280917	290719	3774
ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И СТРОИТЕЛСТВО	..	..	..	..	..	-	-	..	..	..	..	..	..
ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	132	16072	101181	100450	99023	793	4270	128	16082	107896	106185	104126	802
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	26	12397	13988	12588	12308	110	410	29	15785	19283	16235	17627	154
СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	33	822	1273	1134	1128	81	222	34	7054	..	..	..	188
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ОБРАЗОВАНИЕ	3	78	78	78	60	5	..	4	100	100	100	83	7
ОБРАЗОВАНИЕ	16	775	912	665	1004	31	171	15	707	998	719	1046	32
ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	12	813	1219	817	847	15	..	15	724	728	724	534	16
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	3	..	..	121	..	..	..	5	..	..	246	495	..
Бележки	-	-	-	-	-	-	-	..	-	-	-	..	..
ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	9	709	734	709	652	36	199	9	694	725	694	703	35
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	9	115	115	115	91	18	..	7	131	131	131	107	11

1 ".." Конфиденциални данни

2 "-." Няма случай

Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА НЕФИНАНСОВИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ПО ОБЩИНИ И ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ^{1, 2}

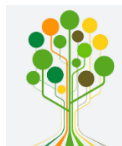
Наименование	2017						2018						
	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	
	брой	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	брой	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	брой	
Общо (всички икономически дейности, с изключение на сектори К, О, Т и U)	397	342045	518146	480362	494789	5563	52702	406	370947	531605	487319	490338	5446
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	65	17223	24523	15671	21423	195	1046	68	18076	25161	15588	22794	202
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	67	268637	339923	318543	330011	3886	42257	66	296028	347318	317222	314681	3788
ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗОБРАЗНИ ГОРИВА	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..	..	..
ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
СТРОИТЕЛСТВО	14	5545	5779	5187	5401	151	1178	14	5164	5667	4928	5364	112
ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	130	18949	105499	104571	101837	853	5039	131	19179	108206	107176	106378	812
ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	25	17803	19187	18310	17725	144	804	25	20921	23857	23091	21781	160
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	32	..	..	..	..	220	1847	35	7582	..	..	..	263
СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	3	105	105	101	89	5	..	3	66	66	66	53	4
ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	17	1908	2133	1845	1678	31	232	16	1325	1845	1316	1331	18
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	16	718	718	718	227	..	31	17	891	892	890	300	21
АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	..	..	..	451	..	-	4	338	338	338	302	6
ОБРАЗОВАНИЕ	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..	..	..
ХУМАНО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	9	806	831	802	721	33	202	9	885	885	881	798	36
КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..	..	..	..	..	..	3	..	..	..	..	6
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	10	141	150	150	118	16	34	11	139	141	141	102	14

Бележки

1 "..." Конфиденциални данни

2 "..." Няма случай

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА НЕФИНАНСОВИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ ПО ОБЩИНИ И ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ, 2

2019

Наименование	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	Разходи за възнаграждения
	брой	хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.	хил.лв.	брой	хил.лв.
Общо (всички икономически дейности, с изключение на сектори К, О, Т и U)	424	340596	519485	465428	494070	5072	53894
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	62	22168	29046	18212	25950	164	1064
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	-	-	-	-	-	-
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	66	256453	307805	275073	292598	3392	41571
ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	..	..	..	..	..	..	..
ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	-	-	-	-	-	-	-
СТРОИТЕЛСТВО	14	5776	6345	5586	5934	123	937
ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	140	23358	129304	125918	125171	783	5238
ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	24	17954	23548	18547	22782	165	1114
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	33	10339	..	..	..	325	..
СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	3	..	..	..	..	..	..
ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	21	1483	1506	1414	1220	22	45
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	22	1007	1040	990	552	26	65
АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	4	308	308	299	270	7	17
ОБРАЗОВАНИЕ	..	..	..	..	..	..	..
ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	9	1008	1008	1002	808	30	249
КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	5	283	283	283	270	8	..
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	19	223	240	238	168	22	35

Бележки

1 ".." Конфиденциални данни

2 "-" Няма случай

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОСРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

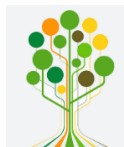
Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

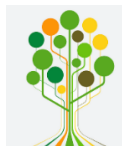
2015								
Групи	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	Разходи за възнаграждения	Оборот
	брой	хиляди левове	хиляди левове	хиляди левове	хиляди левове	брой	хиляди левове	хиляди левове
Общо	386	285015	441338	406202	419959	5108	39837	413756
0 - 9	342	33960	62151	53035	59009	733	2536	53216
10 - 49	30	35863	59120	51008	55435	587	3534	51455
50 - 249	11	91354	135661	124197	123857	1118	8358	129596
250 +	3	123838	184406	177962	181658	2670	25409	179489
2016								
Групи	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	Разходи за възнаграждения	Оборот
	брой	хиляди левове	хиляди левове	хиляди левове	хиляди левове	брой	хиляди левове	хиляди левове
Общо	390	304317	478918	439882	456451	5328	46858	450504
0 - 9	344	25067	49271	39295	44430	723	2670	39402
10 - 49	31	34609	62959	58141	56946	578	3966	58195
50 - 249	12	105186	143894	129025	137621	1118	9637	136129
250 +	3	139455	222794	213421	217454	2909	30585	216778
2017								
Групи	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	Разходи за възнаграждения	Оборот
	брой	хиляди левове	хиляди левове	хиляди левове	хиляди левове	брой	хиляди левове	хиляди левове
Общо	397	342045	518146	480362	494789	5563	52702	491307
0 - 9	349	28321	51910	40399	47967	705	2588	40744
10 - 49	34	41934	69527	64107	63077	617	4863	64187
50 - 249	11	113331	164049	154144	158730	1114	10520	158242
250 +	3	158459	232660	221712	225015	3127	34731	228134
2018								
Групи	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	Разходи за възнаграждения	Оборот
	брой	хиляди левове	хиляди левове	хиляди левове	хиляди левове	брой	хиляди левове	хиляди левове
Общо	406	370947	531605	487319	490338	5446	54826	498284
0 - 9	363	30500	59113	47176	52643	747	2982	47373
10 - 49	30	40170	71334	65631	67651	551	4201	65773
50 - 249	10	111569	157047	148925	150635	1100	11340	153903
250 +	3	188708	244111	225587	219409	3048	36303	231235
2019								
Групи	Брой предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	Разходи за възнаграждения	Оборот
	брой	хиляди левове	хиляди левове	хиляди левове	хиляди левове	брой	хиляди левове	хиляди левове
Общо	424	340596	519485	465428	494070	5072	53894	477401
0 - 9	381	31594	56414	45713	51789	753	3365	46475
10 - 49	29	46085	92650	85874	88870	518	4427	87587
50 - 249	11	126025	179378	163641	171660	1185	14485	169426
250 +	3	136892	191043	170200	181751	2616	31617	173913

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържанието се в него информация.

ЧУЖДЕСТРАННИ ПРЕКИ ИНВЕСТИЦИИ В НЕФИНАНСОВИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ КЪМ 31.12. ПО ОБЩИНИ^{1,2}*(хиляди евро)*

		Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор към 31.12.				
		2015	2016	2017	2018	2019
PVN16	Левски	200.7	193.6	217.5	195.0	..
VTR13	Елена	1782.4	1581.4	..	..	..
VTR20	Лясковец	2947.0	2733.1	2078.1	2523.9	2313.4
RSE13	Иваново	..	..	..	..	..
VAR09	Вълчи дол	202.0	237.4	278.8	295.5	308.8
BLG01	Банско	62287.9	55241.1	57446.9	60360.5	63993.1
BLG02	Белица	..	..	..	..	..
KRZ21	Момчилград	2229.2	2438.2	2847.9	3571.2	3594.8
PDV07	Брезово	6299.7	8326.7	6106.2	9500.8	9284.5
HKV09	Димитровград	5910.8	37191.7	32360.9	33433.8	35894.2

Бележки¹ '..' Конфиденциални данни² '..' Няма случай

Проект № BGLD-1.002-0001

„Растеж чрез активизиране на местния потенциал – GALOP”

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство
2014 – 2021

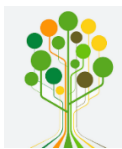
Наименование	2015	2016	2017	2018	2019
	РАЗХОДИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ В НЕФИНАНСОВИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ				
Общо (всички икономически дейности, с изключение на сектори К, О, Т и У)	18 338	18 229	18 348	27 213	36 621
СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	5 683	1 762	4 266	6 940	7 742
ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	-	-	-	-	-
ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	6 390	6 165	5 293	11 199	14 366
ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	..	..	-	-	..
ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	-	..	..	..	-
СТРОИТЕЛСТВО	142	..	..	368	560
ТЪРГОВИЯ; РЕМОТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	2 169	2 412	2 531	2 889	3 679
ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	..	5 025	3 656	4 050	5 784
ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	205	..	965	1 510	1 748
СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	..	..	-	..	-
ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	..	..	179	..	1 204
ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	..	-	..	..	..
АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	..	38	..	..	..
ОБРАЗОВАНИЕ	-	-	..	-	..
ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	..	..	..	6	..
КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	-	-	..	..
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	..	..	..	-	33

Бележки

¹ „..” Конфиденциални данни

² „-” Няма случай

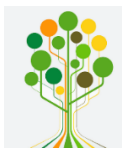

ПРИЛОЖЕНИЕ №4. ДНЕВЕН РЕД НА ВСТЪПИТЕЛНАТА СРЕЩА С ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ

1. ДНЕВЕН РЕД

1. Представяне на задачите на Изпълнителя по проекта;
2. Запознаване на представителите на община Лясковец с график за изпълнение на дейностите по проекта;
3. Запознаване с първоначалните изисквания на Програмния оператор за разработване на бизнес плана на проекта на община Лясковец;
4. Обсъждане на представената концепция за местно икономическо развитие и разработване на бизнес плана;
5. Решения

ПРИЛОЖЕНИЕ №5. ПАМЕТНА ЗАПИСКА ОТ ПРОВЕДЕНА ВСТЪПИТЕЛНАТА СРЕЩА С ОБЩИНА ЛЯСКОВЕЦ

ПАМЕТНА ЗАПИСКА

от Фокус група

по договор с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси”

проведена на 27.05.2021 г. от 11:00 часа в община Лясковец

2. УЧАСТНИЦИ

Община Лясковец

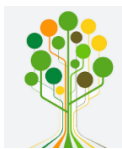
- Д-р Ивелина Гецова, Кмет на община Лясковец
- Йордан Николов, гл. специалист „Евроинтеграция”, община Лясковец
- ..... – представител на СНЦ „МИГ Лясковец-Стражица”
- Ралица .....- представител на бизнеса („Ива Комерс” ЕООД

ДЗЗД „Евро Бул Про“:

- Юлия Спиридонова – ключов експерт „Стратегическо планиране” и отговорник за изпълнението на дейности, касаещи община Лясковец по проект „GALOP”

3. ДНЕВЕН РЕД

1. Представяне на задачите на Изпълнителя по проекта;
2. Запознаване на представителите на община Лясковец с график за изпълнение на дейностите по проекта;
3. Запознаване с първоначалните изисквания на Програмния оператор за разработване на бизнес плана на проекта на община Лясковец;
4. Обсъждане на представената концепция за местно икономическо развитие и разработване на бизнес плана;
5. Решения

4. ОБСЪДЕНИ ВЪПРОСИ

1. Представяне на задачите на Изпълнителя по проекта

Присъстващите бяха запознати от представителя на ДЗЗД „Евро Бул Про“ Юлия Спиридонова с основните дейности/продукта по проекта „GALOP”, които следва да бъдат изпълнени:

- Стратегия за местно икономическо развитие на община Лясковец, която се фокусира върху стратегическите местни потенциали с голямо значение за икономическото развитие и интегрира представената от община Лясковец Концепция за местно икономическо развитие.

Стратегията за местно икономическо развитие ще формулира по-дългосрочна перспектива на база на местните потенциали и ще идентифицира различни дейности, които могат да бъдат развити и да допринесат за икономическата активност в общината.

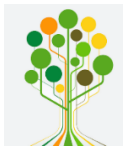
- Подготовка на бизнес план за реализация на представената от общината идейна концепция;
- Организиране на партньорска среща в общината, на която да се обсъди Стратегията и окончателната концепция на Бизнес плана, като събраните мнения ще се използват като обратна връзка за финализиране на стратегията за местно развитие и проекта на бизнес плана;
- Разработване на пет типови модели за развитие на малки общини на база местен потенциал.

2. Запознаване на представителите на община Лясковец с график за изпълнение на дейностите по проекта;

Бяха представен и обсъден графикът за провеждане на отделните дейности.

В рамките на тази точка от дневния ред общинските представители бяха запознати и със сроковете за изпълнението на тези дейностите по проекта:

- Идентифициране на заинтересованите страни – до 15 май 2021 г.;
- Стартиране на анкетни проучвания – до 17 юни 2021 г.;
- Събиране и обработка на информация, провеждане на анкети, интервюта и фокус групи – между 1 май и 10 юни 2021 г.;
- Първоначален проект на Стратегията и Бизнес плана – до 30 юли 2021 г.;
- Провеждане на Партньорска среща в общината, организирана от НСОРБ – между 23 август и 10 септември 2021 г.;

- Внасяне на финалния вариант на стратегията в НСОРБ (с отразени коментари от срещата) – до 16 септември 2021 г.

3. Запознаване с първоначалните изисквания на Програмния оператор за разработване на бизнес плана на проекта на община Лясковец

Присъстващите бяха запознати с изискванията на Програмния оператор относно възможното финансиране на дейностите и проектите, свързани с изработване на бизнес-плана на Концепцията на община Лясковец.

За ГАЛОП потвърдиха следното по въпроси за Малката грантова схема в началото на месец май 2021 г.:

1. Общ ресурс по схемата – 4 млн. евро. Финансиране за стратегия на пилотна община – до 400 000 евро.

2. Кандидатите за този ресурс може да се общините и (препоръчително) техните партньори – бизнес, читалища, НПО и пр. Размер на проекта – минимален 5 000 евро и максимален 200 000 евро.

3. Размер на субсидията – за бизнеса до 50% от допустимите разходи, за читалища /НПО – до 90% и за общините – до 100%

4. Планиране се отваряне есента с двумесечен срок за кандидатстване и три месеца за одобрение и договориране. Т.е. в началото на 2022 г. да се започне работа. Краен срок за изпълнение на проектите – 30 април 2024 г.

5. Допустими са СМР, оборудване (ДМА) и услуги, средства за управление и пр. съгласно глава 8 от Регламента за ФМ на ЕИП. Там са и стандартните недопустими разходи. ДДС е недопустим, ако е възстановим. Ако не е възстановим – тогава е допустим.

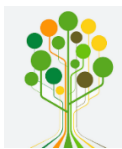
6. Недопустими сектори, заложен в концепциите - за хазарт, минно дело, производство на боеприпаси и други „взривоопасни“.

7. Открит остана въпросът как ще се процедира – дали за всяка концепция ще имаме един интегриран проект, които водещият партньор – общината ще кандидатства или всеки партньор ще кандидатства със своята припадаща се дейност/проект.

Остава изискването както е и заложено – отделните инвестиции и дейности/проекти, меки и твърди, общински и партньорски да са стиковани/интегрирани в резултат на стратегията и единно бизнес планиране в нейния контекст.

Консултантът ДЗЗД „Евро Бул Про“ е подготвил нова серия от въпроси, които е поставил за обсъждане на среща между консултантите, НСОРБ, Програмния оператор и Асоциацията на норвежките общини, която се планира да се проведе на 11 юни 2021 г.

Документът е създаден в рамките на Договор № Г-2 с предмет „Разработване на 10 стратегии за ефективно местно развитие чрез активизиране на съществуващите териториални ресурси в партньорство с местната общност, граждански структури и бизнес и разработване на модели за развитие чрез активизиране на местните ресурси“, сключен между НСОРБ и ДЗЗД "Евро Бул Про". Отговорност за този документ носят единствено неговите автори. Програмният оператор не носи отговорност за начина, по който се използва съдържащата се в него информация.

3. Първоначално обсъждане и детайлизиране на представената концепция за местно икономическо развитие и разработване на бизнес плана

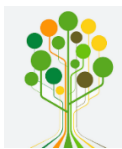
В хода на срещата бяха обсъдени редица въпроси, свързани с Представената концепция за местно икономическо развитие.

Основни изводи, които се очертах в резултат от обсъждането:

1. Община Лясковец се ориентира да бъде 100% бенефициент по проект за реализация на нейната идейна концепция, която се очаква да се финансира по ФМ на ЕИП 2014 – 2021 г.
2. „Дейност 1. Валоризиране на природното и културно наследство и трансформирането му в двигател за социално-икономически напредък на целевата територия” - да се обсъдят и конкретизират възможните поддейности на проекта, в т.ч.:
  - 1.1. Развитие на местен туристически бранд обвързан с локални ресурси (*предстои за се уточнят конкретни идеи/поддейности за финансиране*);
  - 1.2. Разнообразяване на туристическия продукт чрез интерактивна интерпретация на музей на гурбетчийското градинарство като жив музей, чрез:
    - дигитализация на представянето на музейните експонати;
    - обзавеждане с екран, който да представя експонатите и историята на гурбетчийското градинарство;
    - покриване на експонатите, които сега са поставени на външните условия;
    - някои подобрения на музейното обзавеждане;
    - други (*предстои за се уточни*).
  - 1.3. Разработване на нови продукти и обособяване на работилница за уникални ръчно изработени сувенири, съчетаващи природни ресурси от региона

Обсъдени идеи за финансиране:

- Разработване на нови продукти (*предстои за се уточни*);
- Обособяване на работилница за уникални ръчно изработени сувенири (*да се уточни какво обзавеждане и оборудване е необходимо за работилницата; колко дни се предлага тя да работи в годината, колко заети лица – сезонно или преизчислено в еквивалент на годишна заетост*);
- Обособяване на дюкян за продажба на сувенири, вкл. ръчно изработени сувенири;

- други *(предстои за се уточни)*
- 1.4. Развитие на мрежа от местни занаятчии и производители, които да изработват сувенири с добавена стойност за региона; други *(предстои за се уточнят конкретни идеи/поддейности за финансиране)*.

3. Дейност 2 - Оползотворяване на потенциала на територията и създаване на заетост

2.1 Мобилизиране на вътрешните ресурси в сферата на културата, земеделието и туризма за създаване на добавена стойност за територията *(предстои за се уточнят конкретни идеи/поддейности за финансиране)*.

2.2. Обособяване на Посетителски център до Петропавловски манастир като място с най-голям туристически поток на територията на Лясковец.

Обсъдени идеи за финансиране:

- Изграждане и оборудване на преместваема конструкция/сграда за Посетителски център до Манастира, вкл. екран за презентация на културното и природно наследство на община Лясковец;
- Предоставяне на широк спектър информационни услуги, които да насочват туристическия поток и към останалите забележителности в Лясковец, както и да бъдат предлагани местни продукти и представяни традициите.
- Изграждане на панорамна площадка за представяне на природните пейзажи на община Лясковец и района, снабдена с онагледителни материали, вкл. карта на района, исторически данни, уреди за наблюдение и др.

2.3. Създаване на работни места в сферата на туризма и занаятите *(предстои за се уточнят конкретни идеи/поддейности за финансиране)*

4. Дейност 3. Развитие на партньорството с бизнеса и НПО сектора

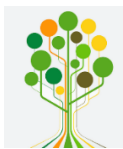
3.1. Насърчаване и ангажиране на местните общности за оползотворяване на потенциала на територията и създаване на заетост *(предстои за се уточнят конкретни идеи/поддейности за финансиране)*;

3.2. Насърчаване и ангажиране на уязвими групи за оползотворяване на потенциала на територията и създаване на заетост *(предстои за се уточнят конкретни идеи/поддейности за финансиране)*;

3.3 Прилагане на партньорски подход за развитие и маркетинг на платформа за продажба на местни земеделски, занаятчийски и кулинарни продукти:

- изграждане на тържище/пазар в/до село....

В описанието на дейностите, които засега се планира да бъдат управлявани от общината (100% бенефициент) следва да се предложат дейности, при които община Лясковец ще си партнира с местната инициативна група „Лясковец-Стражица“, културните институции, собствениците на музейните експозиции и хотелиерите, местните земеделски производители.

5. Решения

1. До 1 юни консултантът да изпрати на Община Лясковец и партньорите:

- Паметна записка от срещата;
- Регламент за изпълнението на Финансовия механизъм на ЕИП 2014 - 2021 г.
- Преведен на български език Меморандум за разбирателство относно изпълнението на Финансовия механизъм на ЕИП 2014 - 2021 г.
- Споразумение за изпълнение на програма "Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи";
- Структура на бизнес-плана на проекта и финансови таблици;
- Сборник на добри практики, събрани от представяне на концепции за местно развитие от български общини по проекта “Galop”;
- Сборник на добри практики, представени от Нормежката асоциация на общините;
- Разяснения относно допустими % на разходите по проекта.

2. Община Лясковец в сътрудничество с партньорите до 15 юни да подготви първи вариант на уточнени дейности по проекта, които да бъдат обсъдени на работна среща с консултанта.